

بنیادگران انتقالی
استان زنجان

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و پژوهش کشور
سازمان مدیریت و برنامه ریزی
استان زنجان

برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی

استان زنجان

بخش دوم و سوم

شهرستان: خدابند
بخش: مرکزی

چشم انداز سامان
مهندسین مشاور

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
وَاللّٰهُمَّ اسْمُوا مَوْلَانَا مُحَمَّدًا
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنیادگران اسلامی
حساب ۱۰۰ امام
استان زنجان

جمهوری اسلامی ایران

سازمان برنامه و بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان مدیریت و برنامه ریزی
استان زنجان

برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستایی استان زنجان سال ۱۳۹۷

گزارش ۹۰ روستا

ویرایش مقدماتی - غیرقابل استناد

معاونت برنامه و بودجه

معاونت عمران روستایی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

بخش اول : کلیات برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستایی*

بخش دوم: شناخت کلیات وضع موجود در مقیاس ۱	۱- موقعیت جغرافیایی بخش مرکزی شهرستان خدابنده و روستاهای هدف ۲	۲- توصیف، تحلیل و تبیین اسناد بالادستی ۳	۳- برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور(۱۴۰۰-۱۳۹۶) ۴	۴- قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشايری ۶	۵- جهتگیری های ملی آمایش سرزمین ۷	۶- مطالعات برنامه آمایش منطقه البرز جنوبی ۷	۷- مطالعات برنامه آمایش استان زنجان ۸	۸- بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان ۱۴	۹- سند ملی توسعه استان زنجان ۱۴	۱۰- نظریه پایه توسعه استان زنجان / مصوب جلسه ۱۳۸۵/۵/۳ شورای آمایش سرزمین نامه ۱۰۰/۸۷۱۲۸ مورخ ۱۳۸۵/۵/۲۴ ۱۴	۱۱- سند برنامه راهبردی توسعه استان زنجان ۱۴	۱۲- سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان ۱۵	۱۳- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع طبیعی و زیستی بخش مرکزی شهرستان خدابنده ۱۵	۱۴- زمین شناسی ۱۵	۱۵- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع انسانی، اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی بخش مرکزی شهرستان خدابنده ۱۸	۱۶- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت نظام تولیدی (کشاورزی، صنایع، خدمات و گردشگری) ۲۵	۱۷- اقتصاد کشاورزی، دام و طیور و زنبورداری ۲۵	۱۸- ظرفیت های تاریخی و گردشگری بخش مرکزی ۲۹	۱۹- اقتصاد صنعتی ومعدنی ۳۱	۲۰- توصیف، تحلیل و تبیین قوانین و مقررات محدودیت ساز و محدودیت نهادی در توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستاهای مرکزی ۳۷	۲۱- قابلیت و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی بخش در عرصه تولید ۳۷	۲۲- بخش سوم تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستایی ۴۱	۲۳- شناسایی و امکان سنجی ایجاد زنجیره های ارزش، تولید و خوش های کسب و کار در روستای هدف شناسایی، توصیف و اولویت بندی قابلیت ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا	۲۴- ظرفیت شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار شناسایی و اولویت بندی مهمترین ظرفیت های روستا با تأکید بر برنده سازی فعالیت ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشran ها جهت تحرک اقتصادی روستا
---	--	--	--	---	---	---	---	---	---------------------------------------	---	---	--	---	-------------------------	---	---	---	---	----------------------------------	---	--	---	---	--

* در مجلد جداگانه انتشار یافته است.

جمع آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی قابل اجراء توسط افراد بومی و غیربومی، مرتبط با ظرفیت‌ها، مزیت‌ها و محورهای تولید

تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زاوی رosta

تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زاوی موجودِ روستا

تعیین برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زاوی برای ارتقاء سطح فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زاوی روستا

تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغال‌زاوی با مقیاس کارکردی در سطح روستا

۴۲	۱- روستای توپقره
۴۸	۲- روستای شیخ آلو
۵۳	۳- روستای بلگه شیر
۵۷	۴- روستای بیحقین
۶۱	۵- روستای نعلبندان
۶۵	۶- روستای آهار مشکین
۷۰	۷- روستای محمودآباد
۷۵	۸- روستای آبی سفلی
۷۹	۹- روستای اینچه

فهرست جداول ها

عنوان	
صفحه	
جدول ۱. موارد مهم دستورالعمل آیین نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار (واحد میلیارد ریال).....	۶
جدول ۲. منابع مالی و اشتغالزایی پیش‌بینی شده در قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشايري	۷
جدول ۳. مشخصات سکونتگاههای شهری جدیدبخش مرکزی در افق طرح (شهرستان خدابنده).....	۱۳
جدول ۴: تعداد آبادی دارای سکنه و خالی از سکنه بخش مرکزی شهرستان خدابنده (سال ۱۳۹۶)	۱۹
جدول ۵: تعداد و نسبت جمعیت روستاهای هدف	۲۰
جدول ۶. ساختار جمعیتی و آموزشی روستاهای هدف بخش مرکزی شهرستان خدابنده.....	۲۲
جدول ۸. وضعیت آموزش و تعداد دانش آموزان روستاهای هدف بخش مرکزی شهرستان خدابنده.....	۲۴
جدول ۹. ساختار جمعیتی روستاهای هدف بخش مرکزی شهرستان خدابنده.....	۲۵
جدول ۱۰. میزان تولید محصولات زراعی و باگی روستاهای هدف بخش مرکزی خدابنده در سال ۱۳۹۶	۲۷
جدول ۱۱. میزان تولید دام و طیور و تعداد کندو و میزان عسل روستاهای هدف بخش مرکزی خدابنده در سال ۱۳۹۶	۲۸
جدول ۱۲. ارزش ستانده اقتصاد کشاورزی روستاهای منتخب بخش مرکزی شهرستان خدابنده	۲۸
جدول ۱۳. آثار تاریخی بخش مرکزی شهرستان خدابنده.....	۲۹
جدول ۱۴. تعداد مشترکین صنعتی، تجاری و خانگی روستاهای منتخب بخش مرکزی شهرستان خدابنده	۳۱
جدول ۱۵. وضعیت و نوع معادن بخش مرکزی شهرستان خدابنده در سال ۱۳۹۵	۳۳
جدول ۱۶. واحدهای صنعتی مستقر در روستاهای بخش مرکزی.....	۳۵
جدول ۱۷. نوع و تعداد صنایع آلینده در بخش مرکزی شهرستان خدابنده	۳۶
جدول ۱۸. لیست تعارض های روستاهای هدف با سازمان ها یا ادارات	۳۷
جدول ۱۹. ساختار تولید و درآمد روستا.....	۴۳
جدول ۲۰. قابلیتها و تنگناهای روستای توپقره.....	۴۳
جدول ۲۲- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۴۶
جدول ۲۳- ساختار تولید و درآمد روستای شیخ آلو.....	۴۹
جدول ۲۴- قابلیتها و تنگناهای روستای شیخ آلو.....	۴۹
جدول ۲۵- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۵۱
جدول ۲۷- ساختار تولید و درآمد روستای بلگه شیر.....	۵۴
جدول ۲۸- قابلیتها و تنگناهای روستای بلگه شیر.....	۵۴
جدول ۲۹- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۵۶
جدول ۳۰- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۵۶
جدول ۳۱- ساختار تولید و درآمد روستای بیجقین	۵۸
جدول ۳۲- قابلیتها و تنگناهای روستای بیجقین	۵۸
جدول ۳۳- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۶۰

جدول ۳۴- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۶۰
جدول ۳۴- ساختار تولید و درآمد روستای نعلبندان	۶۲
جدول ۳۵- قابلیتها و تنگناهای روستای نعلبندان	۶۲
جدول ۳۶- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۶۴
جدول ۳۷- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۶۴
جدول ۳۸- ساختار تولید و درآمد روستای آهار مشگین.....	۶۶
جدول ۳۹- قابلیتها و تنگناهای روستای آهار مشگین	۶۶
جدول ۴۰- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۶۸
جدول ۴۱- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۶۸
جدول ۴۲- ساختار تولید و درآمد روستای محمود آباد.....	۷۱
جدول ۴۳- قابلیتها و تنگناهای روستای محمود آباد.....	۷۱
جدول ۴۴- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۷۳
جدول ۴۵- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۷۴
جدول ۴۶- ساختار تولید و درآمد روستای آبی سفلی	۷۶
جدول ۴۷- قابلیتها و تنگناهای روستای آبی سفلی	۷۶
جدول ۴۸- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۷۸
جدول ۴۹- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۷۸
جدول ۵۰- ساختار تولید و درآمد روستای اینچه	۸۰
جدول ۵۱- قابلیتها و تنگناهای روستای اینچه.....	۸۰
جدول ۵۲- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۸۲
جدول ۵۳- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا.....	۸۲

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۹	نمودار ۱ : هرم سنی جمعیت بخش مرکزی شهرستان خدابنده در سال ۱۳۹۵
۳۲	نمودار ۲. تعداد مشترکین صنعتی و تجاری روستاهای منتخب بخش مرکزی شهرستان خدابنده
۴۲	نمودار ۳- روند تغییرات جمعیت روستای توپقره در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵ (ماخذ: مرکز آمار ایران)
۴۴	نمودار ۴- راهبرد توسعه روستای توپقره بر اساس تحلیل SWOT
۴۸	نمودار ۵- روند تغییرات جمعیت روستای شیخ آلو در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵
۵۰	نمودار ۶- راهبرد توسعه روستا بر اساس تحلیل SWOT
۵۳	نمودار ۷- روند تغییرات جمعیت روستای بلگه شیر در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵ (ماخذ: مرکز آمار ایران)
۵۵	نمودار ۸- راهبرد توسعه روستا بر اساس تحلیل SWOT
۵۷	نمودار ۹- روند تغییرات جمعیت روستای بیجقین در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵ (ماخذ: مرکز آمار ایران)
۵۹	نمودار ۱۰- راهبرد توسعه روستا
۶۱	نمودار ۱۱- روند تغییرات جمعیت روستای نعلبندان در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵
۶۳	نمودار ۱۲- راهبرد توسعه روستا
۶۵	نمودار ۱۳- روند تغییرات جمعیت روستای آهار مشگین در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵
۶۷	نمودار ۱۴- راهبرد توسعه روستا
۷۰	نمودار ۱۵- روند تغییرات جمعیت روستای محمودآباد در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵
۷۲	نمودار ۱۶- راهبرد توسعه روستا
۷۵	نمودار ۱۷- روند تغییرات جمعیت روستای آبی سفلی در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵
۷۷	نمودار ۱۸- راهبرد توسعه روستا
۷۹	نمودار ۱۹- روند تغییرات جمعیت روستای اینچه در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵
۸۱	نمودار ۲۰- راهبرد توسعه روستا

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان
۲	شکل ۱. موقعیت بخش مرکزی شهرستان خدابنده و موقعیت ایستگاههای نمونه برداری
۳	شکل ۲. تقسیمات سیاسی موقعیت بخش مرکزی شهرستان خدابنده
۹	شکل ۳: نقشه‌ی مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان
۱۰	شکل ۴: نقشه‌ی مناطق برنامه‌ریزی خدابنده در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان
۱۱	شکل ۵: نقشه‌ی تخصص‌های اصلی منطقه‌ی برنامه‌ریزی خدابنده در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان
۱۳	شکل ۶: نقشه‌ی حوزه‌ی نفوذ عملکردی سکونتگاههای شهری استان بر مبنای شاعع دسترسی
۱۶	شکل ۷. نقشه‌ی زمین‌شناسی بخش مرکزی شهرستان خدابنده
۱۷	شکل ۸. کاربری اراضی بخش مرکزی شهرستان خدابنده
۱۸	شکل ۹ رودخانه‌های مهم بخش مرکزی شهرستان خدابنده را نشان می‌دهد.
۲۰	شکل ۱۰، متوسط رشد جمعیت روستاهای هدف طی ۱۳۷۵-۹۵ و ۱۳۸۵-۹۵ را در روستاهای هدف
۲۹	شکل ۱۱ ارزش ستانده اقتصادی بخش کشاورزی روستاهای منتخب
۴۲	شکل ۱۲- تصویر هوایی از روستای توپقره
۴۷	شکل ۱۳- کارگاه خیاطی در روستای وپقره
۴۸	شکل ۱۴- تصویر هوایی از روستای شیخ آلو
۵۳	شکل ۱۵- تصویر هوایی از روستای بلگه شیر
۵۷	شکل ۱۶- تصویر هوایی روستای بیحقین
۶۱	شکل ۱۷- تصویر هوایی روستای نعلبندان
۶۵	شکل ۱۸- تصویر هوایی روستای آهار مشکین
۷۰	شکل ۱۹- تصویر هوایی روستای محمودآباد
۷۵	شکل ۲۰- تصویر هوایی روستای آبی سفلی
۷۹	شکل ۲۱- تصویر هوایی روستای اینچه

بخش دوم

بررسی اسناد و توصیف و تحلیل وضع موجود

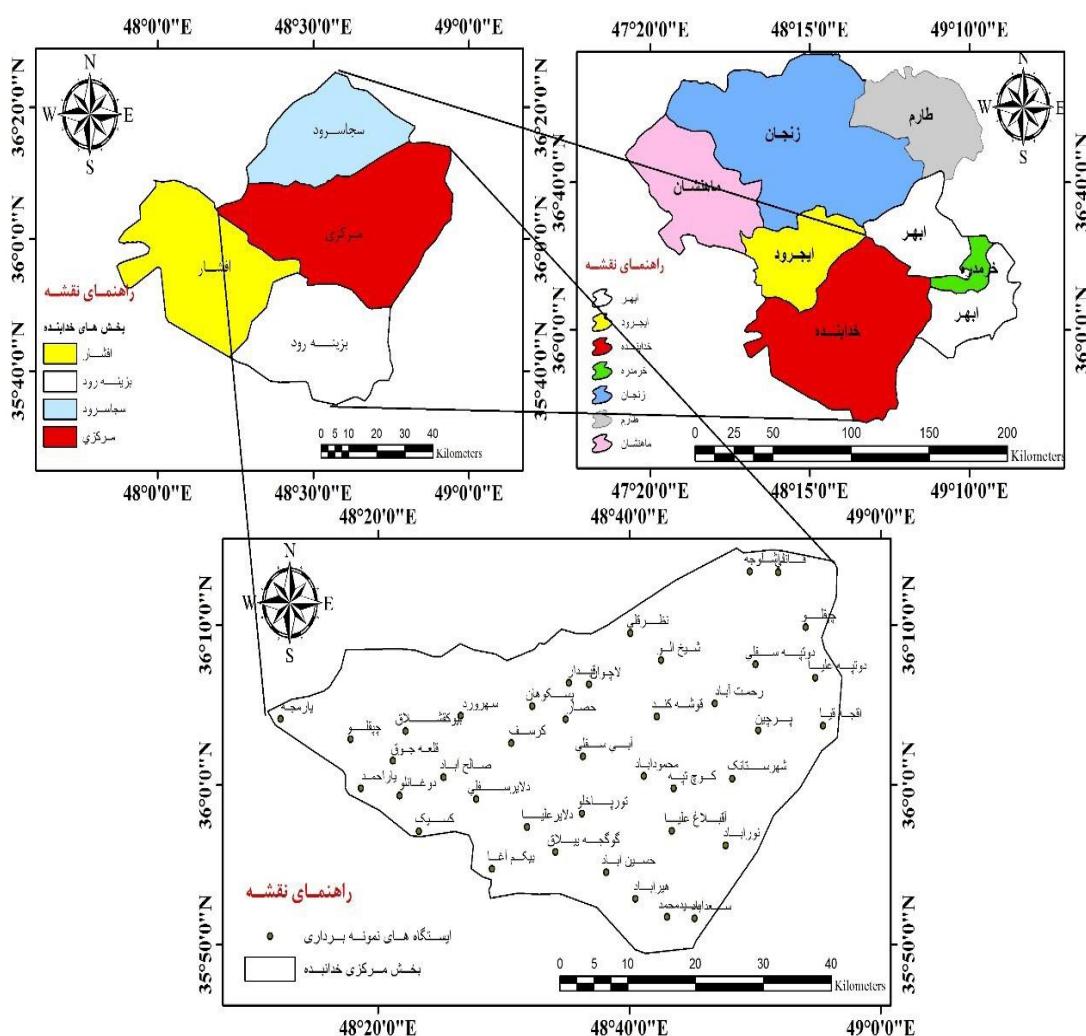
۲-۱- موقعیت جغرافیایی بخش مرکزی شهرستان خدابنده و روستاهای هدف

بخش مرکزی در ۴۷ درجه و ۵۱ دقیقه تا ۴۸ درجه و ۵۷ دقیقه درازای خاوری و ۳۵ درجه و ۳۵ دقیقه پهنهای شمالی واقع شده و مرکز آن از نظر جغرافیایی در ۴۸ درجه و ۳۵ دقیقه درازای خاوری و ۳۶ درجه و ۷ دقیقه پهنهای شمالی و ارتفاع ۲۰۵۰ متری از سطح دریا واقع شده است.

بخش مرکزی شهرستان خدابنده با وسعتی بالغ بر ۱۸۸۴۴۰ هکتار می‌باشد. بخش مرکزی با مساحتی بالغ بر ۱۸۰۴۱ کیلومتر مربع (۳۵ درصد) از کل شهرستان، دهستان سهورود با مساحتی در حدود ۱۸۳ کیلومتر مربع (۳/۶ درصد) از کل مساحت شهرستان بلندترین نقطه ارتفاعی بخش مرکزی ۲۵۰۰ متر در غرب شهر قیدار و کوههای پیغمبر داغی است.

ارتفاع عمومی بخش مرکزی از غرب به شرق کاهش می‌یابد به طوری که نقطه ارتفاعی دهانه رودخانه خرارود در محل ورودی به استان قزوین کمتر از ۱۶۰۰ متر می‌باشد. بخش مرکزی از شرق به شهرستان ابهر از غرب به بخش افشار از جنوب به بخش بزینه رود و از طرف شمال به بخش سجاسروود و به شهرستانهای ابهر، بوئین زهرا و بخش‌های شهرستان متصل می‌شود.

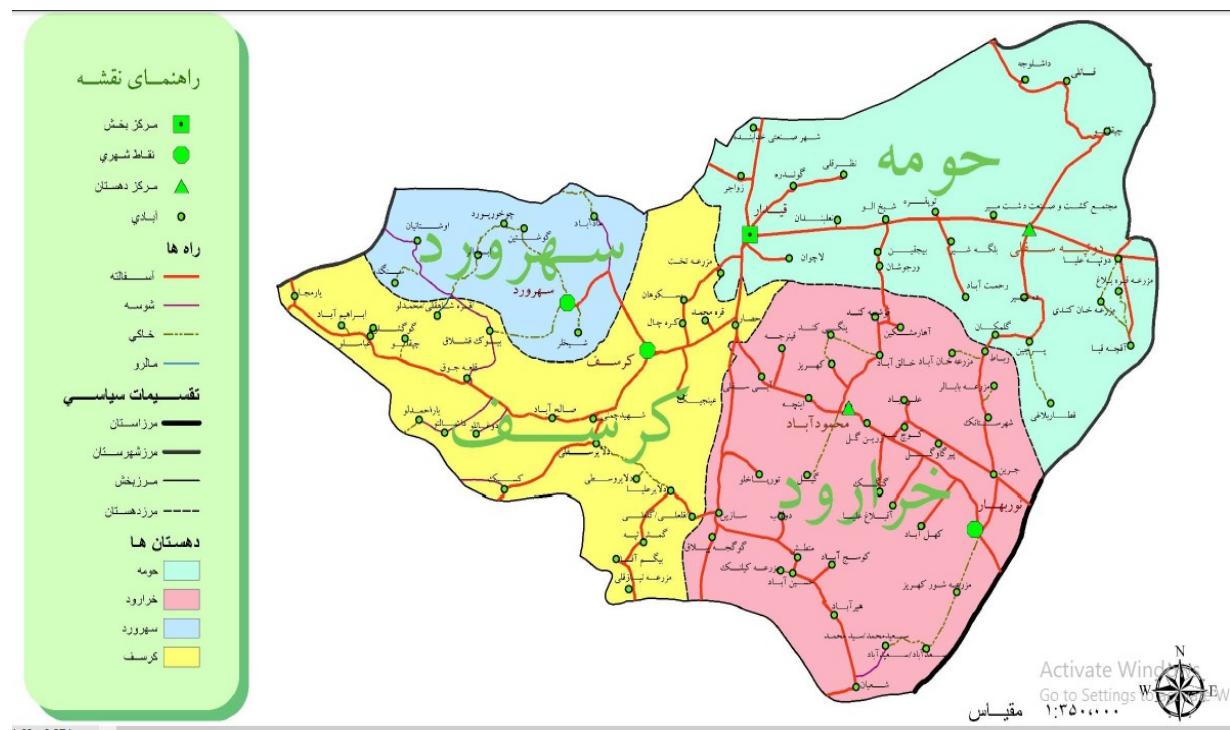
شکل ۱. موقعیت بخش مرکزی شهرستان خدابنده و موقعیت ایستگاههای نمونه‌برداری

منبع: خسروی، ۱۳۹۴

بخش مرکزی شهرستان خدابند مشتمل بر چهار دهستان حومه، خرارود، سهوروود و کرسف می‌باشد.

شکل ۲. تقسیمات سیاسی موقعیت بخش مرکزی شهرستان خدابند

منبع: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان

طبق آخرین تقسیمات سیاسی شامل شهرهای قیدار، سهوروود، نوربهار و کرسف و شامل دهستان‌های سهوروود، کرسف، خرارود و حومه می‌باشد.

۲-۲- توصیف، تحلیل و تبیین اسناد بالادستی^۱

یکی از ضروریات در تهیه و تدوین طرح‌ها، بررسی مطالعات و مصوبات فرادست است. در این بخش از مطالعات طرح‌ها و اسناد فرادست که مربوط به شهرستان خدابند بوده و الزاماتی را برای طرح‌های رده پایین‌تر به همراه دارند، آورده می‌شود. در بررسی طرح‌های فرادست موارد زیر مدنظر قرار گرفته است:

- ❖ برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور
- ❖ قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری
- ❖ جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین
- ❖ مطالعات برنامه آمایش منطقه البرز جنوبی
- ❖ مطالعات برنامه آمایش استان زنجان
- ❖ بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان
- ❖ سند ملی توسعه استان زنجان
- ❖ نظریه پایه توسعه استان زنجان
- ❖ برنامه راهبردی توسعه استان زنجان

^۱. با توجه به این که این اسناد فقط کلان‌نگر می‌باشند در اینجا سعی شده است خلاصه این اسناد بیان شود.

❖ سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

۱-۲-۱- برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۴۰۰-۱۳۹۶)

اهم موارد مرتبط با بخش روستایی، کشاورزی، آب و محیط زیست و منابع طبیعی به شرح زیر می‌باشد:
بخش ۵ توازن منطقه‌ای، توسعه روستایی و توانمندسازی اقشار آسیب پذیر

ماده ۲۶- به منظور رقابت پذیر کردن عدالت بین منطقه‌ای و سرزمینی و تقویت خوداتکایی، افزایش انگیزه وصول درآمد استانی که شامل موارد زیر می‌باشد:

۱. دولت موظف است در طول سال اول اجرای قانون برنامه سند آمایش سرزمین ملی و استانی را تهیه کند و پس از تصویب شورای عالی آمایش سرزمین از سال دوم اجرای قانون برنامه به اجراء در آورد.

۲. تخصیص سه درصد (۳٪) از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی خالص صادرات گاز طبیعی به ترتیب یک سوم به استان‌های نفت خیز و گازخیز و دوسوم به مناطق و شهرستان‌های کمتر توسعه یافته.

۳. تهیه طرح طرح‌های هادی روستایی و تعیین محدوده روستاهای در سراسر کشور

ماده ۲۷- دولت موظف است به منظور تحقق سیاست‌های کلی برنامه و اقتصاد مقاومتی، شناسایی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در نواحی روستایی و ارتقای منزلت اجتماعی روستاییان و جایگاه روستاهای اقتصاد ملی و ایجاد بستر لازم برای شکوفایی و پیشرفت عدالت محور روستاهای اقدامات زیر را مطابق قوانین و در قالب بودجه‌های سنواتی انجام دهد:

الف) اقدامات اقتصادی و بخشی

۱. تهیه برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستاهای توسط دولت در پنج‌هزار روستا.

۲- تنظیم و ارائه هدفمند و شفاف اعتبارات مربوط به عمران و توسعه روستایی و عشایری در بودجه سنواتی.

۳- کاهش مدت زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاه‌های اقتصادی روستایی و عشایری از هر کدام از دستگاه‌های ذی‌ربط، حداکثر پانزده روز.

۴- توسعه حداقل پنجاه و چهار خوش کسب و کار روستایی، بهره‌برداری و ساخت نود و هشت ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد یک میلیون و نهصد و چهارده هزار فرصت شغلی در روستاهای و مناطق عشایری از طریق احداث و توسعه بنگاه‌های اقتصادی رقابت‌پذیر و صادرات‌گرا از طریق بخش‌های خصوصی و تعاونی.

۵- تهیه طرح‌های هادی و طرح‌های توسعه و بازنگری آنها برای همه روستاهای و آبادی‌های بالای بیست خانوار و مناطق عشایری در طول اجرای قانون برنامه با اولویت مناطق کمتر برخوردار.

۶- آموزش صدهزارنفر از روستاییان و عشایر به عنوان عناصر پیشرو و تسهیل‌گر در زمینه برنامه‌ریزی محلی، توسعه فعالیت‌های اقتصادی و برنامه‌های فرهنگی، بهبود خدمات رسانی، جلب مشارکت‌های مردمی و نظارت بر اثربخشی طرح‌های دستگاه‌های اجرایی.

۷. شناسایی روستاهای در معرض خطر سوانح طبیعی جهت اجرای طرح‌های ایمن سازی این سکونتگاه‌ها با همکاری دستگاه‌های مسؤول و مشارکت مردم و نهادهای محلی، به نوعی که حداقل سی درصد (۳۰٪) روستاهای در معرض خطر تا پایان اجرای قانون برنامه ایمن سازی شوند.

۸. تعیین شاخص های بافت های فرسوده و نابسامان روستایی و تهیه و اجرای طرح های بهسازی بافت های فرسوده در روستاهای دارای اولویت

۹. بخشودگی سود و جرائم تسهیلات پرداخت شده به افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی جهت بازسازی اماکن مسکونی مناطق روستایی آسیب دیده از حوادث طبیعی و غیرمتربقه که قادر به بازپرداخت اقساط خود نمی باشند.

ب) اقدامات عمرانی زیربنایی:

۱. امکان سنگی، طراحی و ایجاد سامانه های دفع بهداشتی زباله های روستایی محدوده های روستاهای و جمع آوری و دفع آن ها در خارج از محدوده روستاهای و شهرها و تعیین مسؤولیت دستگاه های ذیربسط .

۲. طراحی و اجرای طرح های (پروژه های) دفع بهداشتی فاضلاب در روستاهای با اولویت روستاهای واقع در حریم رودخانه ها، تالاب ها، سدها و روستاهایی که به دلیل نفوذ پذیری کم اراضی دفع فاضلاب در آن ها دچار مشکل می باشد

۳. یکپارچه سازی حداکثری فعالیت ها و برنامه های عمران و توسعه روستایی، عشايری و کشاورزی کشور و مدیریت آن ها با رویکرد جهادی و نظارت پذیر تا پایان سال اول اجرای قانون برنامه ششم و ایجاد یکپارچگی برنامه ریزی و ارائه خدمات و طرح های روستایی و عشايری در قالب برنامه های جامع، براساس نیازها و مشارکت واقعی مردم و شرایط انسانی، طبیعی، اقتصادی و اجتماعی.

۴. تأمین و تخصیص اعتبار مورد نیاز جهت احداث، بهسازی و نگهداری راه های روستایی روستاهای بالای بیست خانوار جمعیت و مناطق عشايری تا پایان اجرای قانون برنامه (هر سال بیست درصد ۲۰٪) از طریق سازمان

۵. تهیه و اجرای طرح های ساماندهی و بهسازی حداقل بیست درصد (۲۰٪) روستاهای مرزی با رویکرد پدافند غیرعامل جهت توانمندسازی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.

بخش ۷. بخش کشاورزی

ماده ۳۱. دولت موظف است برای حصول اهداف بندهای ششم و هفتم سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در جهت تأمین امنیت غذایی و نیل به خودکفایی در محصولات اساسی زراعی، دامی و آبزی به میزان نود و پنج درصد (۹۵٪) در پایان اجرای قانون برنامه و افزایش تولیدات کشاورزی به ویژه محصولات دارای مزیت صادراتی، رسیدن به تراز تجاری مثبت، تقویت و تکمیل زنجیره های تولید و توسعه صادرات و ارتقای بهره وری آب و خاک کشاورزی.

ماده ۳۲- دولت مکلف است در اجرای بندهای سوم و ششم سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و به منظور متنوع سازی ابزارهای حمایت از بخش کشاورزی، تأمین و تجهیز منابع، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، افزایش صادرات محصولات کشاورزی و ارزش افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی اقدامات مطرح شده در این ماده را به انجام برساند.

بخش ۸. بخش آب

ماده ۳۵- دولت مکلف است به منظور مقابله با بحران کم آبی، رهاسازی حقابه های زیست محیطی برای پایداری سرزمین، پایداری و افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل بخشی به سفره های زیز مینی و ارتقای بهره وری و

جبان تراز آب، بهمیزانی که در سال پایانی اجرای قانون برنامه یازده میلیارد مترمکعب شود، اقدامات مطرح شده در این ماده را به عمل آورد.

بخش ۹. محیط زیست و منابع طبیعی

۳۸۵- دولت موظف است اقدامات مطرح شده همانند: نظارت بر اجرای طرحهای جامع مدیریت پسماند، اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت از خاک و آبخوان حداقل درسطح دهمیلیون هکتار، بیابان‌زدایی و کنترل کانون‌های بحرانی آن حداقل درسطح یکمیلیون و یکصد و چهل هزار هکتار و .. را جهت حفاظت از محیط‌زیست به عمل آورد.

۲-۲-۲- قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشايری

در ماده یک این قانون - که در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۸ به تصویب رسیده است - چنین بیان شده است که به منظور تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود تا با هدف ارتقای تولید و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشايری با تصویب هیأت امنای صندوق، معادل ریالی یک میلیارد و پانصد میلیون (۱۵۰۰۰۰۰۰) دلار^۲ از منابع صندوق را به صورت قرض الحسن نزد بانک‌های کشاورزی، پست بانک و توسعه تعاون و صندوق کارآفرینی امید و صندوق حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی سپرده گذاری کند تا این منابع صرف اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی برای ایجاد اشتغال در روستاهای شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت با اولویت روستاهای و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت واقع در مناطق مرزی و مناطق عشايری شود.

در ماده ۴ ذکر شده که تسهیلات موضوع این قانون به طرحهای غیردولتی در حوزه کشاورزی، منابع طبیعی، معادن کوچک، فناوری اطلاعات، گردشگری، صنایع دستی، کلیه فعالیت‌های مربوط به فرش دستیاف و خدمات در مناطق روستایی و عشايری و همچنین برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت اختصاص می‌یابد.

موارد مهم دستورالعمل آیین نامه اجرایی و منابع مالی و اشتغال‌زایی پیش‌بینی شده قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار به شرح جداول ۱ و ۲ می‌باشد:

جدول ۱. موارد مهم دستورالعمل آیین نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار (واحد میلیارد ریال)

استان	سهم (درصد)	تسهیلات استان
زنجان	۲/۳۸	۱۰۰۰
کل استانها	۱۰۰٪	۴۲۰۰۰

منبع: قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشايری، ۱۳۹۶

۲. لازم به ذکر است که در تصویب این قانون، دلار بر حسب ۳۷۰۰۰ ریال محاسبه گردیده است.

جدول ۲. منابع مالی و اشتغال‌زایی پیش‌بینی شده در قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشايری

قانون حمایت از اشتغال پایدار روستایی و عشایری		عنوان طرح
تعداد اشتغال	کل اعتبار مورد نیاز	
۱۲۶۰۰	۱۴۰۰۰	توسعه گلخانه ها و باغات
۵۱۰۰	۴۲۱۰	توسعه گیاهان داروئی
۴۶۰۰	۶۴۲۰	توسعه فعالیت آبزی پروری و شیلات
۶۵۰۰	۷۰۰۰	توسعه دامپروری (تولید شیر و گوشت و ...)
۱۰۵۰۰	۱۳۴۰۰	صناعی تبدیلی و تکمیلی کشاورزی
۲۵۰۰	۳۲۶۰	توسعه خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی
۸۷۰۰	۶۱۹۳	توسعه خدمات مدرن سازی (مکانیزاسیون) و تامین نهاده های کشاورزی و توسعه فعالیتهای دانش بنیان
۳۲۰۰	۱۶۰۰	توسعه و ساماندهی واحدهای تأمین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی
۸۶۰۰	۳۰۰۰	ساماندهی و توسعه مشاغل کوچک با تاکید بر ساماندهی توسط پشتیبان های مشاغل خانگی روستائی و عشایری
۶۴۰۰	۴۰۰۰	طرحهای توسعه خدمات کسب و کارهای عشايری
۴۲۵۰	۴۱۳۲	خدمات توسعه کسب و کارهای تعاضی کشاورزی (کشت و صنعتهای خصوصی و ...)
۲۰۵۰	۳۲۷۱	خدمات و کسب و کارهای دامپزشکی و گیاهپزشکی
۷۵۰۰	۷۰۴۸۶	جمع

منبع: قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشايری، ۱۳۹۶

۲-۳-۳- جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمهین

شورای عالی آمایش سرزمهین در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۲ به استناد ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمهین را به تصویب رساند. مهمترین مواد و بندهایی که بیشترین ارتباط محتوایی را با موضوع حاضر دارند ماده ۱ می‌باشد که بیان می‌کند «جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمهین در راستای توسعه و بالندگی اقتصادی و پیشرفت و اقتدار همه‌جانبه و پایدار کشور، تحقق اهداف سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ و نیل به سازمان فضایی مطلوب و مناسب کشور، در چارچوب اصول هشتگانه آمایش سرزمهین (کارآیی و بازدهی اقتصادی، وحدت و یکپارچگی سرزمهین، گسترش عدالت اجتماعی و تعادلهای منطقه‌ای، حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی، حفظ هویت اسلامی- ایرانی و حراست از میراث فرهنگی، تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور و رفع محرومیت‌ها به خصوص در مناطق روستایی کشور و ملاحظات امنیتی، دفاعی و پدافندگیرعامل)».

۲-۴- مطالعات برنامه آمایش منطقه البرز جنوبی

براساس ماده یک از آییننامه ماده ۷۷ قانون برنامه چهارم موضوع مصوبه شماره ۴۰۵۵۲/ت ۲۷۸۸۹۰ ک مورخ ۹۰/۱۲/۷ هیئت وزیران کشور به ۹ منطقه برنامه‌ریزی تقسیم شده است. طبق این تقسیم‌بندی استان زنجان به همراه استان‌های تهران، مرکزی، سمنان، قم و قزوین در منطقه البرز جنوبی واقع شده است.

تعدادی از اصلی‌ترین جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین برای منطقه البرز جنوبی با توجه به اسناد کلان توسعه کشور و ضوابط ملی آمایش سرزمین و در نظر گرفتن ارتباط با استان زنجان شامل موارد ذیل می‌باشد:

- زمینه‌سازی برای هدایت سرمایه‌گذاری از استان‌های پرتاکم و متراکم منطقه به استان‌های هم‌جوار و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید صنعتی و خدماتی در استان‌های سمنان، قزوین، قم و زنجان.
- تحول ساختار بخش کشاورزی منطقه جهت دستیابی به کشاورزی مدرن و رقابتی.
- استفاده حداکثر از توان‌های طبیعی و امکانات آب و خاک استان‌های زنجان و قزوین جهت دستیابی به امنیت غذایی و توسعه صادرات محصولات کشاورزی.
- تاکید بر توان‌های گردشگری طبیعی (بوم‌گردی و زمین گردشگری) در استان‌های منطقه جهت توسعه این فعالیت.
- زمینه سازی برای استفاده حداکثر از ظرفیت توان محیط‌های روستایی در حفظ و نگهداشت جمعیت جهت برقراری تعادل در الگوی استقرار جمعیت از طریق متنوع‌سازی فعالیت‌ها در محیط‌های روستایی به طوری که نسبت شهرنشینی و روستانشینی در افق طرح به ترتیب در حد ۷۵ درصد و ۲۵ درصد حاصل شود.

۲-۵-۵- مطالعات برنامه آمایش استان زنجان

مطالعات برنامه آمایش استان زنجان به کارفرمایی سازمان برنامه و بودجه و از طریق دانشگاه زنجان انجام شده است. این مطالعه از دو بخش تشکیل شده است: در بخش نخست مطالعات به تحلیل وضعیت و ساختار و در بخش دوم به برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در سطح استان پرداخته شده است.

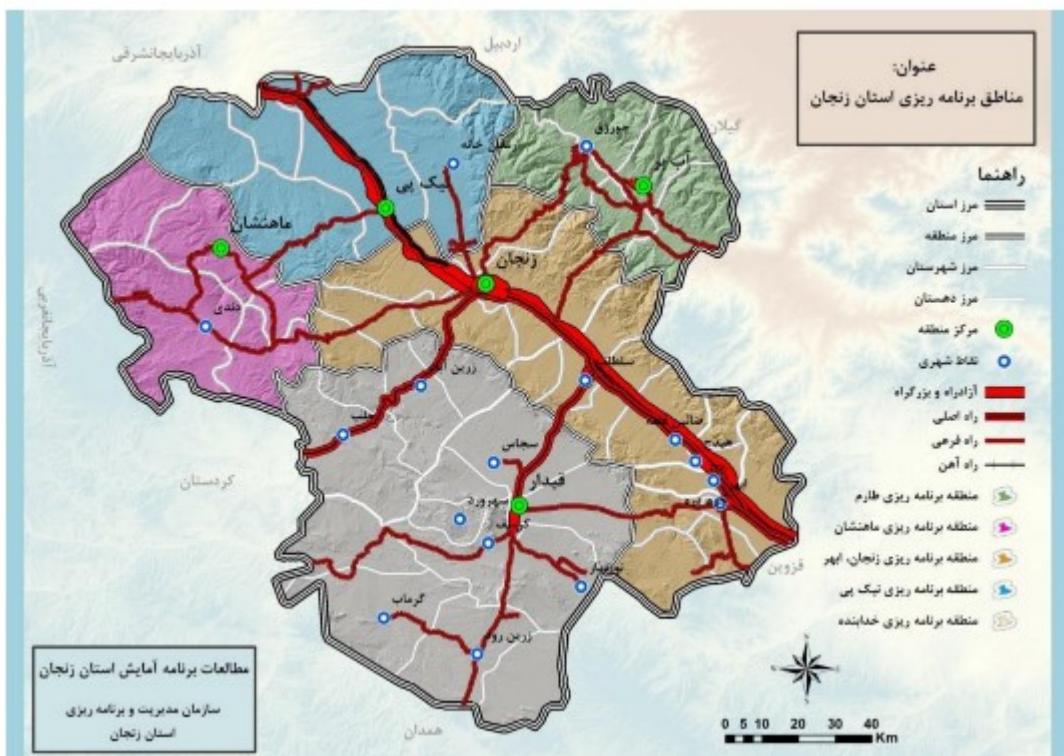
- مهم‌ترین محدوده‌های دارای اولویت برای توسعه کشاورزی و فعالیت‌های وابسته به شرح زیر است:
 - الف) محور u شکل گرماب-بزینه رود-دوپه سفلی-سجاس-زرین آباد-بوغدا کندی.
 - ب) محور توسعه کشاورزی خطی دشت ابهر-خرمدره و دشت سلطانیه-زنجان.
 - ج) محور توسعه کشاورزی خطی دشت رودخانه‌ای طارم.

الف) معرفی مناطق برنامه ریزی استان زنجان

به منظور تعیین مناطق برنامه‌ریزی استان و با هدف ساماندهی الگوهای سکونت شهری و روستایی و فعالیت‌ها در سطح استان و در عین حال بهره‌برداری منطقی از تمام امکانات و توان طبیعی و انسانی، استان زنجان به پنج منطقه به قابل تقسیم است:

منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر/ منطقه برنامه‌ریزی طارم/ منطقه برنامه‌ریزی خدابنده، ایجرود/ منطقه برنامه‌ریزی ماهنشان/ منطقه برنامه‌ریزی نیکپی.

شکل ۳: نقشهی مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان

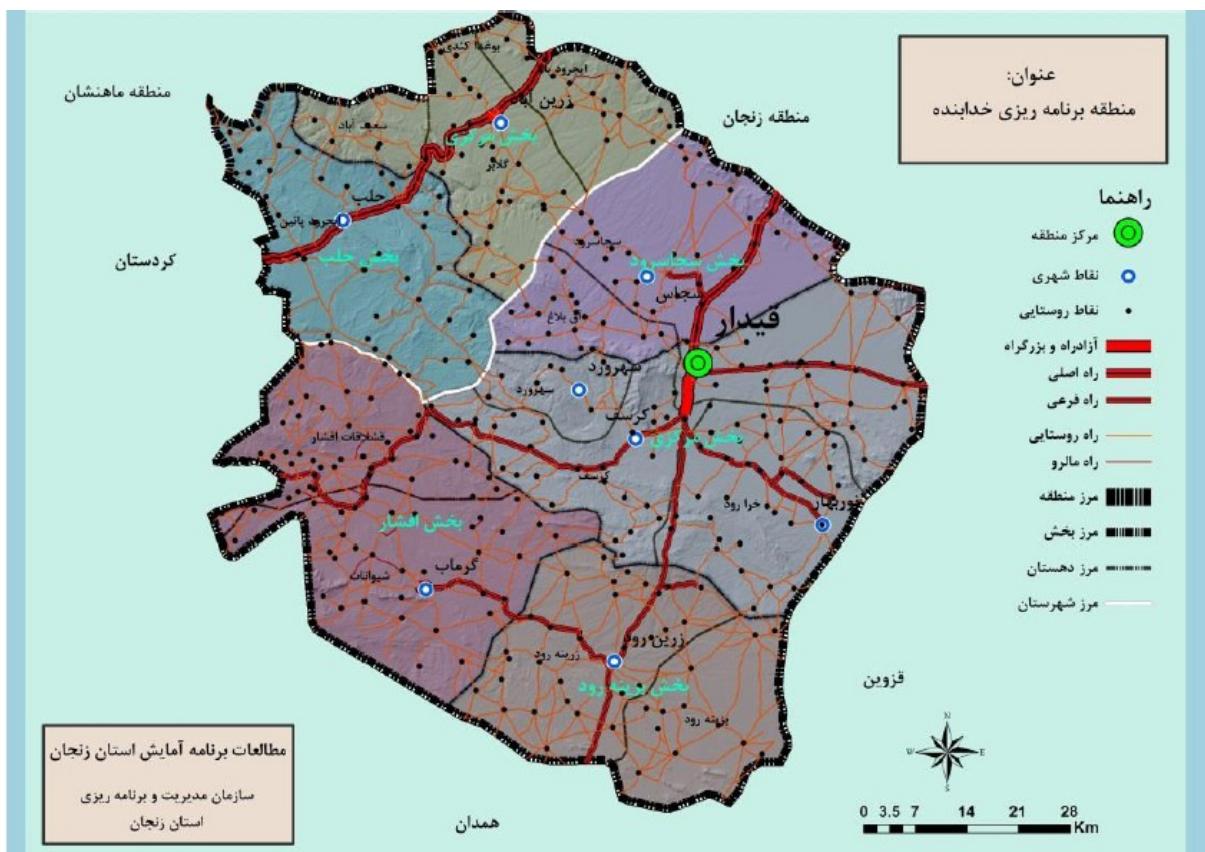

منبع: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان ۱۳۹۵

* منطقه‌ی برنامه‌ریزی خدابنده، ایجرود

منطقه‌ی برنامه‌ریزی خدابنده، منطبق بر دو شهرستان خدابنده و ایجرود است. این منطقه در جنوب استان زنجان واقع شده است و از شمال به منطقه‌ی برنامه‌ریزی زنجان، ابهر، از شمال غرب به منطقه‌ی برنامه‌ریزی ماهنشان، از غرب به استان کردستان، از جنوب به استان همدان و از شرق به استان قزوین محدود است. بر اساس آخرین تقسیمات سیاسی استان این منطقه از دو شهرستان ایجرود و خدابنده، از شش بخش شامل بخش‌های مرکزی و حلب ایجرود و بخش‌های افشار، بزینه‌رود، مرکزی و سجاست‌رود در شهرستان خدابنده و ۱۴ دهستان شامل ایجرود بالا، گلابر، سعیدآباد و ایجرود پایین در شهرستان ایجرود و سجاست‌رود، آقلاغ، حومه، خرارود، کرسف، سهرورد، بزینه‌رود زرینه‌رود، شیلانات و قشلاقات افشار در شهرستان خدابنده تشکیل شده است. مساحت این منطقه حدود ۷۰۰ کیلومترمربع است و مرکز آن شهر قیدار است.

شکل ۴: نقشه‌ی مناطق برنامه‌ریزی خدابنده در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان

منبع: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان، ۱۳۹۵.

* تخصص‌های اصلی منطقه‌ی برنامه‌ریزی خداپنده، ایجرود

با توجه به توان‌ها و ظرفیت منطقه‌ی برنامه‌ریزی خدابنده، ایجرود و با در نظر گرفتن سناریوی مطلوب توسعه‌ی فضایی، مهم‌ترین تخصص‌های این منطقه به شرح زیر است:

- محدوده اصلی توسعه کشاورزی

محور U شکل گرماب - بزینه رود - دو تپه سفلی - سجاس - زرین آباد بوغدا کندي به عنوان وسیع ترین و مهم ترین محور محور توسعه کشاورزی این منطقه پیشنهاد می گردد به دلایل همانند: همگنی این محور از لحاظ بنیان های مؤثر در کشاورزی، قرار گیری این محور در مناطق حاشیه ای توسعه نیافته در مقایسه با محور اصلی توسعه یافته استان و .. این گستره از این منطقه به عنوان مهم ترین محور توسعه کشاورزی استان پیشنهاد می گردد.

-کانون‌های صنعتی پیشنهادی

از جمله تخصص‌های تعریف شده برای این منطقه استقرار دو کانون (شهرک) توسعه صنعتی در آن است. نخست کانون (شهرک) صنعتی زرین‌آباد در شهرستان ایجرود است.

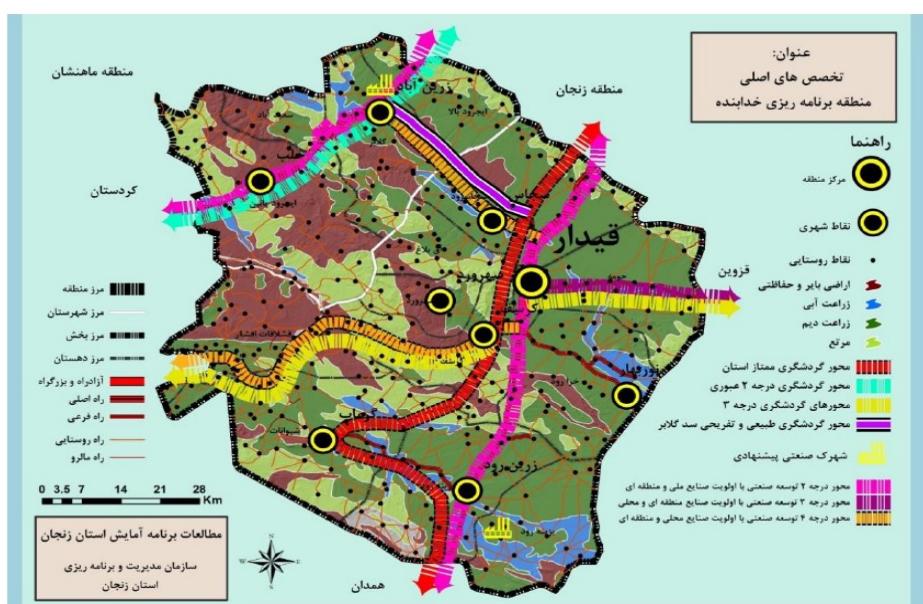
دومین کانون (شهرک) صنعتی پیشنهادی برای این منطقه، کانون صنعتی خمسه در منطقه بزینه‌رود با اولویت استقرار صنایع پشتیبان کشاورزی است.

- محورهای توسعه صنعتی

از دیگر تخصصهای این منطقه می‌توان به تعیین دو محور درجه‌ی ۲، یک محور درجه‌ی ۳ و دو محور درجه‌ی ۴ توسعه صنعتی در آن به شرح زیر اشاره کرد:

- محور زنجان، زرین‌آباد منتهی به استان کردستان با اولویت صنایع با برد ملی و منطقه‌ای و درون استانی به عنوان محور صنعتی درجه‌ی ۲ برای این منطقه پیشنهاد می‌شود.
- محور سلطانیه، قیدار، زرین‌رود با اولویت استقرار صنایع وابسته یا پشتیبان کشاورزی (محور U شکل گرماب، زرین‌رود، دو تپه، سجاس، زرین‌آباد) محور صنعتی درجه‌ی ۲ تعریف شده برای این منطقه است.
- محور قیدار، ابهر به عنوان محور درجه‌ی ۳ جهت توسعه صنعتی در پیوند با بخش کشاورزی این منطقه پیشنهاد می‌شود
- محورهای درجه‌ی ۴ توصیه شده برای این منطقه شامل دو محور سجاس، زرین‌آباد و همچنین محور قیدار، خورخوره در شهرستان خدابنده است
- افزون بر محورهای صنعتی تعریف شده در این منطقه دو کانون صنعتی نیز برای این منطقه تعیین می‌گردد.
 - کانون توسعه صنعتی زرین‌آباد (واقع در محور درجه‌ی ۲ توسعه صنعتی)
 - کانون توسعه صنعتی شهر قیدار (واقع در محور درجه‌ی ۲ توسعه صنعتی)
- محور درجه‌ی ۲ خدماتی سلطانیه، قیدار، زرین‌رود.
- محور درجه‌ی ۲ خدماتی زنجان، بیجار.
- محور گردشگری عبوری زنجان، ایجرود (محور گردشگری درجه‌ی ۲)
- محور گردشگری فرعی درجه‌ی ۳
- محور گردشگری تفریحی سد گلابر

شکل ۵: نقشه‌ی تخصصهای اصلی منطقه‌ی برنامه‌ریزی خدابنده در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان

منبع: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان ۱۳۹۵

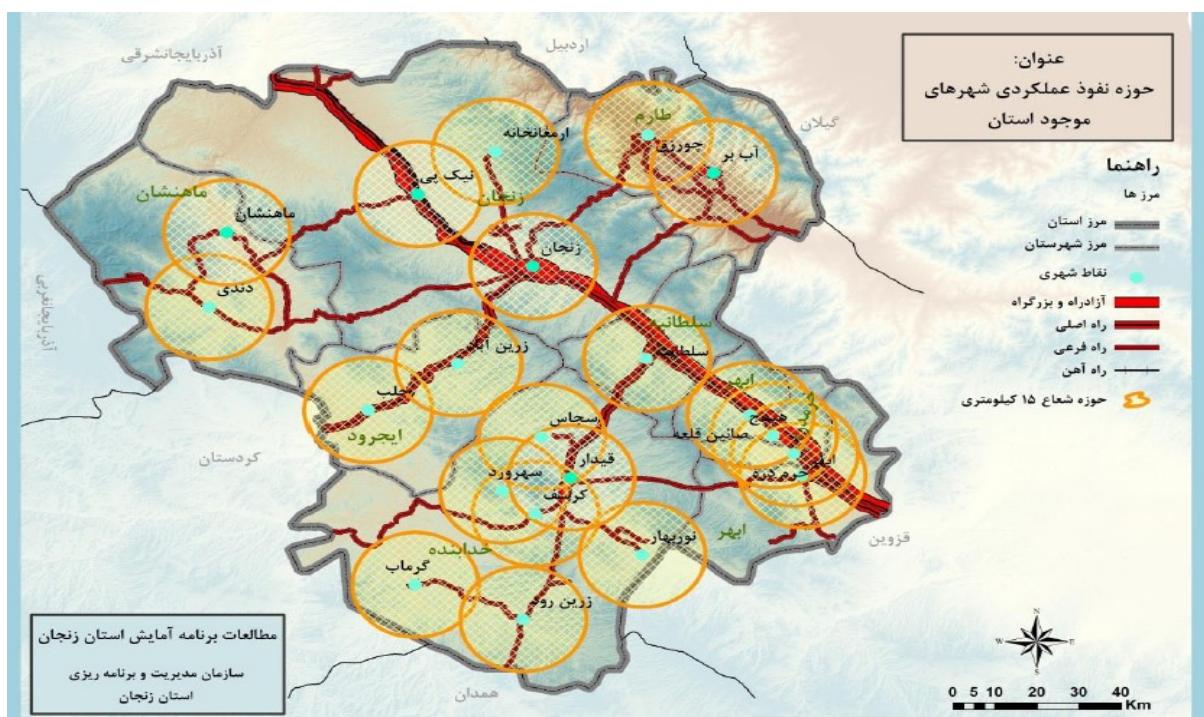
ب) تعیین شکل‌بندی کلی الگوی استقرار و نظام سلسله موابی مراکز سکونتگاهی (نظام اسکان جمعیت) براساس الگوی پیشنهادی، سطح‌بندی فضا و مراکز جمعیت استان زنجان، الگوی استقرار مراکز سکونتگاهی شش سطح را دربرمی‌گیرد که ۳ سطح آن، مرکزیت‌های روستایی یا روستاشهری و بقیه کانون سکونتگاهی برتر شهری استان است. این سطوح، به ترتیب از فضاهای کلان و مرکزیت‌های برتر عبارتند از:

- سطح اول شهر زنجان به عنوان مرکز استان است که تمامی قلمرو استان را دربرمی‌گیرد.
- سطح دوم مراکز ناحیه‌ای، مشتمل بر ۲ مرکز عملکردی شامل دو شهر زنجان و ابهر است.
- سطح سوم مرکزیتهای شهرستانی استان (بر اساس تقسیمات سال ۱۳۹۵) منطبق با قلمرو اداری، سیاسی شهرستانهای کنونی است و شامل ۷ مرکزیت به شرح زنجان، ماهنشان، ایجرود، طارم، ابهر، خرمدره، سلطانیه و خدابنده است.
- سطح چهارم مراکز منظومه‌های شهری و روستایی استان است که در مجموع ۲۰ کانون را در بر می‌گیرد که به تفکیک شهرستان عبارتند از: «شهرستان زنجان: قرهبوطه، نیک پی، ارمغانخانه و زنجان»، «شهرستان ماهنشان: دندی و ماهنشان»، «شهرستان ایجرود: زرین آباد و حلب»، «شهرستان طارم: چورزق و آبر»، «شهرستان ابهر: ابهر، هیدج، صائین قلعه و سلطانیه»، «شهرستان خرمدره: خرمدره»، «شهرستان خدابنده: گرماب، زرینرود، محمودآباد، قیدار و سجاس».
- سطح پنجم در برگیرنده مجموعه‌های شهری و روستایی است که مشتمل بر ۳۹ مجموعه روستایی و ۲۱ مجموعه روستایی است که تعدادی از آنها نیز به عنوان مرکز انتخاب شده است.
- سطح ششم نیز بر مراکز حوزه‌های روستایی انطباق دارد که خردترین سطح در سلسله مراتب مراکز روستایی به شمار می‌آید. در مجموع استان زنجان دارای ۱۷۴ حوزه روستایی است.

ج) شهرهای جدید پیشنهادی

براساس سناریوی مطلوب توسعه فضایی استان و با هدف تقویت نظام خدمات رسانی به سکونتگاههای روستایی و همچنین کاهش عدم تعادلهای نظام شهری استان زنجان، تعداد شهرهای استان در افق ۱۴۰۴ با اولویت مناطق حاشیه‌ای به تعداد ۳۱ شهر افزایش می‌یابد، به گونه‌ای که به ازای هر ۴۰ سکونتگاه روستایی یک مکان مرکزی با عملکرد شهری وجود خواهد داشت. ایجاد شهرهای جدید در مناطق حاشیه‌ای استان از لحاظ گونه‌شناسی عمدهاً بر پایه تبدیل روستاهای مرکزی دارای قابلیت و توان به نقاط شهری انجام خواهد شد. در حال حاضر نظام سکونتگاههای شهری استان متشكل از ۲۱ نقطه شهری است که ۱۰ شهر جدید در افق طرح اهداف سناریوی مطلوب توسعه فضایی استان را تأمین خواهد کرد.

شکل ۶: نقشه‌ی حوزه‌ی نفوذ عملکردهای شهری استان بر مبنای شعاع دسترسی

جدول ۳. مشخصات سکونتگاههای شهری جدیدبخش مرکزی در افق طرح (شهرستان خدابنده)

نام شهرستان	سکونتگاههای شهری موجود	سکونتگاههای شهری جدید	توان و قابلیتهای سکونتگاه شهری جدید
خدابنده	قیدار و سهرورد	دوپه سفلی	رفع خلاً نظام شهری حوزه شمالی شرقی شهرستان خدابنده. افزایش پیوند فضایی شهرستان خدابنده و شهرستان آبه. ضرورت برخورداری دشت قیدار، دوپه از یک نقطه شهری یا مکان مرکزی. امکان بهتر خدمات رسانی با هدف تحقق بخشی اهداف توسعه‌ی یکپارچه‌ی روستایی در دشت‌های کشاورزی مهم این منطقه (سناریوی نظام فعالیت). ظرفیت بالای جمعیتی دو تپه سفلی به عنوان یکی از روستاهای بزرگ منطقه خدابنده و استان.
آبادان	محمود آباد	قیدار	مزیت نسبی دشت دوپه در تولید چغندر قند در سطح استان و صورت افزایش انباست درآمدهای حاصل از فعالیت کشاورزی منطقه با اتکا به ایجاد یک نقطه شهری جدید. مرکزیت هندسی روستای دوپه سفلی در دشت دوپه و دسترسی مناسب روستاهای به آن.
آبروز			رفع خلاً دسترسی به نظام شهری برای منطقه روستایی پرجمعیت دشت قیدار. تحقیق اهداف توسعه‌ی یکپارچه‌ی روستایی دشت قیدار نورآباد از طریق ایجاد یک مکان مرکزی قومی در بخش خدمات قوی.

ظرفیت بالا جمعیتی محمودآباد به عنوان یکی از روستاهای بزرگ منطقه خدابنده.			
قرارگیری محمود آباد در مرکزیت طولی دشت قیدار، نورآباد و با ضریب دسترسی بالا.			
توان و قابلیت های مناسب محمود آباد برای تبدیل شدن به نقطه شهری.			

منبع: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان

۲-۶- بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان

براساس طرح برنامه آمایش استان زنجان، کل استان به دو ناحیه زنجان و ابهر تقسیم شده است. ناحیه زنجان شامل شهرستان‌های زنجان، طارم، ماهنشان و ایجرود است. آمار و اطلاعات پایه جمعیتی- اقتصادی مورد استفاده در این مطالعات براساس سرشماری سال ۱۳۷۵ بوده است.

۲-۷- سند ملی توسعه استان زنجان

اسناد ملی توسعه ۳۰ استان کشور مورخ ۱۳۸۴/۴/۵ به تصویب رسیده است. این اسناد شامل اصلی‌ترین قابلیت‌های توسعه، عمدۀ‌ترین تنگناها و محدودیت‌های توسعه و شاخص‌های هدف کمی در برنامه چهارم توسعه می‌شود. بر این اساس سند ملی توسعه هر استان مبنای تهیه برنامه‌های میان‌مدت و بودجه‌های سالانه آن استان است. سند ملی توسعه استان زنجان شامل چهار بخش «اصلی‌ترین قابلیت‌های توسعه»، «عمده‌ترین تنگناها و محدودیت‌های توسعه»، «اصلی‌ترین مسائل»، «اهداف بلندمدت»، «راهبردهای بلندمدت توسعه» می‌باشد.

۲-۸- نظریه پایه توسعه استان زنجان / مصوب جلسه ۱۳۸۵/۵/۳ شورای آمایش

سرزمین نامه ۱۳۸۵/۵/۲۴ مورخ ۱۰۰/۸۷۱۲۸

در راستای تحقق اهداف چشم‌انداز بلندمدت توسعه کشور، نظریه پایه توسعه ملی و جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین و با توجه به ویژگی‌های استان، ماموریت‌ها و وظایف اصلی استان به ترتیب بر پایه توسعه صنعت، معدن و کشاورزی، استفاده حداکثر از قابلیت‌های بازارگانی و گردشگری استوار خواهد بود. تکیه بر اولویت‌های فوق مانع بهره‌گیری از سایر توامندی‌ها و ظرفیت‌های استان نخواهد بود.

با توجه به نقش و ماموریت‌های تعیین شده و تحقق راهبردهای فوق، استان زنجان در سال ۱۴۰۴ استانی خواهد بود؛ با عملکرد فعال در عرصه تعاملات ملی، برخوردار از زیرساخت‌های مناسب برای رشد فعالیت‌های صنعتی و معدنی، برخوردار از کشاورزی و صنایع مبتنی بر فناوری‌های نوین با بهره‌برداری مناسب و متعادل از منابع آب، ارائه کننده خدمات نوین بازارگانی و خدمات برتر در عرصه استان و آموزش فنی و حرفه‌ای در سطح ملی، دارای نقش مناسب در گردشگری کشور، با توزیع متعادل و سازماندهی شده جمعیت و فعالیت در کل استان به گونه اینکه سهم جمعیت استان از کل کشور اندکی افزایش می‌یابد.

۲-۹- سند برنامه راهبردی توسعه استان زنجان

برنامه راهبردی توسعه استان زنجان برای اولین بار جهت تدوین برنامه پنجم توسعه استان از سال ۱۳۸۸ در دستور کار شورای برنامه رزی و توسعه استان قرار گرفت؛ براساس فرایند طراحی شده، اسناد راهبردی در دو سطح کلان و

بخش‌های توسعه تدوین گردید. همچنین از سال ۱۳۹۲ با هدف ارائه اطلاعات مفید و موثر در راستای برنامه‌ریزی و سیاستگذاری مبتنی بر شواهد و مصداق‌های موجود برنامه‌ها، اسناد پایش و ارزشیابی به منظور ایجاد سندی راهنمایی برای پایش کلیه پروژه‌ها و فعالیت‌های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه‌های راهبردی توسعه، تدوین گردید.

برنامه‌های راهبردی توسعه استان زنجان در ۱۰ سرفصل آب، آموزش، آموزش عالی، بازرگانی، انرژی، حمل و نقل، کشاورزی، صنعت، تربیت بدنی و محیط زیست تدوین شده است

۲-۱۰- سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان از طرف جهاددانشگاهی واحد استان زنجان تهیه و در سال ۱۳۹۰ به تصویب رسیده است. سال ۱۳۸۶ به عنوان سال پایه آمار و اطلاعات مورد استفاده در سند آورده شده است. در این سند موضوعاتی چون جمعیت، ارزیابی و تحلیل عرضه نیروی کار و نرخ مشارکت طی سال‌های ۱۳۷۵-۸۸ بررسی پیش‌بینی تحولات تقاضای نیروی کار استان به تفکیک شهرستان‌ها و مناطق شهری و روستایی، بازار کار غیر رسمی استان زنجان، محیط کسب و کار و... مورد بررسی قرار گرفته است. در خروجی مطالعات علاوه بر تدوین سند دستگاهی توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در استان برای دوران برنامه پنجم توسعه (۹۴-۱۳۹۰)، نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید شهرستان استخراج شده است و دفترچه راهنمای فرصت‌ها و مشوق‌های سرمایه‌گذاری برای کارآفرینان خصوصی برای هر یک از شهرستان‌های استان زنجان تدوین شده است.

جمع‌بندی بخش اسناد بالادستی:

با بررسی استاد بالادستی استان زنجان این امر حاصل می‌شود که هیچ کدام از این اسناد به هیچ وجه مصدقی، عملیاتی و نقطه‌ای نبوده و در حوزه روستا که حوزه نقطه‌ای است؛ راهکار قابل اجرایی و سیاستی بیان نکرده است. از سویی دیگر، از آنجایی که تهیه و تدوین این اسناد با عدم تناسب و نادیده گرفتن ظرفیت‌های اقتصادی، اجتماعی، انسانی و فرهنگی بخش و شهرستان و همچنین ظرفیت‌های اجرایی و توانمندی‌های دستگاه‌های مرتبه همراه بوده است؛ برای اشتغال و توسعه روستایی نیز مناسب و قابل اجرا نمی‌باشد.

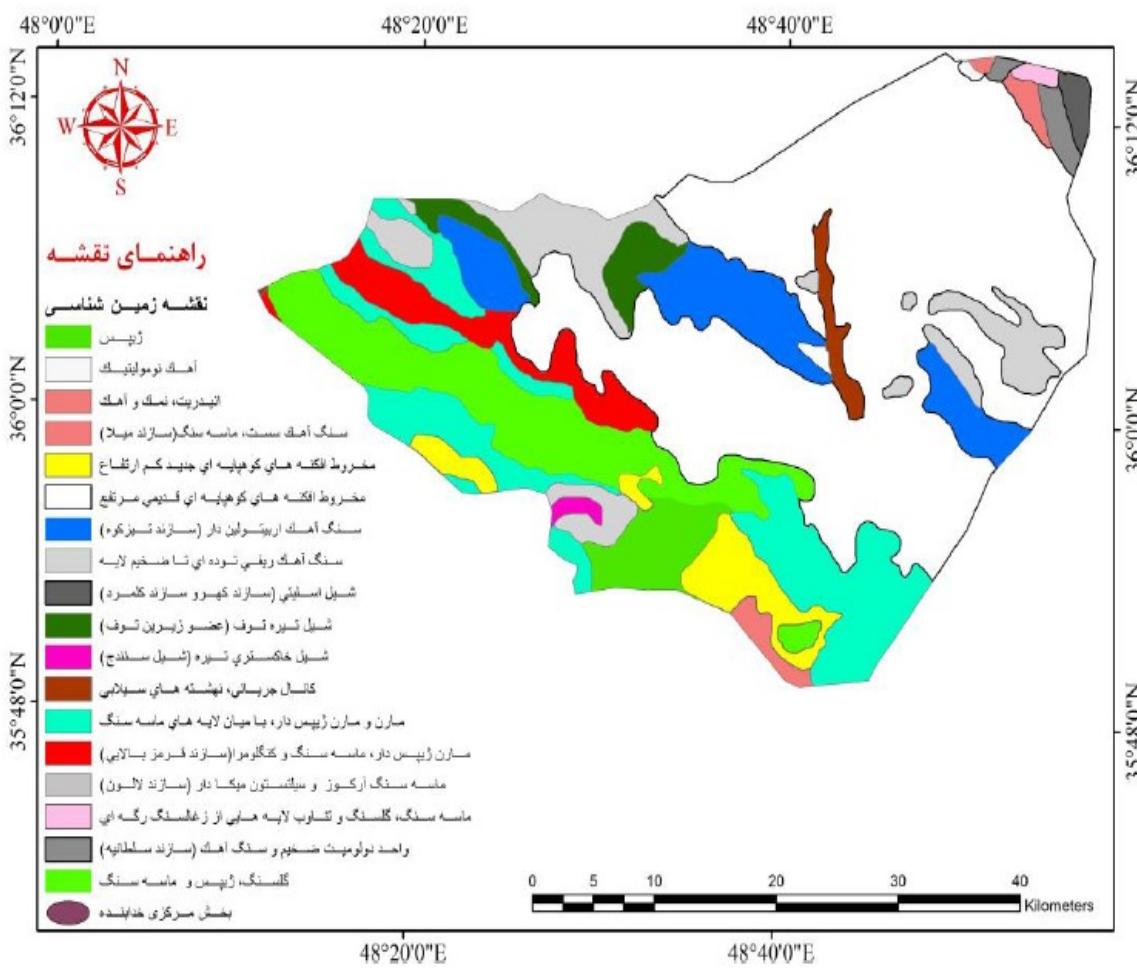
۲-۳- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع طبیعی و زیستی بخش مرکزی شهرستان خدابنده این بخش شامل موارد زیر می‌باشد:

۲-۳-۱- زمین شناسی

منطقه مورد بررسی بخشی از کوههای سلطانیه با روند شمال‌غربی-جنوب‌شرقی می‌باشد که از دیدگاه تکتونیکی، دنباله بخش‌های شمال‌غربی واحد زمین ساختی ایران مرکزی به شمار می‌آید. سازند کرج در این منطقه به صورت سنگهای ولکانیکی شامل توف و گدازه است که گسترش عمده آنها در شمال‌شرق و جنوب‌شرق کوههای سلطانیه قابل مشاهده است. این سازند از نظر لیتولوژی و موقعیت چین‌های مانند سازند کرج است. میان شهرهای قیدار و کرسف در بخش‌های بالایی اوسن، ۱۵۰ تا ۲۰۰ متر کنگلومرای دانه‌درشت قرمز رنگ قرار دارد که با کنگلومرای الیگومن سنجیده می‌شود که به گمان، قاعده سازند قم در این بخش از ناحیه مورد بررسی می‌باشد. رسوب‌های دریایی سازند قم به سن الیگومن و میوسن پیشین در کوههای قیدار، حوالی کرسف و کوه سفید بروند دارد.

سنگهای عمده این سازند را آهک‌های سفید تا متمایل به زرد و گاهی صورتی رنگ می‌سازد. آهک قم در این نواحی بین ۲۵۰ تا ۳۰۰ متر سطبرا دارد. در کوه قیدار، سراسر سازند قم از آهک‌های ریفی به سطبرا حدود ۲۰۰ متر ساخته شده است (عبدی‌نژاد، ۱۳۹۰). بخش‌های مرکزی، شمال و شمال‌شرقی منطقه مورد مطالعه شامل مخروط افکنهای کوهپایه‌ای قدیمی مرتفع است. در بخش مرکزی، سازند تیزکوه مشاهده می‌شود که حاوی سنگ‌های اربیتولیندار است. بخش‌های غرب و جنوب غربی منطقه شامل پوشش‌هایی از گلسنگ، ماسه سنگ، ژیپس، مارن و مارن ژیپسدار است که این سنگها به طور طبیعی حاوی نیترات هستند. در بخش شمالی و ارتفاعات کوه‌های قیدار سازند لalon قرار دارد که حاوی ماسه سنگ آرکوز و سیلیتسون می‌کارد (سازمان زمین‌شناسی کشور، ۱۳۹۰). شکل ۷ نقشه زمین‌شناسی ساده شده منطقه مورد مطالعه را نشان می‌دهد.

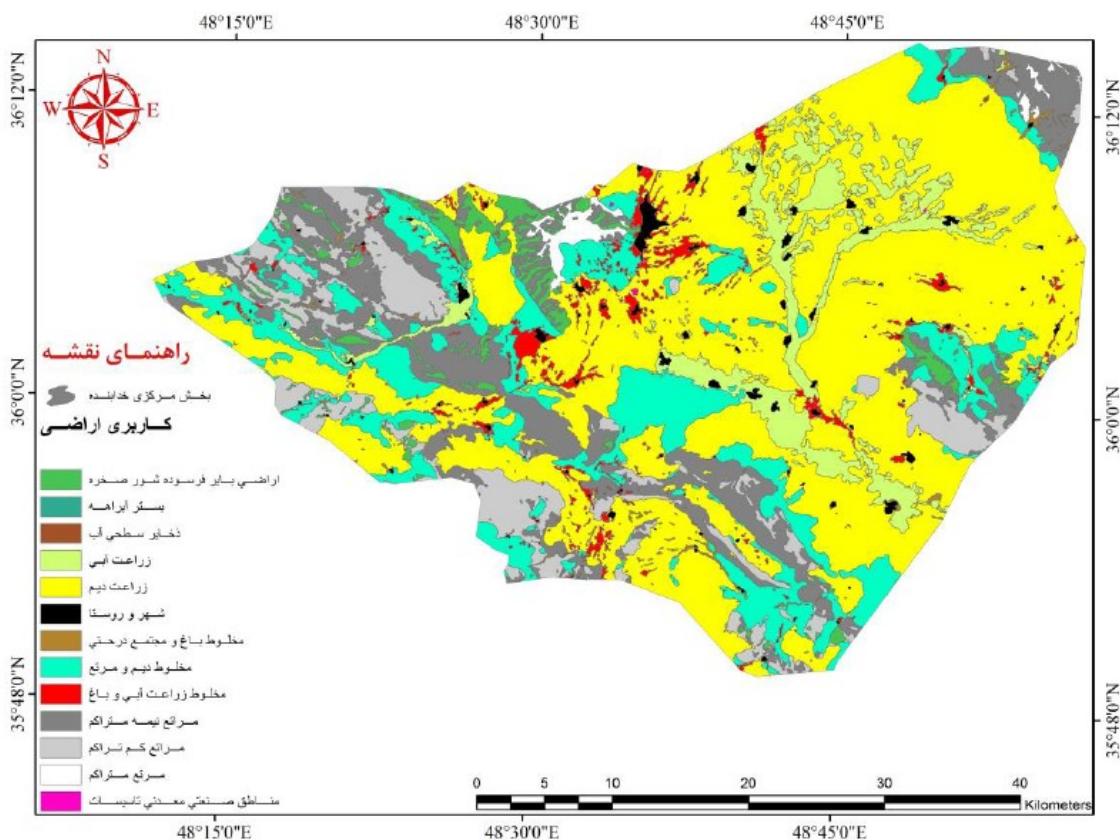
شکل ۷. نقشه‌ی زمین‌شناسی بخش مرکزی شهرستان خدابنده

منبع: سازمان زمین‌شناسی کشور، ۱۳۹۰

شکل زیر کاربری اراضی را در بخش مرکزی شهرستان خدابند نشان می‌دهد.

شکل ۸. کاربری اراضی بخش مرکزی شهرستان خدابند

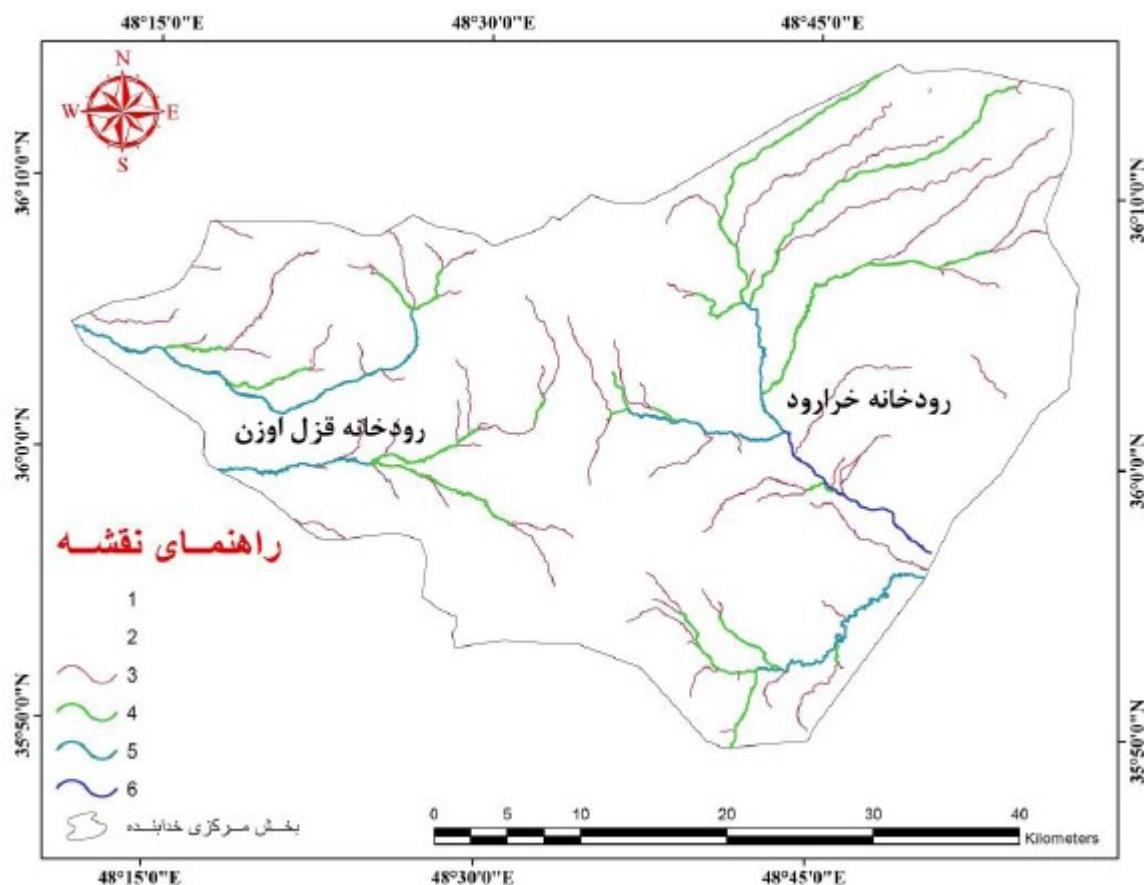

منبع: سازمان جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۰

۲-۳-۲- رودخانه های مهم بخش مرکزی شهرستان خدابند

در این بخش رودخانه قرلاوزن با حجم روان آب ۱۱۱۷۴۲۰ مترمکعب و رودخانه خرارود با حجم روان آب ۱۱۵۳۷۰ مترمکعب جریان دارد. همچنین، این بخش دارای ۹۵۰ دهنه چشمه و ۱۵۳ رشته قنات می‌باشد (سازمان جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۳).

شکل ۹ رودخانه‌های مهم بخش مرکزی شهرستان خدابنده را نشان می‌دهد.

منبع: سازمان جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۳

۴-۲- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع انسانی، اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی بخش مرکزی شهرستان خدابنده

براساس لیست اولویت‌بندی دهستان‌ها و روستاهای هدف استان زنجان (۹۶-۱۳۹۶) مربوط به «تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی» بند الف ماده ۲۷ قانون برنامه ششم؛ برای بخش مرکزی ۹ روستای هدف شامل: بلگه شیر، بیجقین، توپقره، شیخ آلو، آبی سفلی، اینچه، آهار مشکین، محمود آباد و نعلبندان تعریف و انتخاب شده است.

بخش مرکزی شهرستان خدابنده براساس تقسیمات سیاسی سال ۱۳۹۶ شامل قیدار، نوربهار، سهرورد و کرسف و دهستان‌های حومه، خرارود، سهرورد و کرسف می‌باشد. در سال ۱۳۹۶ این بخش دارای ۷۷ آبادی دارای سکنه و ۱۶ آبادی خالی از سکنه می‌باشد.

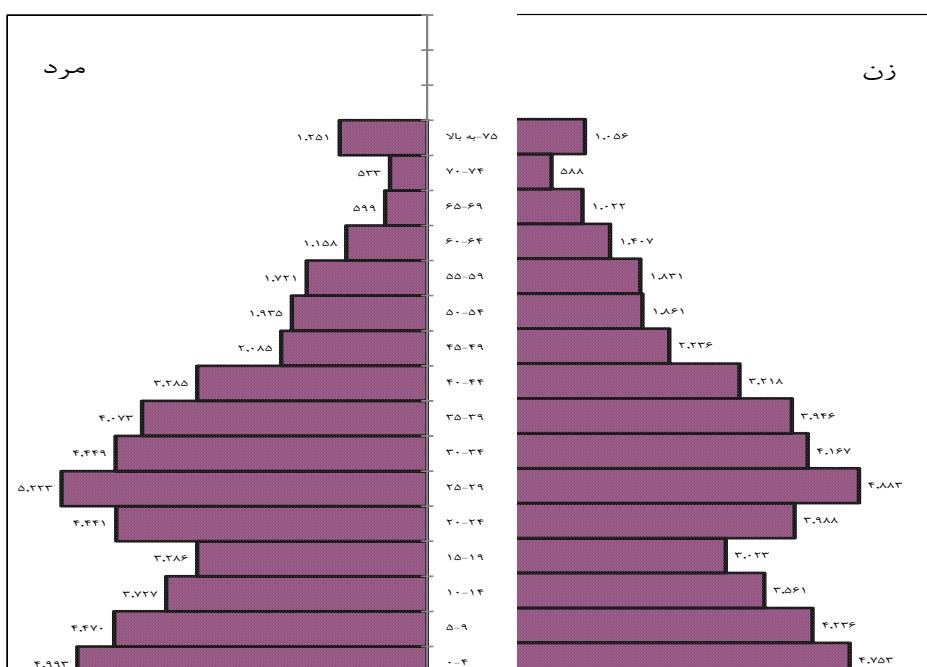
جدول ۴: تعداد آبادی دارای سکنه و خالی از سکنه بخش مرکزی شهرستان خدابنده (سال ۱۳۹۶)

تعداد آبادی			نام دهستان	نام شهر	شهرستان/بخش		
خالی از سکنه	دارای سکنه	جمع					
۳۴	۲۲۹	۲۶۳	خدابنده				
۲	۲۳	۲۵	حومه	قیدار	بخش مرکزی	شهرستان خدابنده	
۶	۲۹	۳۵	خرارود	نور بهار			
۲	۴	۶	سپهورود	سپهورود			
۶	۲۱	۲۷	کرسف	کرسف			

منبع: سالنامه آماری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان، ۱۳۹۶

نمودار ۱، هرم سنی مربوط به جمعیت بخش مرکزی شهرستان خدابنده با قاعده در حال کاهش و بدنۀ عریض آن در گروه‌های سنی جوانان ضمن نشان دادن جوانی جمعیت موجود روستا، حاکی از افزایش میزان موالید و باروری در سطح روستا می‌باشد. اما بدنۀ عریض هرم که به سنین ازدواج نزدیک می‌شوند موج دیگری از افزایش جمعیت را طی دهه آتی در جمعیت روستا رقم خواهد زد.

نمودار ۱: هرم سنی جمعیت بخش مرکزی شهرستان خدابنده در سال ۱۳۹۵

منبع: سرشماری عموم و نفوس مسکن، ۱۳۹۵

روستاهای هدف بخش مرکزی در مجموع با جمعیت ۱۲۰,۸۳ نفر، ۱۲/۹۷ درصد از جمعیت ۹۳,۰۰۵ بخش مرکزی را شامل می‌شود. این روستاهای عموماً بزرگترین روستاهای بخش مرکزی را شامل می‌شوند. (جدول ۵)

جدول ۵ بررسی آمار جمعیتی در طی سال‌های ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵ حرکات جمعیتی روستایی های هدف را نشان می‌دهد:

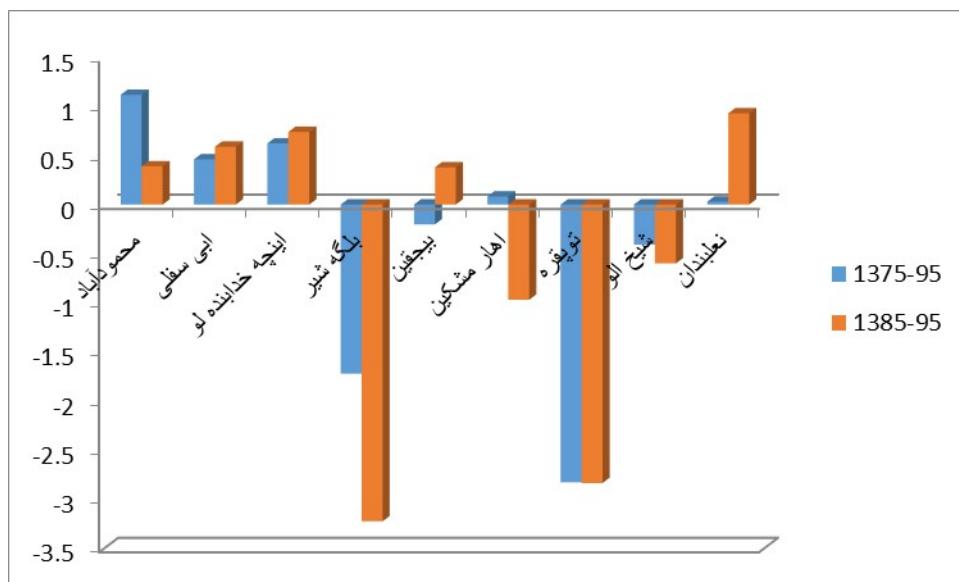
جدول ۵: تعداد و نسبت جمعیت روستاهای هدف

درصد از جمعیت کل بخش مرکزی (سال ۱۳۹۵)	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	۱۳۷۵	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵	
۳	۲۸۰۲	۲۹۰۶	۲۶۹۴	۲۲۴۳	۱۷۵۶	۱۱۵۹	۸۶۲	محمودآباد
۲	۱۸۷۵	۱۸۵۷	۱۷۶۸	۱۷۱۰	۱۱۸۰	۱۰۰۱	۸۱۲	ابی سفلی
۱/۷۷	۱۶۴۲	۱۶۱۹	۱۵۲۶	۱۴۵۰	۱۲۶۶	۹۳۸	۷۲۴	اینچه خدابنده لو
۱/۱۶	۱۰۷۹	۱۳۵۳	۱۴۹۹	۱۵۲۸	۱۱۹۵	۸۱۷	۶۳۵	بلگه شیر
۱/۱۵	۱۰۶۵	۱۰۷۷	۱۰۲۵	۱۱۰۹	۸۵۳	۵۹۵	۴۷۰	بیجقین
۰/۹۸	۹۱۶	۹۷۴	۱۰۱۰	۹۰۱	۷۲۱	۵۱۳	۴۰۳	آهار مشکین
۰/۹۶	۸۹۰	۱۰۲۴	۱۱۸۷	۱۵۸۱	۱۶۶۷	۱۳۴۸	۹۶۴	توپقره
۰/۷۸	۷۲۶	۷۸۸	۷۷۱	۷۸۸	۶۴۸	۴۷۹	۳۶۶	شیخ الو
۱/۱۷	۱۰۸۸	۱۱۴۹	۹۹۲	۱۰۸۲	۱۰۷۹	۸۲۸	۶۹۰	نعلبندان

منبع: سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵

بر اساس شکل زیر، نرخ رشد روستاهای محمود آباد، آبی سفلی، اینچه، آهار مشکین و نعلبندان طی دوره ۱۳۷۵-۹۵ مثبت و روستاهای بلگه شیر، بیجقین، توپقره و شیخ الو طی این دوره منفی می باشد. همین تغییرات را طی دوره ۱۳۸۵-۹۵ در این روستاهای به جز بیجقین و آهار مشکین می توان مشاهده کرد.

شکل ۱۰، متوسط رشد جمعیت روستاهای هدف طی ۱۳۷۵-۹۵ و ۱۳۸۵-۹۵ را در روستاهای هدف

منبع: سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵

جدول ۶ ساختار جمعیتی و آموزشی روستاهای هدف بخش مرکزی را نشان می دهد. بر اساس این جدول، بیشترین جمعیت در سال ۱۳۹۵ برای محمود آباد و کمترین آن برای روستای شیخ الو می باشد. از لحاظ تعداد شاغلین و میزان بیکاری روستا توپقره دارای کمترین میزان بیکاری طی سالهای اخیر بوده است به طوری که براساس اطلاعات اخذ شده، این روستا مهاجرفتر است بوده و میزان مهاجرفتری آن طی دوره ۱۳۸۴-۱۳۸۹، میانگین ۲۱ نفر در هزار

بوده است. براساس آمار نفوس و مسکن چند دوره، روستای توپقره در تمامی سال به جز در سال ۱۳۸۸ مهاجرفت بوده است. میزان مهاجرت روستا در سال ۱۳۸۸، ۱۱/۸ نفر در هزار بوده که در سال ۱۳۸۹ به ۸/۶ نفر در هزار رسیده است. اما به طور کلی الگوی مهاجرت روستا به صورت دفع‌کننده عمل می‌کنند. از لحاظ میزان آموزش نیز بر اساس نسبت جمعیت، بلگه شیر بیشترین میزان سواد و روستای توپقره کمترین آن را دارا می‌باشد. یکی از تهدیدهای روستای توپقره طی سال‌های اخیر اشتغال نوجوانان این روستا به امر خیاطی و ترک تحصیل آنها می‌باشد.

جدول ۷ زیرساختهای بهداشتی و درمانی، ورزشی، فرهنگی و مذهبی، آب و برق و گاز و مخابرات و ارتباطات روستاهای هدف بخش مرکزی شهرستان خدابنده را نشان می‌دهد. بر اساس این آمار همه روستاهای دارای خانه بهداشت، آب و برق گاز و مسجد می‌باشند. از لحاظ بهداشت و درمان روستاهای محمود آباد و آهار مشکین وضع به مراتب بهتری نسبت به بقیه روستاهای هدف دارند. از لحاظ امکانات ورزشی به جز بیجقین و محمود آباد، بقیه از زیر ساختها و امکانات ورزشی تقریباً بی بهره و محروم می‌باشند. اکثر روستاهای هدف نیز از امکانات ارتباطاتی و مخابراتی تقریباً خوبی برخوردار می‌باشند.

جدول ۸ وضعیت آموزشی و تعداد دانش آموزان دختر و پسر این روستاهای را نشان می‌دهد. بر اساس این آمار همه روستاهای دارای مدارس تا مقطع متوسطه اول بوده و بعد آن به شهر قیدار برای ادامه تحصیل مراجعه می‌کنند.

جدول ۶. ساختار جمعیتی و آموزشی روستاهای هدف بخش مرکزی شهرستان خدابنده

سطح سواد						تعداد کل مهاجران	جمعیت										نام روستا	نام بخش		
بی سواد			باسواد				بیکار			شاغل			جمعیت							
زن	مرد	کل	زن	مرد	کل		زن	مرد	کل	زن	مرد	کل	زن	مرد	کل					
۲۴۹	۱۳۱	۳۸۰	۴۱۰	۴۱۶	۸۲۶	-	۱۲	۳۰	۴۲	۱۴۱	۲۸۸	۴۲۹	۵۳۹	۵۴۰	۱۰۷۹	بلگه شیر	مرکزی			
۱۰۳	۵۶	۱۵۹	۳۱۵	۴۴۴	۷۵۹	۲۰	۴	۶	۱۰	۲۷	۳۷۰	۳۹۷	۴۹۴	۵۷۱	۱۰۶۵	بیجقین				
۱۷۰	۱۱۷	۲۸۷	۲۴۵	۲۶۷	۵۱۲	۱۶	۱	۰	۱	۱۲	۲۷۶	۲۸۸	۴۵۱	۴۳۹	۸۹۰	توپقره				
۹۴	۴۵	۱۳۹	۲۲۲	۲۷۳	۴۹۵	۵	۲	۴	۶	۲۰	۲۴۰	۲۶۰	۳۵۴	۳۷۲	۷۲۶	شيخ الـ				
۲۵۴	۱۵۷	۴۱۱	۵۵۰	۶۵۸	۱۲۰۸	-	۰	۳۱	۳۱	۱۳	۵۴۶	۵۵۹	۹۲۸	۹۴۷	۱۸۷۵	آبی سفلی				
۲۰۶	۱۰۲	۳۰۸	۴۹۶	۶۰۳	۱۰۹۹	-	۱۴	۳۳	۴۷	۴۷	۴۹۱	۵۳۸	۷۹۵	۸۴۷	۱۶۴۲	اینچه				
۱۴۹	۸۳	۲۳۲	۳۵۷	۴۲۱	۷۷۸	-	۱۱۲	۱۴۶	۲۵۴	۴۳	۲۷۲	۳۱۵	۵۴۳	۵۴۵	۱۰۸۸	نعلبندان				
۱۲۵	۸۹	۲۱۴	۲۵۴	۳۴۱	۵۹۵	۱۱	۴	۱۴	۱۸	۷۸	۳۰۴	۳۸۲	۴۲۲	۴۹۴	۹۱۶	آهار مشکین				
۳۱۸	۱۶۱	۴۷۹	۹۲۴	۱۱۲۱	۲۰۴۵	-	۳۵	۴۰	۷۵	۹۴	۸۰۹	۹۰۳	۱۳۵۴	۱۴۴۸	۲۸۰۲	محمودآباد				

جدول ۷. زیر ساختارهای بهداشتی و درمانی، ورزشی، فرهنگی و مذهبی، آب و برق و گاز و مخابرات و ارتباطات روستاهای هدف بخش مرکزی شهرستان خدابنده

مخابرات و ارتباطات			برق، آب و گاز			فرهنگی و مذهبی			ورزشی			بهداشتی و درمانی			نام روستا	نام بخش		
دفتر روستایی ICT	دفتر مخابرات	دفتر پست	گاز	آب	برق	کتابخانه عمومی	امامزاده	مسجد	سالن ورزشی	زمین ورزشی	اما	دامبیشک	داروخانه	پزشک	خانه بهداشت			
*	*	*	*	*	*			*	*						*	*	بلگه شیر	مرکزی
*			*	*	*				*	*					*	*	بیحقین	
*	*	*	*	*	*	*	*	*							*		توپقره	
	*		*	*	*				*						*	*	شيخ آلو	
*	*	*	*	*	*				*						*		آبی سفلی	
*	*	*	*	*	*			*							*	*	اینچه	
*	*	*	*	*	*			*							*		نعلبندان	
*		*	*	*	*			*			*	*	*	*	*	*	آهار مشکین	
*	*	*	*	*	*			*	*	*	*	*	*	*	*	*	محمودآباد	

جدول ۸. وضعیت آموزش و تعداد دانش آموزان روستاهای هدف بخش مرکزی شهرستان خدابنده

نام بخش	نام روستا	نوع اداره	دوره	جنسیت	جمع دانش پسر	جمع دانش آموز	جمع دانش آموز آموزدختر	جمع دانش آموز آموز
بلگه شیر		دولتی	ابتدايی	مختلط	۵۴	۵۷	۱۱۱	
		غیر دولتی	پیش دبستانی	مختلط	۳	۹	۱۲	
		دولتی	متوسطه اول	مختلط	۲۷	۲۵	۵۲	
بیچین		دولتی	ابتدايی	مختلط	۵۳	۴۴	۹۷	
		دولتی	متوسطه اول	مختلط	۲۵	۱۴	۳۹	
		غیر دولتی	پیش دبستانی	مختلط	۱	۵	۶	
مرکزی		دولتی	ابتدايی	مختلط	۴۱	۵۰	۹۱	
		دولتی	متوسطه اول	مختلط	۱۴	۱۱	۲۵	
		دولتی	ابتدايی	مختلط	۳۵	۴۴	۷۹	
شیخ آلو		دولتی	ابتدايی	مختلط	۱۴	۱۴	۲۸	
		دولتی	متوسطه اول	مختلط	۱۱۲	۱۰۸	۲۲۰	
		دولتی	ابتدايی	مختلط	۵۲	۰	۵۲	
آبی سفلی		دولتی	متوسطه اول	دخترانه	۰	۳۸	۳۸	
		دولتی	ابتدايی	مختلط	۶۶	۳۶	۱۰۲	
		دولتی	متوسطه اول	دخترانه	۱۶	۱۴	۳۰	
آهار مشکین		غیر دولتی	پیش دبستانی	مختلط	۱۴	۵	۱۹	
		دولتی	ابتدايی	مختلط	۶۸	۶۳	۱۳۱	
		دولتی	متوسطه دوم	پسرانه	۶۶	۰	۶۶	
محمود آباد		دولتی	متوسطه دوم	دخترانه	۰	۷۱	۷۱	
		دولتی	ابتدايی	دخترانه	۰	۱۸۵	۱۸۵	
		دولتی	ابتدايی	پسرانه	۱۷۴	۰	۱۷۴	
اینچه		دولتی	متوسطه دوم	پسرانه	۳۹	۰	۳۹	
		غیر دولتی	پیش دبستانی	مختلط	۲۶	۴۲	۶۸	
		دولتی	متوسطه اول	پسرانه	۹۰	۰	۹۰	
		دولتی	متوسطه اول	دخترانه	۰	۷۴	۷۴	
		دولتی	ابتدايی	مختلط	۸۳	۷۱	۱۵۳	
		دولتی	ابتدايی	مختلط	۵۷	۳۷	۹۴	

منبع: اداره آموزش و پژوهش استان زنجان، ۱۳۹۶

جدول ۹ ساختار جمعیتی روستاهای هدف این بخش را نشان می‌دهد. بیشترین طیف جمعیتی این روستاهای در رده ۱۵ تا ۲۹ ساله قرار می‌گیرند.

جدول ۹. ساختار جمعیتی روستاهای هدف بخش مرکزی شهرستان خدابنده

نام آبادی	جمعیت											
	زن				مرد							
نام آبادی	جمعیت ۰-۶ ساله و پیشتر	جمعیت ۷-۱۴ ساله	جمعیت ۱۵-۲۴ ساله	جمعیت ۲۵-۳۴ ساله	جمعیت ۰-۶ ساله و پیشتر	جمعیت ۷-۱۴ ساله	جمعیت ۱۵-۲۴ ساله	جمعیت ۲۵-۳۴ ساله	کل	زن	مرد	
بلگه شیر	۵۶	۲۴۳	۲۵۰	۱۸۶	۵۱	۱۹۸	۱۸۴	۱۸۵	۱۰۷۹	۵۳۹	۵۴۰	
بیجقین	۳۳	۱۵۳	۱۳۸	۱۴۰	۳۳	۱۸۶	۱۳۵	۱۵۶	۱۰۵۶	۴۹۴	۵۷۱	
توپقره	۵۶	۱۹۰	۹۹	۱۰۶	۵۶	۱۹۰	۹۹	۱۱۳	۸۹۰	۴۵۱	۴۳۹	
شيخ آلو	۲۸	۱۳۵	۹۷	۹۴	۲۸	۱۳۵	۹۷	۱۰۸	۷۲۶	۳۵۴	۳۷۲	
آبی سفلی	۳۸	۳۴۵	۳۱۹	۲۱۶	۴۹	۳۱۵	۳۲۱	۲۵۴	۱۸۷۵	۹۲۸	۹۴۷	
اینچه	۴۶	۳۰۳	۲۵۷	۱۹۷	۵۲	۲۷۶	۲۶۹	۲۱۹	۱۶۴۲	۷۹۵	۸۴۷	
نعلبدان	۴۲	۱۹۸	۱۹۶	۱۳۸	۴۶	۱۷۳	۲۷۱	۱۳۹	۱۰۸۸	۵۴۳	۵۴۵	
آهار مشکین	۲۹	۱۸۱	۱۱۵	۹۷	۲۹	۱۸۱	۱۱۵	۱۴۰	۹۱۶	۴۲۲	۴۹۴	
محمودآباد	۵۴	۴۸۴	۵۱۷	۳۸۵	۵۶	۴۶۳	۵۳۹	۴۰۸	۲۸۰۲	۱۳۵۴	۱۴۴۸	

منبع: سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵

حمایت‌های اجتماعی

براساس آمار کمیته امداد امام خمینی(ره) در سال ۱۳۹۶ تعداد زنان سرپرست خانوار در مناطق روستایی بخش مرکزی ۷۹۰ زن - از ۲۰۵۰ زن بی سرپرست شهرستان خدابنده - و تعداد خانوار مورد حمایت ساکن در مناطق روستایی این بخش ۱۴۱۸ خانوار- از ۳۸۵۱ خانوار مورد حمایت در شهرستان خدابنده - می باشدند.

۲-۵- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت نظام تولیدی (کشاورزی، صنایع، خدمات و گردشگری)

این بخش شامل موارد زیر می‌باشد:

۲-۲-۱- اقتصاد کشاورزی، دام و طیور و زنبورداری

اقتصاد روستایی، اصولاً مسائل اقتصادی را در محدوده جغرافیایی روستا، مطرح می‌نماید. به عبارت دیگر، اقتصاد روستایی عبارت است از کلیه فعالیت‌های فردی و اجتماعی که در محیط روستا به منظور گذراندن زندگی و تأمین رفاه مادی روستاییان به وقوع می‌پیوندد. بنابراین هر فعالیتی که در محیط روستا، به منظور تأمین رفاه و گذران زندگی روستاییان به وقوع بپیوندد تمام و یا قسمتی از اقتصاد روستایی را تشکیل می‌دهد.

به طور کلی فعالیت‌های اقتصادی روستاهای در سه محور اصلی کشاورزی، صنعت و خدمات قرار دارد که هر کدام محتاج بحث ویژه خود است

روستایی هدف از نظر اقتصادی بیشتر بر پایه بخش کشاورزی استوار است. بخش خدمات در این روستا در مرحله بعدی قرار دارد و می‌توان گفت که در حال حاضر بخش صنعت نیز جایگاه مهمی در این روستا ندارد.

بخش کشاورزی:

الف) زراعت: زراعت بخش نسبتاً مهمی از فعالیت‌های اقتصاد روستایی را به خود اختصاص می‌دهد و به کلیه فعالیت‌هایی اطلاق می‌گردد که به منظور بهره‌برداری از کاشت گیاهان یک ساله صورت می‌گیرد. در ایران اصطلاح زراعت تقریباً با غله کاری یکسان می‌باشد. در اکثر روستاهای کشور، هنوز هم کشت گندم و جو شدیداً مورد توجه کشاورزان است و روستاییان اکثراً ترجیح می‌دهند که به منظور بی‌نیازی و تأمین ماده غذایی اصلی خود اقدام به کشت غلات نمایند. محصولات عمده کشاورزی در این روستا عبارتند از: سیب‌زمینی، یونجه، ذرت علوفه‌ای، گندم، جو و... میزان تولید سالیانه هر یک از محصولات روستا در جدول ۱۰ آمده است.

ب) باغداری: کشت درختان میوه و بهره‌برداری از آنها یکی دیگر از ارکان اقتصاد در روستاهای تشكیل می‌دهد، عمده محصولات و سطح زیر کشت محصولات باغی این روستاهای هدف سیب، آلو و انگور می‌باشد.

بخش دامداری و طیور:

دامداری یکی از ارکان مهم اقتصاد روستایی است. در برخی از نقاط کشور صد درصد درآمد روستاییان از دامداری تأمین می‌شود. بیان توزیع و الگوهای دامداری، جمعیت دامدار، تراکم و میزان تولیدات دامی در کشور بسیار مشکل است. زیرا که دامداری در اکثر مناطق روستایی حتی به صورت محدود وجود دارد و بندرت روستایی را در ایران می‌توان یافت که در آن از دام و دامداری نشانی نباشد. به همین دلیل الگوهای دامداری مشخصی را برای مناطق مختلف کشور نمی‌توان بیان نمود. میزان بهره‌برداری از دام در نقاط مختلف کشور، با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی، خصوصیات اجتماعی و مسائل اقتصادی کاملاً متفاوت است. ترکیب دام و طیور روستاهای منتخب به شرح جدول ۱۱ می‌باشد:

بخش آبزی‌پروری و زنبورداری:

صنعت آبزی‌پروری و زنبورداری در این روستاها اندک می‌باشد. صنعت آبزی‌پروری و پرورش ماهیان سرد آب تنها در روستای توپقه به میزان ۸ تن تولید می‌شود و در بقیه روستاهای وجود ندارد.

جدول ۱۰. میزان تولید محصولات زراعی و باعی روستاهای هدف بخش مرکزی خدابنده در سال ۱۳۹۶

محصولات با غداری			محصولات جالیزی	حبوبات				سبزیجات				نباتات علوفه‌ای		غلات				نام روستا	
انگور	آلو	سیب	خیار	نخود		لوبیا	عدس	سیب زمینی	گوجه فرنگی	پیاز	سیر	یونجه	ذرت علوفه ای	گندم	جو				
			آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	آبی	آبی	آبی	آبی	آبی	آبی	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	
۹	۰	۱۷	۱۵۰	۰	۰	۰	۰	۱۷۵۰	۰	۰	۰	۲۴۰	۰	۱۰۱۸	۱۲۰۰	۶/۵	۱۹/۸	بلگه شیر	
۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۴۰۰	۰	۰	۰	۱۵۰	۰	۳۹۶	۴۱۴	۶/۵	۱۹/۸	بیحقین	
۰	۲۳	۲۴۱۴	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۱۷۰۸۰	۱۸۰	۸۰۰	۰	۱۲۰	۰	۱۲۵۳	۵۵۹۲	۶	۸۵۸	توپقره	
۰	۰	۱۷	۱۵۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۸۵۰	۴۸۰	۰	۰	۱۰۲	۰	۲۱۹	۲۷۶۰	۹	۱۳۲	شیخ آلو	
۰	۰	۵۵	۳۵	۱	۰	۰	۳۸	۲/۴	۶۰۰	۸۰	۰	۰	۲۰۰	۱۵۰	۱۴۰۰	۲۴۰	۲۷	۲۲	آبی سفلی
۰	۰	۰	۰	۰/۵	۹	۹	۹	۱/۹	۳۵۰۰	۰	۰	۰	۶۰۰	۲۰۰	۱۷۵۰	۶۰۰	۴۵	۶۵	اینچه
۰	۰	۱۸۷	۱۰۰	۱۵۳۰	۱۲۰۰	۸۰	۰	۰	۲۰۸۹۵	۰	۰	۲۴	۳۰۰	۰	۴۸۰	۲۳۴۰	۸۰	۰	نعلبندان
۰	۰	۰	۰	۱/۵	۰	۰	۱۲	۱/۳	۷۰۰	۴۵۰	۰	۰	۱۱۰	۱۲۰	۷۵۰	۱۰۰	۱۸	۱۱	آهار مشکین
۰	۰	۴۰	۶۰	۳.۵	۰	۰	۱۰	۲/۸	۴۸۰۰	۷۰۰	۰	۰	۳۵۰	۲۰۰	۲۰۰۰	۵۵۰	۱۲۰	۵۰	محمودآباد

منبع: جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۶

به لحاظ حجم و ارزش تولیدات، روستای توپقره بزرگترین روستای مجموعه روستاهای منتخب و بیحقین ضعیف ترین روستا در بین روستاهای منتخب است.

جدول ۱۱. میزان تولید دام و طیور و تعداد کندو و میزان عسل روستاهای هدف بخش مرکزی خدابنده در سال ۱۳۹۶

نام آبادی	گاو و گوساله	گوسفند و بز	شیر تولیدی	طیور صنعتی	تعداد کندو	میزان عسل تولیدی کیلو گرم
بلگه شیر	۶۷۰	۱۵۰۰	۳	-	۲۰	۱۴۰
بیجقین	۱۰۰	۳۰۰۰	-	-	۷۴	۳۷۰
توپقره	۶۵۰	۳۰۰	۲	۵۰۰۰ مرغ گوشتی	-	-
شیخ آلو	۶۰۰	-	۲	۲۸۰۰۰ مرغ گوشتی	-	-
آب سفلی	۶۰۰	۴۰۰۰	۲	-	۱۱۰	۸۶۰
اینچه	۵۰۰	۵۰۰۰	۱	-	-	-
آهار مشکین	۴۰۰	۳۰۰۰	۰/۶	-	-	-
محمود آباد	۱۰۰۰	۱۸۰۰	۲	-	۱۱۱	۸۵۰
نعلیندان	۵۰۰	۵۰۰۰	۱	-	-	-

منبع: جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۶

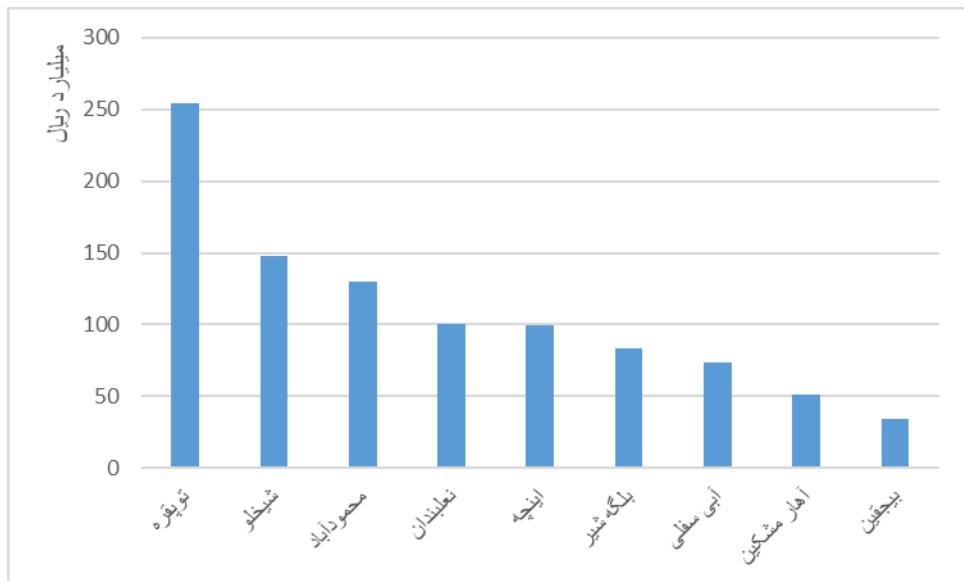
بر اساس ستانده های زراعی و دامی و طیور می توان ارزش اقتصادی روستاهای هدف را به دست آورد. بر اساس جدول ۱۲، بیشترین ارزش اقتصادی متعلق به روستای توپقره با ۲۵۴,۳۸۵,۳۷۳ هزار ریال ستانده کل و کمترین آن متعلق به روستای بیجقین با ۳۴,۳۲۵,۴۵۷ هزار ریال ستانده کل در سال ۱۳۹۵ می باشد.

جدول ۱۲. ارزش ستانده اقتصاد کشاورزی روستاهای منتخب بخش مرکزی شهرستان خدابنده

نام آبادی	ستانده زراعی روستا (هزار ریال)	ستانده دامی و طیور (هزار ریال)	ستانده کل (هزار ریال)
بلگه شیر	۴۴,۲۷۷,۸۲۳	۳۹,۳۸۰,۰۰۰	۸۳,۶۵۷,۸۲۳
بیجقین	۲۱,۵۲۵,۴۵۷	۱۲,۸۰۰,۰۰۰	۳۴,۳۲۵,۴۵۷
توپقره	۲۲۳,۸۶۵,۳۷۳	۳۰,۵۲۰,۰۰۰	۲۵۴,۳۸۵,۳۷۳
شیخ آلو	۱۱۸,۴۷۹,۳۸۲	۲۷,۹۶۰,۰۰۰	۱۴۶,۴۳۹,۳۸۲
آبی سفلی	۳۲,۳۴۳,۹۰۵	۴۰,۷۶۰,۰۰۰	۷۳,۱۰۳,۹۰۵
اینچه	۶۲,۹۳۸,۸۹۲	۳۶,۳۸۰,۰۰۰	۹۹,۳۱۸,۸۹۲
آهار مشکین	۲۶,۲۹۶,۸۸۷	۲۵,۰۲۸,۰۰۰	۵۱,۳۲۴,۸۸۷
محمود آباد	۸۲,۹۳۷,۳۱۴	۴۶,۵۲۰,۰۰۰	۱۲۹,۴۵۷,۳۱۴
نعلیندان	۷۵,۰۴۸,۲۹۰	۲۵,۳۱۴,۰۰۰	۱۰۰,۳۶۲,۲۹۰

منبع: محاسبات مشاور

شکل ۱۱ ارزش ستانده اقتصادی بخش کشاورزی روستاهای منتخب

قابل ذکر است که ارزش ستانده معادل درآمد کل فروش محصولات کشاورزی (مقدار ضرب در متوسط قیمت) در هر سال است.

۲-۵-۲- ظرفیت‌های تاریخی و گردشگری بخش مرکزی

بخش مرکزی شهرستان خدابنده به واسطه مناظر طبیعی حاصل از کوهها، باغات و اراضی و مکان‌های گردشگری به فضایی برای کوهنوردی و گردشگری استان می‌تواند تبدیل شود. در بخش مرکزی شهرستان خدابنده آبادیهای گوگجه بیلاق، قانلی، محمودآباد و دوپه سفلی به عنوان روستاهای گردشگری شهرستان خدابنده ثبت شده است. جدول ۱۳ مشخصات آثار تاریخی و گردشگری بخش مرکزی شهرستان خدابنده را نشان می‌دهد.

جدول ۱۳. آثار تاریخی بخش مرکزی شهرستان خدابنده

نام اثر	مکان	قدمت	تاریخ ثبت
بقعه قیدار نبی	شهر خدابنده - داخل شهر	قرن ۷ و ۸ هـ ق	۱۳۱۷/۰۸/۲۱
بویوک تپه نور آباد	روستای نور آباد - انتهای شمالی روستا	ساسانی-اسلامی	۱۳۵۴/۱۲/۱۳
تپه آبی	غرب روستای آبی	ساسانی-اسلامی	۱۳۵۴/۰۲/۱۳
تپه دو تپه سفلی	روستای دو تپه-جنوب غرب روستا	هزاره ۱ ق.م-قرن ۶ و ۷ هـ ق.	۱۳۵۴/۰۹/۱۷
منجیق تپه	روستای دو تپه-شرق روستا	عو ۷ هجری	۱۳۵۶/۰۲/۱۹
منجیق تپه	روستای دو تپه	قرون اولیه اسلامی	۱۳۸۱/۱۲/۱۷
تپه شاقی	روستای دو تپه سفلی	قرون اولیه اسلامی	۱۳۸۱/۱۲/۱۷
شاهلی تپه	دهستان حومه - روستای دو تپه سفلی	اشکانی) پارت-(ساسانی	۱۳۸۱/۱۲/۱۷
تپه کهریز	دهستان حومه - روستای ده شیر	هزاره ۲ و ۱ ق.م	۱۳۸۱/۱۲/۱۷
تپه قالا	دهستان حومه - روستای توپقره	قرون اولیه اسلامی	۱۳۸۱/۱۲/۱۷
تپه آسیاب	دهستان حومه - روستای دو تپه سفلی	هزاره ۱ ق.م - ساسانی	۱۳۸۱/۱۲/۱۷
پولی تپه کوچک	دهستان خارود - فاصله ۲ کیلومتری جنوب روستای آهارمشکین	پارت (اشکانی و ساسانی)	۱۳۸۲/۰۳/۱۰
تپه امام	دهستان خارود- به فاصله یک کیلومتری جنوب غربی روستای کهل آباد	ساسانی	۱۳۸۲/۰۳/۱۰

۱۳۸۲/۰۳/۱۰	سازمانی	دستان خرارود - حاشیه شمالی روستای آهارمشکین	قالابه
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	متاخر اسلامی	شهرستان خدابنده - بخش مرکزی - دهستان خرارود - روستای کوچ تپه	نجار تپه
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	سازمانی	دهستان خرارود - فاصله ۶ کیلومتری غربی روستای گنگ	تپه یل درمان
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	سازمانی	دهستان خرارود - فاصله ۲ کیلومتری جنوب شرقی روستای آهارمشکین	پولی تپه بزرگ
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	سازمانی	دهستان خرارود - فاصله ۱/۳ کیلومتری شمال غربی روستای آهارمشکین	تیمور تپه
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	سازمانی	دهستان خرارود - روستای قوشہ کند	تپه قلعه قوشہ کند
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	سازمانی	دهستان خرارود ۱۱ - کیلومتری شرق روستای محمود آباد	تپه مهدی قشلاقی
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	اسلامی	دهستان خرارود - روستای بیجقین	تپه کندیری بیجقین
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	قرون اولیه اسلامی	دهستان خرارود ۱۰ - کیلومتری شرق روستای محمود آباد	تپه گویجه قیه
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	سازمانی	دهستان خرارود ۸ - کیلومتری شمال روستای نظرقلی	تپه سودا قولان
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	قرون متاخر اسلامی	دهستان خرارود ۳۰۰ - متری شرق روستای پیرگاوگل	تپه امامزاده
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	اشکانی) پارت-(سازمانی	دهستان خرارود ۱/۵ - کیلومتری شرق روستای ورخشان	تپه ابراهیم آباد
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	سازمانی-اسلامی	دهستان حومه - روستای بیجقین	تپه حصار کوچک
۱۳۸۲/۰۳/۱۰	سازمانی	دهستان خرارود - روستای محمودآباد	تپه تورماتی
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	سازمانی	دهستان کرسف - فاصله ۶۰ متری غرب روستای قلعی	مراد تپه
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	هزاره ۱ ق . م-سازمانی	دهستان خرارود - فاصله ۷۰۰ متری شرق روستای نور آباد	مورچه تپه
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	سازمانی	دهستان کرسف - فاصله ۱۲۰۰ متری غرب روستای کسیک	تپه آدی غیب
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	سازمانی	دهستان خرارود - فاصله ۲ کیلومتری غرب روستای رباط	تپه تپه لر
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	سازمانی	دهستان خرارود - فاصله ۵ کیلومتری شمال شرقی روستای جرین	تپه ایسی سو
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	سازمانی	دهستان خرارود - فاصله ۸۰۰ متری جنوب و جنوب شرقی روستای جرین	تپه کوزه سران
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	سازمانی	دهستان سهورو - فاصله ۴/۵ کیلومتری روستای سهورو	تپه قالا یالی
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	سازمانی	دهستان کرسف - فاصله ۳ کیلومتری جنوب روستای کرسف	تپه کرسف
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	هزاره ۴ و ۳ . ق . م	دهستان کرسف - فاصله ۲ کیلومتری شرق روستای شهید چمنی	تپه قبر گرمابه
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	سازمانی	دهستان خرارود - فاصله ۵ کیلومتری شمال شرقی روستای رباط	تپه کاروانسرا
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	قرون اولیه اسلامی	روستای سازین ۵۰۰ - متری روستا	منجیق تپه
۱۳۸۲/۰۴/۲۴	سازمانی	دهستان خرارود - فاصله ۵۰۰ متری شمال غربی روستای نور آباد	تپه قربان
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	هزاره ۱ ق . م	دهستان حومه - فاصله ۲ کیلومتری شرق روستای علی آباد	تپه قبرستان
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	سازمانی	دهستان حومه - فاصله ۳/۵ کیلومتری جنوب روستای محمود آباد	تپه محمود آباد
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	سازمانی	دهستان حومه - فاصله ۱ کیلومتری شمال روستای آهار مشکین	منجیق تپه
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	قرون اولیه اسلامی	دهستان خرارود - فاصله ۳۰۰ متری شمال روستای نور آباد	تپه درویش علی
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	قرون اولیه اسلامی	دهستان خرارود - فاصله ۳/۲۰ کیلومتری جنوب غربی روستای منطش	تپه تک امام
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	سازمانی	دهستان خرارود ۵۰۰ - متری شرق روستای هیرآباد	باگل تپه
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	سازمانی-قرون اولیه اسلامی	دهستان خرارود - فاصله ۳ کیلومتری جنوب غربی روستای منطش	کولی تپه
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	قرون اولیه اسلامی	دهستان کرسف - فاصله ۳ کیلومتری شرق روستای ماد آباد	تپه خرابه
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	هزاره ۴ و ۳ . ق . م -سازمانی	دهستان خرارود ۴ - کیلومتری شرق روستای گوگجه بیلاق	تپه خرابه
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	قرون اولیه اسلامی	هستان خرارود - فاصله ۴/۵ کیلومتری غرب روستای منطش	تپه منطش
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	سازمانی-قرون اولیه اسلامی	دهستان خرارود - فاصله ۲۰۰ متری جنوب روستای هیر آباد	کولیک تپه

۱۳۸۲/۰۵/۱۴	ساسانی	دهستان کرسف - فاصله ۲ کیلومتری شمال شرقی روستای پسکوهان	تپه تخت
۱۳۸۲/۰۵/۱۴	ساسانی	دهستان سهرورد - فاصله ۴/۵ کیلومتری غرب روستای مادآباد	تپه قیز قلعه
۱۳۸۲/۰۵/۲۷	ساسانی	دهستان کرسف - فاصله یک کیلومتری غرب روستای کسیک	توکمه تپه
۱۳۸۲/۰۵/۲۷	ساسانی	دهستان خارود - فاصله ۲ کیلومتری شمال شرقی روستای حسین آباد	گونلی تپه
۱۳۸۲/۰۶/۲۳	قرون اولیه اسلامی	دهستان خارود - فاصله ۷۰۰ متری شمال روستای نور آباد	بویوک تپه
۱۳۸۲/۰۶/۲۳	قرون اولیه اسلامی	دهستان خارود - فاصله ۳ کیلومتری شمال غربی روستای منطش	تپه یددی امام
۱۳۸۲/۰۶/۲۳	ساسانی	دهستان خارود - فاصله ۵۰۰ متری شرق روستای هیرآباد	قلی تپه
۱۳۸۲/۰۶/۲۳	ساسانی	دهستان خارود - فاصله ۲ کیلومتری شرق روستای گوگجه بیلاق	تپه مقلاق
۱۳۸۲/۰۷/۰۱	ساسانی-قرون اولیه اسلامی	دهستان کرسف - ۵۰۰ متری جنوب روستای کرسف	تپه قبرستان
۱۳۸۹/۱۱/۱۷	قاجاریه	روستای کرسف - جنوب غرب روستا	حسینیه کرسف
۱۳۹۰/۱۰/۸	قاجاریه	دهستان کرسف - روستای کرسف	سد کرسف
۱۳۹۰/۱۰/۸	عصر مس و سنگ - اشکانی	دهستان کرسف - روستای ابراهیم آباد	تپه قلعه بابر
۱۳۹۰/۱۰/۸	عصر مس و سنگ - اشکانی	دهستان کرسف - روستای یارمجه	توکمه تپه

منبع: سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، ۱۳۹۵

۵-۲-۲- اقتصاد صنعتی و معدنی

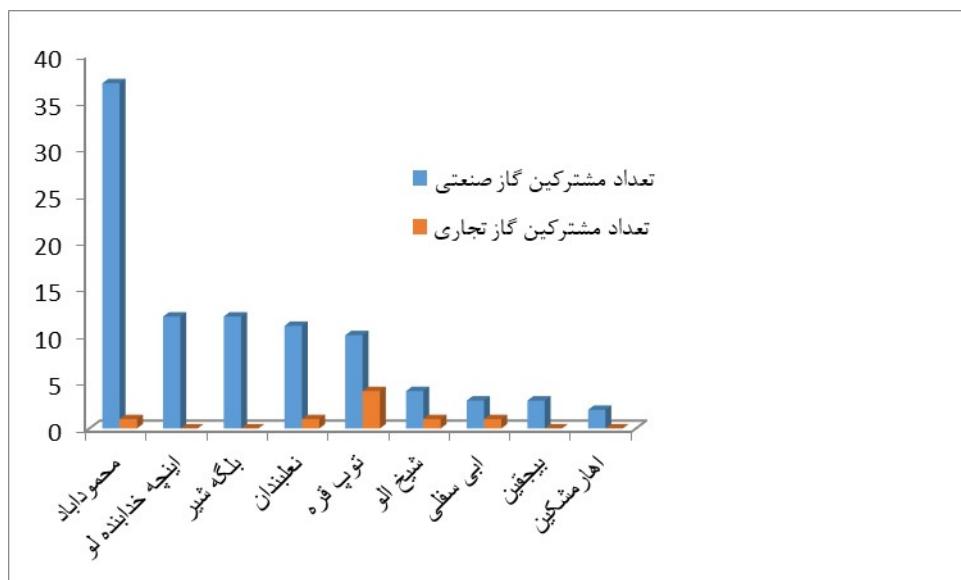
یکی از شاخص‌هایی که میزان اقتصاد صنعتی روستاهای را نشان می‌دهد تعداد مشترکین صنعتی و تجاری روستاهای می باشد. بر اساس جدول ۱۴ و نمودار ۲ روستای محمودآباد بیشترین مشترکین گاز صنعتی و تجاری و روستای آهارمشکین کمترین آنها را دارا می باشد که میزان صنعتی و محوریت خدمات صنعتی بودن این روستاهای را نشان می‌دهد. تعداد مشترکین صنعتی، تجاری و خانگی روستاهای منتخب بخش مرکزی شامل موارد ذیل می باشد:

جدول ۱۴. تعداد مشترکین صنعتی، تجاری و خانگی روستاهای منتخب بخش مرکزی شهرستان خابنده

ردیف	روستا	تعداد مشترکین		خانگی
		تجاری	صنعتی	
۱	محمودآباد	۱	۳۷	۷۷۱
۲	ابی سفلی	۱	۳	۴۶۵
۳	اینچه خابنده لو	۰	۱۲	۴۵۹
۴	توب قره	۴	۱۰	۳۳۶
۵	بیحقین	۰	۳	۲۸۴
۶	نعلبندان	۱	۱۱	۲۸۳
۷	بلگه شیر	۰	۱۲	۲۵۷
۸	اهارمشکین	۰	۲	۲۲۸
۹	شیخ الو	۱	۴	۲۰۴

منبع: اداره گاز استان زنجان، ۱۳۹۵

نمودار ۲. تعداد مشترکین صنعتی و تجاری روستاهای منتخب بخش مرکزی شهرستان خدابنده

منبع: اداره گاز استان زنجان، ۱۳۹۵

طبق استعلامات به دست آمده معادن زیر در بخش مرکزی شهرستان خدابنده مشغول به فعالیت می باشند:

جدول ۱۵. وضعیت و نوع معادن بخش مرکزی شهرستان خدابنده در سال ۱۳۹۵

نام معدن	مدت بهره برداری	مواد خام صادر شده مناطق روستایی	ذخیره معدن	ذخیره احتمالی		مساحت محدوده معدن	تعداد پرسنل	هویت بهره بردار	وضعیت معدن	نوع ماده معدنی
				ذخیره قطعی	ذخیره احتمالی					
گچ ملک چمنی	۸ سال	داخل استان	۱۲۰۰۰			۰/۶۳	۴	۱	غیر فعال	ج
گچ گل	۱۰ سال	داخل استان	۱۰۰۰۰	۷۰۰۰۰		۳/۲۰	۵	۱	تعاونی	ج
گچ کوسج آباد	۱۰ سال	داخل استان	۶۰۰۰۰	۳۰۰۰۰		۲/۸۲	۴	۱	خصوصی	ج
گچ عباسلو	۵ سال	داخل استان	۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰		۲۰/۵	۴	۱	فعال	ج
گچ کوشکولو	۵ سال	داخل استان	۵۰۰۰۰	۱۲۰۰۰		۳/۴۷	۴	۱	فعال	ج
گچ کسیک	۱۰ سال	داخل استان	۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰		۱/۴۷	۳	۱	فعال	ج
گچ ملک چمنی دو	۵	داخل استان	۳۰۰۰۰	۱۵۰۰۰		۴/۷۴	۳	۱	فعال	ج
آهک قیدار		داخل استان	۳۰۰۰۰					۱	غير فعال	آهک
آهک ماد آباد	۱۰	داخل استان	۸۰۰۰۰	۸۰۰۰۰		۲/۶۴	۵	۱	تعاونی	سنگ آهک صنعتی
آهک دهشیر	۱۰ سال	داخل استان	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰		۱/۸۵	۴	۱	خصوصی	آهک
مواد اولیه سیمان قیدار		داخل استان				۱۲/۳۷۵	۱	۰	غير فعال	آهک رسی
مارن آهکی ارغنین ۲	۱۰ سال	داخل استان	۱۵۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰		۵/۲۶	۲	۱	فعال	آهک
مواد اولیه سیمان ارغنین	۱۰ سال	داخل استان	۱۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰		۶	۵	۱	فعال	آهک
سپلیس چقلو قاتلی	۱۰ سال	صادرات به خارج از کشور				۵/۸۵	۳	۱	غير فعال	سپلیس
سپلیس ویک قاتلی	۱۰ سال	صادرات به خارج از کشور				۱۹/۹	۴	۱	غير فعال	سپلیس
سپلیس ینگجه دو	۱۰	صادرات به خارج از کشور				۵/۳۱	۳	۱	غير فعال	سپلیس
نمک آبی سعید محمد		داخل استان و خارج استان				۹		۱		نمک
باریت جرین		خارج استان				۷/۵		۱		باریت
سنگ لاشه	۱۰ سال	داخل استان	۲۰۰۰۰	۵۰۰۰۰		۱	۷	۱	غير فعال	شن و ماسه

											گوگجیلاق
سنگ لشه	۱	۰	۰	۱	۳	۰/۶۴	۲۶۴۰۰		داخل استان	۱۰ سال	سنگ لشه آهکی کرسف
سنگ لشه آهکی برای شن و ماسه	۱	۰	۰	۱	۱۰	۱/۶۳	۱۵۰۰۰	۳۵۰۰۰	داخل استان	۱۵ سال	سنگ لشه کرسف ۲
سنگ لشه آهکی مصرف شن و ماسه	۱	۰	۰	۱	۳	۵/۳۷	۳۰۰۰	۹۰۰۰	داخل استان	۱۰ سال	سنگ لشه آهکی پسکوهان
خاک رس	۱			۱	۳	۰/۸۴	۶۵۰۰	۱۳۰۰۰	داخل استان	۱۰	خاک رس سازین
خاک رس	۱			۱	۳	۰/۶۵	۵۵۰۰	۱۰۰۰	داخل استان	۱۰	خاک رس سازین دو
سنگ لشه	۱			۱	۷	۰/۲۹	۱۵۰۰۰	۱۰۰۰	داخل استان	۱۰	سنگ لشه عبدالار
شن و ماسه کوهی	۱	۰	۱	۰	۳	۰/۷۸	۱۲۰۰۰	۲۵۰۰۰	داخل استان	۱۰	شن و ماسه کوهی دلابیر علیا
سرب و روی	۱	۰	۰	۱	۷	۱۱/۲۵	۲۰۰۰	۰	داخل استان و خارج استان	۱۰ سال	سرب و روی گمش تپه(تمدیدیه)
سرب و روی	۱			۱	۷	۲/۸۶	۱۱۰۰	۱۵۰۰	داخل استان و خارج استان	۱۰	سرب و روی گوگجه بیلاق
سلستین	۱			۱	۹	۱۱/۱۱۸	۲۵۰۰	۱۷۰۰	صادرات به خارج از کشور	۱۰	سلستین ماد اباد

جدول ۱۶. واحدهای صنعتی مستقر در روستاهای بخش مرکزی

مکان کارگاه	گروه فعالیت ۴ رقمی	گروه فعالیت ۲ رقمی
اراضی روستای قوچ تپه	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
اراضی روستای زرین گل	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
اراضی روستای سازیم خدابنده جنب زرین کوره	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
بخش مرکزی کیلومتر ۲ جاده لاچوان	ساخت کالاهای بتنی- سیمانی و گچی(۲۶۹۵)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
جاده بیجار شهرک کرسف خیابان بهارستان	فعالیت های بسته بندی(۷۴۹۵)	سایر فعالیتهای خدمات مهندسی(۷۴)
جاده حصار- جنب شبانه روزی فرهنگ	محصولات فلزی فابریکی(۲۸)	محصولات فلزی ساختمانی(۲۸۱۱)
جاده حصار نرسیده به روستای حصار جنب شبانه روزی فرهنگ	ساخت انواع محصولات پلاستیکی(۲۵۲۰)	محصولات از لاستیک پلاستیک(۲۵)
جاده قیدار- همدان، روستای حصار	عملیات صنعتی کوتینگ فلزات- مهندسی مکانیک عمومی(۲۸۹۲)	محصولات فلزی فابریکی(۲۸)
خدابنده- روستای دلایر علیا شرکت تعاونی شن پل یگانه خدابنده	ساخت سایر محصولات کانی غیرفلزی طبقه بندی نشده در جای دیگر(۲۶۹۹)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده - روستای حصار کیلومتر ۸ جاده قیدار همدان	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده - روستای کرسف - روستای شهید چمنی -	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده ۱۵ کیلومتری جاده بیجار نرسیده به روستای سازین	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده ۱۶ کیلومتری جاده بیجار نرسیده به روستای ملک چمنی	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده روستای زرین گل	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده روستای زرین گل جاده گنگ	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده روستای سازین دفتر مرکزی	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده روستای نور آباد (نوریهار)	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده روستای نور آباد چاه اب گرم	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده قیدار روستای عباس لو	تولید- سیمان- اهک- گچ(۲۶۹۴)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)
خدابنده کیلومتر ۱۷ جاده قیدار- همدان نرسیده به روستای سازین	استخراج سنگ- شن و ماسه و خاک رس(۱۴۱۰)	استخراج سایر معدن(۱۴)
خدابنده کیلومتر ۳۵ جاده قیدار همدان روستای گل تپه	ساخت محصولات سفالی و سرامیکی ساختمانی غیرنسوز(۲۶۹۳)	سایر محصولات کانی غیرفلزی(۲۶)

محصولات غذائی وآشامیدنیها(۱۵)	تولیدات ازدانه های اسیاب شده(۱۵۳۱)	خاوبنده کیلومتر ۹ جاده همدان
سايرمحصولات کاني غيرفلزي(۲۶)	توليد-سيمان-اهک-گچ(۲۶۹۴)	روستاي سازين
سايرمحصولات کاني غيرفلزي(۲۶)	ساخت محصولات سفالی و سراميكی ساختماني غيرنسوز(۲۶۹۳)	روستاي گوگجه ييلاق
پوشак و عمل آوردن پوست خر(۱۸)	توليدپوشاك-باستثنای پوشاك ازپوست خزدار(۱۸۱۰)	روستاي نورآباد
محصولات غذائي وآشاميدنها(۱۵)	توليد محصولات خبازی(۱۵۴۱)	روستاي ورجوشان
سايرمحصولات کاني غيرفلزي(۲۶)	ساخت محصولات سفالی و سراميكی ساختماني غيرنسوز(۲۶۹۳)	زنجان خاوبنده نرسيده به روستاي سازين
محصولات غذائي وآشاميدنها(۱۵)	توليدنوشابه های غيرالكلی توليداب معدني(۱۵۵۴)	زنجان قيدار اراضي روستاي خمارك
سايرمحصولات کاني غيرفلزي(۲۶)	ساخت محصولات سفالی و سراميكی ساختماني غيرنسوز(۲۶۹۳)	شهرستان خاوبنده روستاي نورآباد
محصولات غذائي وآشاميدنها(۱۵)	ساخت سايرمحصولات غذائي طبقه بندی نشده درجاي ديگر(۱۵۴۹)	روستاي حصار جنب پمپ گاز cng
سايرمحصولات کاني غيرفلزي(۲۶)	ساخت سايرمحصولات کاني غيرفلزي طبقه بندی نشده درجاي ديگر(۲۶۹۹)	قيدار کيلومتر ۱۵ جاده همدان نرسيده به روستاي سازين ماسه شوئي دلير
سايرمحصولات کاني غيرفلزي(۲۶)	ساخت سايرمحصولات کاني غيرفلزي طبقه بندی نشده درجاي ديگر(۲۶۹۹)	قيدار کيلومتر ۴۵ جاده بيجار
سايرمحصولات کاني غيرفلزي(۲۶)	ساخت محصولات سفالی و سراميكی ساختماني غيرنسوز(۲۶۹۳)	کيلومتر ۱۷ جاده قيدار- همدان نرسيده به روستاي سازين
سايرمحصولات کاني غيرفلزي(۲۶)	ساخت سايرمحصولات کاني غيرفلزي طبقه بندی نشده درجاي ديگر(۲۶۹۹)	کيلومتر ۱۷ جاده قيدار- همدان نرسيده به روستاي سازين
انتشاروچاپ و تکثیر(۲۲)	چاپ(۲۲۲۱)	کيلومتر ۱۸ جاده سلطانيه - نرسيده به روستاي خمارك
سايرمحصولات کاني غيرفلزي(۲۶)	ساخت كالاهای بتونی-سيمانی و گچی(۲۶۹۵)	کيلومتر ۳ جاده روستاي کرسف(خورخوره)
استخراج سنگ-شن و ماسه و خاک رس(۱۴)	استخراج سنگ-شن و ماسه و خاک رس(۱۴۱۰)	کيلومتر ۴۰ جاده قيدار خورخوره
استخراج سنگ-شن و ماسه و خاک رس(۱۴)	استخراج سنگ-شن و ماسه و خاک رس(۱۴۱۰)	کيلومتر ۵ جاده همدان سه راهی حصار اراضي روستاي کهل آباد
سايرمحصولات کاني غيرفلزي(۲۶)	ساخت كالاهای بتونی-سيمانی و گچی(۲۶۹۵)	یک کيلومتری کرسف

در کنار این اقتصاد صنعتی و معدنی روستا می توان به آلاینده بودن آن در این بخش اشاره کرد. براساس جدول ۱۷ بیشتر آلاینده‌ها در این بخش از نوع هواپساف و پساف می‌باشد. تعداد صنایع آلاینده در این بخش ۱۱ صنعت می‌باشد که بیشترین آنها در دهستان خرارود می‌باشد.

جدول ۱۷. نوع و تعداد صنایع آلاینده در بخش مرکزی شهرستان خاوبنده

شهرستان	بخش	دهستان	نوع آلوگی	تعداد صنایع آلاینده
خاوبنده	مرکزی	حومه	هواپساف	۱
		خرارود	هواپساف	۷
		کرسف	هواپساف	۲
		شهرورد	پساف	۱

منبع: اداره محیط زیست استان.

۲-۶- توصیف، تحلیل و تبیین قوانین و مقررات محدودیت ساز و محدودیت نهادی در توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستاهای بخش مرکزی

جدول ۱۸. لیست تعارض های روستاهای هدف با سازمان ها یا ادارات

نام آبادی	طرح هادی	اوaf	وزارت راه	آب منطقه ای	اداره منابع طبیعی
بلگه شیر					
بیجقین					
تبیقره					
شیخ آلو					
آبی سفلی					
اینچه					
نعلبندان					
آهار مشکین					
محمودآباد					

در جدول فوق روستاهایی که هاشور خورده اند در توسعه ظرفیت های روستا با تعارض یا مانع قانونی مواجه هستند.

۷-۲- قابلیت و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی بخش در عرصه تولید

بخش مرکزی خدابنده به لحاظ اندازه جمعیت و تولید بزرگترین بخشداری خدابنده است. موقعیت جغرافیایی دشت پایه این بخش موجب شده است زراعت محوری ترین بخش اقتصادی این ناحیه باشد.

مهم ترین تنگنای بخش، کاهش سطح آب های زیرزمینی است که مهم ترین تهدید پیش روی روستاهای این بخش است.

بخش قابل توجهی از روان آب ها، چشممه ها و برخی از قنات ها در روستاهای متکی به این منابع خشک شده اند ولی روستاهایی که دارای توان برداشت از چاه های عمیق یا نیمه عمیق هستند، امکان تداوم فعالیت کشاورزی و توسعه محدود آن را دارا هستند.

توزیع نامتوازن منابع آبی چاهای حفر شده بین روستا بسیار نامتوازن است. توزیع منابع آب درون روستاهای نیز دارای عدم توزان معنی داری است. لذا قابلیت رشد اقتصادی روستاهای در دسترسی به آب و توان اقتصادی و تولید روستاهای متاثر از آن است.

در بخش کشاورزی ظرفیت توسعه و اشتغال پذیری روستا به زنجیره های ارزشی وابسته است که پایه آن اتکا به منابع آبی است. لذا تکمیل زنجیره ارزش در روستاهای دارای منابع آب امکان پذیر است.

در بخش غیرکشاورزی مزیت ویژه این بخش و به ویژه روستاهای مورد بررسی توسعه خوش پوشان است. توسعه زنجیره ارزش سیب زمینی دومین مزیت نسبی این منطقه است.

با توجه به وجود چاه های عمیق زیاد در منطقه توسعه آبزیان در استخرهای دو منظوره از قابلیت های قابل اتکای بخش است.

افزایش بهره وری دام به ویژه دام سبک، از ظرفیت های مهم بخش است.

امکان افزایش بهره وری آب در بخش کشاورزی در این منطقه وجود دارد. با وجود اینکه در مقایسه با مناطق دیگر این بخش دارای سطح بسیار بالایی از مکانیزاسیون آبیاری است ولی در روستاهای زیادی بخشی از فناوری آبیاری سنتی است.

پیشنهاد توسعه خوش پوشک بخش مرکزی خدابنده

طرح موضوع:

در تعدادی از روستاهای همچوar بخش مرکزی خدابنده نظیر توپقره، شیخ لو، بلگه شیر، نعلبندان، آهار مشکین، لاچوان، بیجقین و نیز تعداد دیگری از روستاهای سایر بخش ها به صورت پراکنده، کارگاه های کوچک و خانگی دوخت انواع پوشک به صورت عمده در درون روستاهای توسعه یافته است.

با مراجعه میدانی به روستاهای بخش مرکزی و بررسی حجم فعالیت شاغلین در کارگاه های خیاطی و تولید پوشک در روستاهای یاد شده، حدود ۱۰۰ تا ۲۵۰ نفر در هر روستا در این کارگاه ها شاغل هستند. برآورد می شود در روستاهای مذکور حدود ۲۵۰۰ نفر به صورت تمام یا پاره وقت در کارگاه های خیاطی فعالیت دارد. سهم اشتغال به فعالیت خیاطی از سرجمع اشتغال این روستا به حدود ۴۰ تا ۳۰ درصد جمعیت فعال روستا ها رسیده است. برآورد می شود روزانه حدود ۱۰ تا ۱۵ تن پارچه برش خورده به این ناحیه وارد می شود و به همان نسبت نیز لباس دوخته شده به مراکز فروش در تهران ارسال می شود.

اشتهرار اصلی این روستاهای خیاطی و تولید پوشک عمدهاً به حدود سه یا چهار دهه پیش برمی گردد. تعدادی از اهالی روستاهای مذکور به تهران مهاجرت نموده اند و با اشتغال در خیاطی الگویی برای سایر ساکنین و مهاجران این روستاهای شده اند و قالب مهاجران نیز حرفه و مهارت خیاطی را یاد گرفته اند و در درون روستاهای همچوar توسعه داده اند. نکته جالب توجهی که در مراجعات میدانی به روستاهای مذکور مشاهده شد اشتغال بخش زیادی از اعضای خانواده در کارگاه های خیاطی و دوخت پوشک است. اوقات فراغت بخش قابل توجهی از اهالی روستاهای به ویژه جوانان در این واحدها می گذرد و تبدیل شدن خیاطی به شغل اصلی بخشی از جوانان و نوجوانان روستا شایع شده است.

با سرمایه حدود ۳۰ تا ۵۰ میلیون تومان امکان راه اندازی یک کارگاه سه نفره کوچک در داخل منازل یا مغازه های روستا وجود دارد. خرید چرخ خیاطی اصلی ترین بخش هزینه بر راه اندازی این کارگاهها است. از سال گذشته با افزایش قیمت های اجاره و تامین نیروی کار، بخشی از جوانان این روستاهای که در تهران به خیاطی دوخت عمده اشتغال داشتند به روستاهای مذکور بازگشته اند. کاهش هزینه های اجاره و اسکان، امکان اشتغال پاره وقت و کمک سایر اعضای خانواده و هزینه های پایین تامین نیروی انسانی در روستا از مزیت های اصلی گسترش تولید در این روستاهای جایگزینی محل تولید با تهران می باشد.

سفرارشات دوخت پوشک به صورت برش خورده از تهران به این روستاهای ارسال می شود و پس از دوخت به واسطه های سفارش دهنده برگشت داده می شود. تامین پارچه و برش اولیه آن در اختیار واسطه ها است، واسطه ها نیز از اهالی روستا های مذکور هستند که در مراکز عمده تولید پوشک تهران مشغول فعالیت هستند.

ضرورت توسعه خوش پوشاک خدابنده:

روستاهای یاد شده به دلایل زیر ظرفیت اولیه تبدیل شدن به خوش پوشاک منطقه را دارند:

- اشتهار به تولید پوشاک در روستاهای مذکور به لحاظ تاریخی
- اشتغال تعداد قابل توجهی از جوانان جویای کار روستاهای مذکور به تولید پوشاک
- شکل گیری شبکه ای از روستاهای همچوار در تولید انواع پوشاک
- وجود ظرفیت برای گسترش بیشتر تولید پوشاک
- تجربه صادرات به کشورهای همسایه

از طرفی ضرورت ارتقاء توان این ناحیه از یک مکان جغرافیایی تولید پوشاک به بازار عرضه و تولید پوشاک با شکل دهنده به زنجیره ارزش و نشت جریان ارزش افزوده مراحل مختلف تولید از تأمین مواد اولیه و پارچه تا مرحله فروش و بازاریابی، پیشنهاد ایجاد و توسعه خوش صنعتی تولید پوشاک در این ناحیه دارای توجیه و مزیت است.

این خوش می تواند در اولویت سیاست های توسعه اشتغال و نیز افزایش درآمد روستاییان قرار گیرد. روستاهای مذکور این قابلیت را دارند که در صورت ایجاد پوشه خوش پوشاک علاوه بر گسترش اشتغال موجود، ظرفیت افزایش درآمد و جذب سرمایه های جدید را نیز داشته باشند. انتظار می رود در صورت پرورش خوش مذکور این ناحیه بتواند با ایجاد برنده و نشان مرکزیت تولید پوشاک عمده، در آینده نقش اثربخشی در تشییت و حتی افزایش جمعیت روستایی، توسعه اشتغال و درآمد منطقه خدابنده ایفا نماید.

نمونه تصاویر کارگاه های خیاطی

بخش سوم

تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی

۱- روستای توپقره

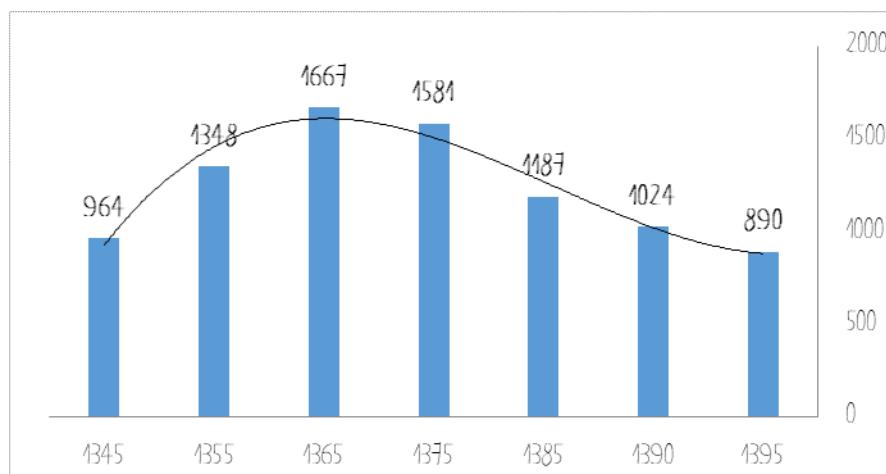
روستای توپقره به لحاظ سیاسی، تابع دهستان حومه یکی از چهار دهستان بخش مرکزی شهرستان خدابند می‌باشد. روستای توپقره از جنوب شرقی به محدوده اراضی روستاهای بلگه‌شیر و دو تپه‌سفلی و از جنوب غربی به محدوده اراضی روستاهای شیخ‌الو، ییجقین و ورجوشان محدود می‌شود (تصویر ۱). فاصله روستای توپقره تا مرکز شهرستان و بخش (شهر خدابند) ۱۵ کیلومتر و فاصله روستا تا مرکز دهستان (روستای دوتپه سفلی) ۸ کیلومتر می‌باشد.

شکل ۱۲- تصویر هوایی از روستای توپقره

همانطور که از نمودار (۱) پیداست، روستا روند تغییرات کاهش جمعیتی قابل توجهی در ۲۰ سال اخیر داشته است.

نمودار ۳- روند تغییرات جمعیت روستای توپقره در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵ (ماخذ: مرکز آمار ایران)

البته شایان ذکر است، با توجه به مشاهدات میدانی و توسعه کارگاه‌های خیاطی در دو سال اخیر مهاجرت معکوس قابل توجهی به روستا رخ داده است.

۱- برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستای هدف- شناسایی و امکان سنجی ایجاد زنجیره های ارزش، تولید و خوشه های کسب و کار در روستای هدف

۱. توسعه خوشه پوشک و منسوجات خدابنده

۲. توسعه زنجیره ارزش تولید سیب زمینی با ایجاد واحدهای تبدیلی و توسعه بازار صادراتی

۲. شناسایی، توصیف و اولویت بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی

منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

۲-۱. قابلیت های اصلی

جدول ۱۹. ساختار تولید و درآمد روستا

ردیف	شاخص	موضوع	ملاحظه
۱	تولیدات اصلی	-	سیب زمینی (۱۷۰۸۰ تن)، گندم (۶۸۴۵ تن)، منسوجات (۵۰۰ تن)
۲	اتکا درآمدی روستا در بخش کشاورزی	زراعت	حدود ۸۰ درصد از درآمدهای کشاورزی روستا از زراعت (گندم و سیب زمینی) است.
۳	اتکا درآمدی روستا در بخش غیرکشاورزی	خیاطی	حدود ۱۵۰ - ۲۰۰ نفر از اهالی روستا م العادل ۳۰ درصد از جمعیت فعل روستا به خیاطی اشتغال دارند.
۴	برآورد رتبه روستا در ارزش ستانده بخش کشاورزی در بخش	-	بسیار خوب و در سه روستای اول بخش

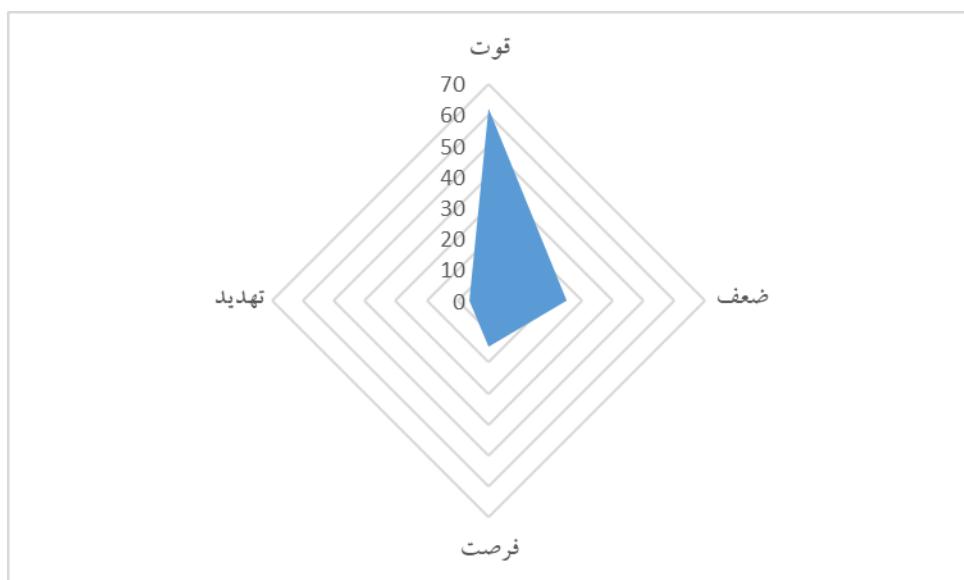
جدول ۲۰. قابلیت‌ها و تنگناهای روستای توپقره

ردیف	شاخص های اصلی	ارزیابی (امتیاز از ۱۰)	توضیح	قوت
۱	منابع آب	۱۰	دارای ۶۰ حلقه چاه عمیق	
۲	زمین های کشاورزی	۱۰	دارای ۴۸۰۰ هکتار زمین قابل کشت و حاصل خیز	
۳	نیروی انسانی	۶	مهاجرت گسترده در دهه گذشته و شکل گیری مهاجرت معکوس در سه سال اخیر	
۴	دسترسی و امکانات زیرساختی	۹	روستا در کنار جاده اصلی قیدار- ابهر و دارای همه امکانات زیرساختی می باشد.	
۵	مشارکت اجتماعی	۹	مشارکت اهالی روستا علاوه بر اماكن مذهبی در ایجاد سالن ورزشی و تامین امکانات آموزشی بسیار مناسب است.	
۶	ارزش ستانده کل روستا	۱۰	از نظر شاخص ارزش سرانه ستانده، این روستا جایگاه نخست در بخش را دارد.	
۷	توانمندی سرمایه گذاری و تامین آورده مالی	۸	وجود عمدۀ مالکان و کشاورزان با توان مالی مناسب	
۱	مهاجرت از روستا به تهران	۶	وجود سریز جمعیت روستا و اشتغال به خیاطی در تهران	ضعف

حدود ۳۰ درصد زمین های آبی به صورت سنتی آبیاری می شود.	۳	وجود زمین های با آبیاری سنتی	۲	
با اجاره زمین های کشاورزی به سیب زمینی کار ان تهدید تخریب منابع خاک با مصرف بی رویه کود و سموم شیمیایی وجود دارد.	۵	تخرب منابع خاک	۳	
	۴	عدم یکپارچگی بخشی از زمین های کشاورزی	۴	
منابع آب چاه های عمیق در اختیار تعداد محدودی از افراد است.	۷	توزیع ناتوازن منابع آب	۵	
با توسعه خوش پوشان امکان بهره مندی اهالی از ظرفیت افزایش درامد و اشتغال وجود دارد.	۸	قابلیت توسعه خوش پوشان	۱	فرصت
به دلیل موقعیت جغرافیایی و فاصله نسبتاً نزدیک به شهرهای بزرگ به ویژه کرج و تهران، دسترسی خوبی به بازار فروش وجود دارد.	۷	قابلیت های دسترسی به بازار منطقه ای و ملی	۲	
	۶	افت منابع آبی منطقه	۱	تهدید
			۲	

با توجه به امتیاز ماتریس SWOT روستا، نمودار جهت گیری راهبردی روستا در نمودار (۲) ترسیم شده است.

نمودار ۴- راهبرد توسعه روستای توپقره بر اساس تحلیل SWOT

جمع بندی راهبرد توسعه روستا

راهبرد منتخب (رقابتی) ST: در این استراتژی، روستا برای فرار از تهدیدهای وارد بر خود، از نقاط قوت موجود روستا استفاده می کند.

۳. شناسایی و اولویت بندی مهمترین ظرفیت های روستا با تاکید بر برنده سازی فعالیت ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشوانها جهت تحرک اقتصادی روستا

۱. توسعه فعالیت های خیاطی و شکل دهی به خوش پوشان خدابنده

۲. توسعه زنجیره ارزش دام سبک

۳. توسعه زنجیره ارزش دام سنگین

۴. توسعه آبزیان

۵. توسعه صنایع تبدیلی

۶. ایجاد توان صادراتی سیب زمینی

۴. تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا

۱. توسعه کارگاه‌های خیاطی (کارگاه‌های کوچک مقیاس)

۲. توسعه دام سبک اصلاح نزاد شده تا مقیاس متوسط

۳. توسعه دام سنگین تا مقیاس بزرگ

۴. توسعه پرورش ماهی در استخرهای دومنظوره

۵. ایجاد واحد کنسانتره و خوارک دام

۶. ایجاد صنایع تبدیلی متوسط مقیاس در روستا با محوریت سیب زمینی (خلال، سیب‌زمینی سوخاری و سیب زمینی منجمد آماده طبخ، تولید نشاسته، چیپس)

۷. افزایش بهره وری کشت سیب زمینی

۸. کنترل تخریب منابع خاکی به ویژه با کاشت سیب زمینی

۹. ایجاد سرداخانه

۱۰. ایجاد انجمان صادرکنندگان سیب زمینی ناحیه

۵. تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا

نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا به صورت خلاصه در جدول (۳) آورده شده است.

جدول ۲۱- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	تعداد واحد	احداکثر حداکثر اشتغال مستقیم (نفر)	تأثیر در درآمد	ملاحظات	قلمرو عملکردی پروژه
۱	کارگاه‌های خیاطی ^۱	۱۵	۳۰-۴۵	ایجاد اشتغال و افزایش درآمد برای نیروی کار روستا	با سرمایه حدود ۳۰ تا ۵۰ میلیون تومان امکان راه اندازی یک کارگاه سه نفره کوچک در داخل منازل یا مغازه‌های روستا وجود دارد.	خود روستا
۲	پرورش دام سبک اصلاح نزاد شده	۵ واحد	۱۵-۲۰	تأثیر قابل توجه در بهبود سطح درآمد افراد محلی	امکان تامین نهاده‌ها در روستا وجود دارد	خود روستا
	پرورش دام سنگین صنعتی	۳ واحد	۴۵-۶۰			خود روستا
۲	پرورش دام سنگین صنعتی	۲۰۰ راسی	۱۵-۲۰	تأثیر قابل توجه در بهبود سطح درآمد افراد محلی	امکان تامین نهاده‌ها در روستا وجود دارد	خود روستا

^۱ برنامه توجیهی توسعه پوشاک به پیوست شده است.

خود روستا	با توجه به وجود چاه‌های عمیق متعدد، امکان ایجاد استخرهای ماهی واسط در استخرهای دو منظوره وجود دارد.	استخرهای ماهی، کود ملایمی را برای زمین‌های کشاورزی تأمین می‌کنند و طبق برآورد انجام شده حدود ۱۵۰ کیلوگرم به ازای هر تن تولید ماهیان سرداشی در مصرف کودهای فسفاته و نیتراته صرف جویی می‌شود.	۳۰	۱۵ واحد	توسعه پرورش ماهی در استخرهای دوم‌منظوره	۲
در سطح بخش (مکان استقرار می‌تواند روستاهای مجاور هم باشد.)	با توجه به تولید کاه، امکان تولید کنجاله کلازا، تولید علوفه و امکان دامداری صنعتی، در تکمیل زنجیره ارزش تولیدات روستا مناسب می‌باشد.	علاوه بر ایجاد اشتغال مستقیم، می‌تواند به طور قابل توجهی در کاهش هزینه‌های تهیه خوراک دام تأثیرگذار باشد.	۴	۱	واحد کنسانتره و خوراک دام	۲
شهرستان/ استان	سرمايه‌گذاري متوسط مقیاس	به طور معنی‌داری می‌تواند در ایجاد اشتغال مستقیم و غیرمستقیم اثرگذار باشد.	۶۰	۱	توسعه صنایع تبدیلی با محوریت سبب زمینی	۴
دهستان/ بخش		انبار سبب زمینی در سردخانه در تنظیم بازار و افزایش درآمد کشاورزان مؤثر است.	۵	۱	سردخانه	۳
روستا	در ایام برداشت سبب زمینی جمعیت شاغل در روستا به حدود ۲/۵ برابر می‌رسد.	می‌تواند در تنوع معيشیتی و درآمدزایی روستاییان مؤثر باشد.	۵	۵	مشاغل خدماتی	۲
			۱۶۴-۱۹۹	مجموع اشتغال مورد انتظار		

علاوه بر نتایج کمی حاصل از برنامه توسعه اقتصادی و استغلال‌زایی روستا، در جدول (۴) به نتایج کیفی برنامه نیز اشاره شده است.

جدول ۲۲- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و استغلال‌زایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	پیامد	نیازمندی‌ها	قلمرو عملکردی پرژوهه
۱	توسعه آبیاری مدرن در زمین های آبی سنتی (حدود ۳۰ درصد زمین های باقی مانده)	کمک به پایداری منابع آبی و افزایش بازده زمین‌های کشاورزی	نیازمند مساعدت جهاد کشاورزی و همکاری روستا	روستا
۱	راه اندازی انجمن صادرکنندگان سبب زمینی در سطح منطقه	بهبود قدرت چانه‌زنی تولیدکنندگان و افزایش سهم سود آنها از فروش	عمده مالکان روستا ظرفیت تبدیل شدن به صادر کننده را دارند.	روستا/ بخش
۲	افزایش بهره وری کشت سبب زمینی	افزایش درآمد معنی دار کشاورزان	نیازمند انتقال دانش و مهارت و مشاوره	روستا
۱	کنترل تخریب منابع خاکی به ویژه با کاشت سبب زمینی	با استفاده بی رویه از کود و سموم عوارض مستقیم و غیرمستقیم آن، روستا و جامعه را تهدید می‌کند.	نظرارت و بررسی میدانی از وضعیت خاک	روستا

شکل ۱۳- کارگاه خیاطی در روستای وپقره

۶. تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیتهای اقتصادی و اشتغال‌زای موجود روستا
(طرح‌های عمرانی مورد نیاز روستا)

۱- ایجاد کمربندی روستا برای عبور کامیون‌های محصولات کشاورزی

۲- روستای شیخ آلو

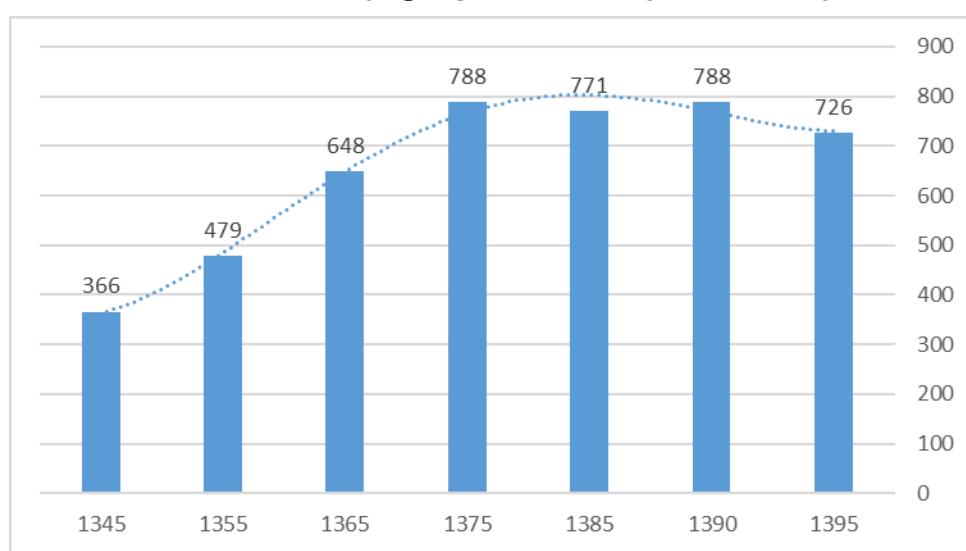
روستای شیخ آلو به لحاظ سیاسی، تابع دهستان حومه بخش مرکزی می‌باشد. این روستا مجاور با روستاهای توپقره و نعلبندان است (تصویر ۱۱). فاصله روستای شیخ آلو تا مرکز بخش (قیدار) ۱۰/۸ کیلومتر و فاصله کوتاه ترین مسیر به مرکز استان نیز ۹۸ کیلومتر می‌باشد.

شکل ۱۴- تصویر هوایی از روستای شیخ آلو

با توجه به اطلاعات مندرج در نمودار (۱۳)، روند تغییرات جمعیتی روستا در سه دهه اخیر نسبتاً ثابت بوده است، هر چند در فاصله سال‌های بین ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ تا حدودی دچار کاهش شده است. در ضمن، مهاجرت در روستا محدود می‌باشد.

نمودار ۵- روند تغییرات جمعیت روستای شیخ آلو در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵

۱- برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی هدف- شناسایی و امکان سنجی ایجاد زنجیره های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای هدف

۱. توسعه خوشه پوشک
 ۲. توسعه زنجیره ارزش دام سنگین
 ۳. مشارکت در زنجیره ارزش سیب زمینی ناحیه
۲. شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

۲-۱. قابلیت‌های اصلی

جدول ۲۳- ساختار تولید و درآمد روستای شیخ آلو

ردیف	شاخص	موضوع	ملاحظه
۱	تولیدات اصلی	-	سیب زمینی (۱۰۸۵۰ تن)، گندم (۲۹۷۹ تن)، گوجه‌فرنگی (۴۸۰ تن)
۲	انکا درآمدی روستا در بخش کشاورزی	زراعت	حدود ۷۴ درصد از درآمدهای کشاورزی روستا از تولید محصول سیب‌زمینی است. دامداری (دام سبک) دومین محل امرار معاش روستاییان محسوب می‌شود.
۳	انکا درآمدی روستا در بخش غیرکشاورزی		حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد از جمعیت فعال روستا به خیاطی و دوخت پوشک اشتغال دارند.
۴	برآورد رتبه روستا در ارزش استانده بخش کشاورزی در بخش		متوسط به بالا

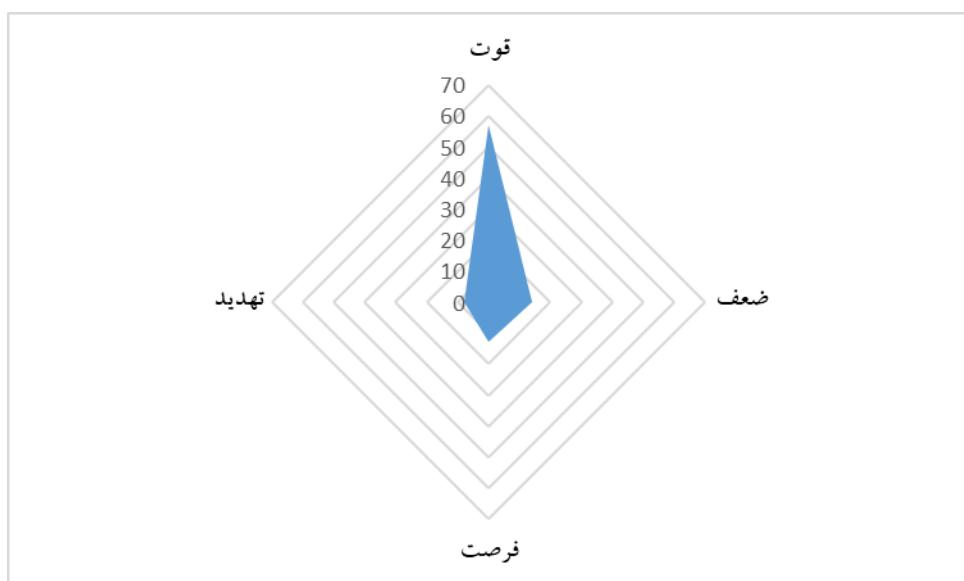
جدول ۲۴- قابلیت‌ها و تنگناهای روستای شیخ آلو

ردیف	شاخص های اصلی	ارزیابی (امتیاز از ۱۰)	توضیح
۱	منابع آب	۸	دارای ۱۴ حلقه چاه
قوت	زمین های کشاورزی و مرتع	۸	دارای ۱۵۰۰ هکتار زمین قابل کشت و حاصل خیز
	نیروی انسانی	۹	پایداری و حفظ جمعیت روستا
	دسترسی و امکانات زیرساختی	۹	روستا در نزدیکی شهر خدابنده و در مجاورت جاده قیدار- ابهر قرار دارد.
	مشارکت اجتماعی	۸	
	ارزش ستانده کل روستا	۸	از نظر شاخص ارزش سرانه استانده، این روستا جایگاه بسیار خوب در بخش را دارد
	توانمندی سرمایه گذاری و تامین آورده مالی	۷	وجود عده مالکان و کشاورزان با عملکرد خوب
	تخربی منابع خاک	۵	با اجاره زمین های کشاورزی به سیب زمینی کاران تهدید تخریب منابع خاک با مصرف بی رویه کود و سموم شیمیایی وجود دارد.

	۹	توزيع نامتوازن منابع آبی		
	۸	نزدیکی به قیدار و ابهر	۱	فرصت
گسترش تولید پوشاک در روستاهای همچوar به مزیت این ناحیه تبدیل شده است.	۸	همچوar با ناحیه تولید پوشاک	۲	
در روستاهای مجاور برداشت منابع آبی گستردگی و با نظارت حداقلی است	۸	افت منابع آبی منطقه	۱	تهدید

با توجه به امتیاز ماتریس SWOT روستا، نمودار جهت گیری راهبردی روستا در نمودار (۱۴) ترسیم شده است.

نمودار ۶- راهبرد توسعه روستا بر اساس تحلیل SWOT

جمع بندی راهبرد توسعه روستا

راهبرد منتخب (رقابتی) ST: در این استراتژی، روستا برای فرار از تهدیدهای وارد بر خود، از نقاط قوت موجود روستا استفاده می کند.

۳. شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تاکید بر برنده‌سازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی روستا

۱. مشارکت در توسعه خوشه پوشک

۲. توسعه زنجیره ارزش دام سنگین و سبک

۳. توسعه آبزی پروری

۴. مشارکت در زنجیره ارزش سیب زمینی در سطح منطقه

۴. تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا

۱. توسعه کارگاه‌های خیاطی

۲. توسعه دام سنگین تا مقیاس متوسط

۳. توسعه دام سبک تا مقیاس متوسط

۴. توسعه پرورش ماهی در استخرهای دومنظوره

۵. ایجاد واحد کنسانتره و خوراک دام

۶. افزایش بهره وری کشت سبب زمینی

۷. کنترل تخریب منابع خاکی به ویژه با کاشت سبب زمینی

۸. ایجاد سردخانه

۵- تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا و تعیین اولویت آنها

نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا به صورت خلاصه در جدول (۲۵) آورده شده است.

جدول ۲۵- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	تعداد واحد	حداکثر استغلال مستقیم (نفر)	ملاحظات	قلمرو عملکردی پروره
۱	کارگاه های خیاطی	۱۵ واحد	۲۰-۳۰	ایجاد اشتغال و افزایش درآمد برای نیروی کار روستا با توجه به امکان توسعه خوش تولید پوشک در ناحیه	خود روستا
۲	پرورش دام سنگین صنعتی	۲ واحد ۲۰۰ راسی	۲۰-۴۰	امکان تامین نهاده ها در روستا وجود دارد ولی یا بازار مصرف شیر فاصله زیادی دارند.	خود روستا
۲	پرورش دام سبک اصلاح نزد شده	۳ واحد ۲۰۰ راسی	۹-۱۵	امکان تامین نهاده ها در روستا وجود دارد ولی یا بازار مصرف شیر فاصله زیادی دارند.	خود روستا
۳	توسعه پرورش ماهی در استخرهای دومنظوره	۶ واحد	۱۲	استخرهای ماهی، کود ملایمی را برای زمین های کشاورزی تامین می کنند و طبق برآورد انجام شده حدود ۱۵۰ کیلوگرم به ازای هر تن تولید ماهیان سردا بی در مصرف کودهای فسفاته و نیتراته صرف جویی می شود.	خود روستا
۲	واحد کنسانتره و خوراک دام	۱	۱۴	علاوه بر ایجاد اشتغال مستقیم، می تواند به طور قابل توجهی در کاهش هزینه های تهیه خوراک دام تأثیرگذار باشد.	در سطح بخش (مکان استقرار می تواند یکی از روستاهای مجاور هم باشد)
۳	سردخانه سبب زمینی	۱	۵	انبار سبب زمینی در سردخانه در تنظیم بازار و افزایش درآمد کشاورزان موثر است.	در سطح بخش (مکان استقرار می تواند یکی از روستاهای بخش باشد).
مجموع اشتغال مورد انتظار					۶۷-۹۷

علاوه بر نتایج کمی حاصل از برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا، در جدول (۲۶) به نتایج کیفی برنامه نیز اشاره شده است.

جدول ۲۶- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	پیامد	نیازمندی ها	قلمرو عملکردی پروژه
۱	افزایش بهره وری تولید سیب زمینی	افزایش معنی دار درآمد کشاورزان	نیازمند انتقال دانش و مهارت و مشاوره	روستا
۲	کنترل تخریب منابع خاکی به ویژه با کاشت سیب زمینی	با استفاده بی رویه از کود و سموم عوارض مستقیم و غیرمستقیم آن، روستا و جامعه را تهدید می کند.	نظرارت و بررسی میدانی از وضعیت خاک	روستا
۲	نیاز به حضور پررنگ و کارامدتر مشاوران فنی در مزارع		عمده مالکان روستا مشاوره فنی موجود را ضعیف و ناکافی می دانند	

۶. تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستا (طرح‌های عمرانی مورد نیاز روستا)

۱- مشترک بودن منبع آب روستای شیخ آلو با روستای نعلبندان و استفاده غیرمجاز برخی از اهالی روستای مذکور از آب مصرفی برای مصارف کشاورزی (بنا به اظهار اهالی روستا شیخ آلو) در ایام تابستان موجب افت شدید فشار آب مصرفی در ایام تابستان می شود. راه حل پیشنهادی اهالی تفکیک منبع آب شرب است. البته به نظر می رسد با نظارت دقیق بتوان تا حدودی مشکل را تخفیف داد.

۲- تمام زمین های مسکونی موجود در محدوده طرح هادی روستا تکمیل شده است. اهالی جدید روستا و جمعیت جدید نیازمند صدور مجوز احداث در زمین های خارج از محدوده هستند. این موضوع تبدیل به معطل مهمی برای افراد متقاضی ساخت مسکن شده است.

۷. ظرفیت شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار ۱. آموزش و ترویج توسعه پرورش ماهی در استخراهای دومنظوره

۳- روستای بلگه شیر

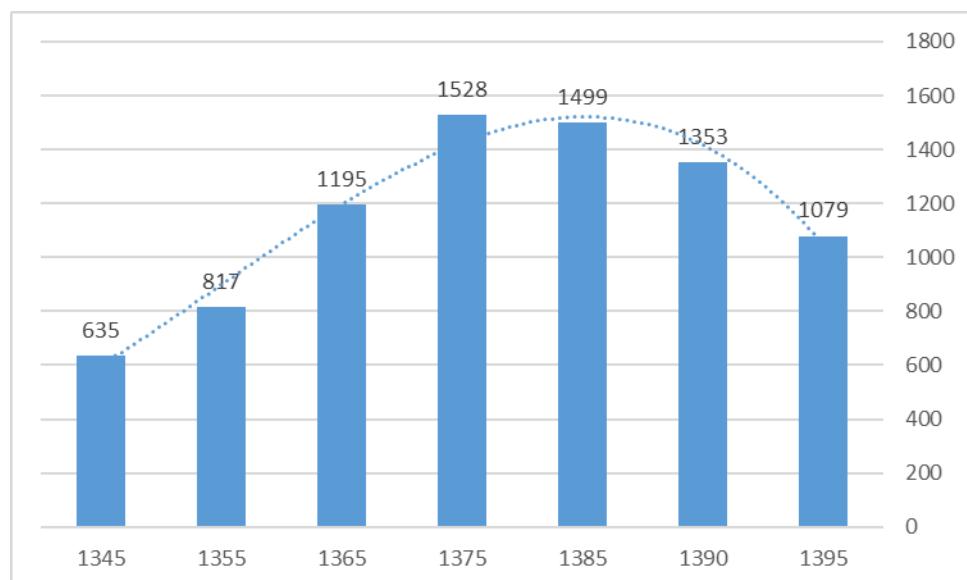
روستای بلگه شیر به لحاظ سیاسی، تابع دهستان حومه بخش مرکزی می‌باشد. این روستا مجاور با روستاهای توپقره و نعلبندان است (تصویر ۱۲). فاصله روستای بلگه شیر تا مرکز بخش (قیدار) ۱۷ کیلومتر و فاصله کوتاه‌ترین مسیر به مرکز استان نیز ۱۰۴ کیلومتر می‌باشد.

شکل ۱۵- تصویر هوایی از روستای بلگه شیر

بر اساس اطلاعات مندرج در نمودار (۱۵)، روند تغییرات جمعیتی روستا در سه دهه اخیر نشان دهنده ثبات جمعیتی روستا است. با کاهش منابع آب روستا، مهاجرت در روستا در ده سال اخیر گسترده بوده و حدود ۳۰ درصد جمعیت روستا مهاجرت نموده‌اند.

نمودار ۷- روند تغییرات جمعیت روستای بلگه شیر در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵ (ماخذ: مرکز آمار ایران)

۱. برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستای هدف- شناسایی و امکان‌سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوش‌های کسب و کار در روستای هدف
۱. مشارکت در توسعه خوش پوشان

۲. توسعه زنجیره ارزش دام سنگین و سبک

۳. مشارکت در زنجیره ارزش سیب زمینی در سطح منطقه

۲. شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی

منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

۲-۱. قابلیت‌های اصلی

جدول -۲۷- ساختار تولید و درآمد روستای بلگه شیر

ردیف	شاخص	موضوع	ملاحظه
۱	تولیدات اصلی	-	گندم (۲۲۱۸ تن)، سیب زمینی (۱۷۵۰ تن)، یونجه (۲۴۰ تن)
۲	اتکا درآمدی روستا در بخش کشاورزی	زراعت	حدود ۵۵ تا ۶۰ درصد از درآمدهای کشاورزی روستا از زراعت است. دامداری (دام سبک) دومین محل امرار معاش روستاییان است.
۳	اتکا درآمدی روستا در بخش غیرکشاورزی		حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد جمعیت فعال روستا به خیاطی و دوخت پوشک اشتغال دارد.
۴	برآورد رتبه روستا در ارزش ستانده بخش کشاورزی در بخش		متوسط به پایین

جدول -۲۸- قابلیت‌ها و تنگناهای روستای بلگه شیر

ردیف	شاخص‌های اصلی	ارزیابی (امتیاز از ۱۰)	توضیح
۱	منابع آب	۶	دارای ۵ حلقه چاه عمیق و چاه‌های نیمه عمیق
۲	زمین‌های کشاورزی و مرتع	۶	دارای ۱۵۰۰ هکتار زمین قابل کشت و حاصل خیز (۳۳۰ هکتار کشت آبی)
۳	نیروی انسانی	۵	عدم پایداری و حفظ جمعیت روستا
۴	دسترسی و امکانات زیرساختی	۷	روستا در نزدیکی شهر خدابنده و در مجاورت جاده قیدار- ابهر قرار دارد.
۵	مشارکت اجتماعی	۷	
۶	ارزش ستانده کل روستا	۴	از نظر شاخص ارزش سرانه ستانده، این روستا جایگاه متوجه در بخش را دارد.
۷	توانمندی سرمایه گذاری و تامین آورده مالی	۵	وجود عمدۀ مالکان و کشاورزان با توان مالی متوجه
۱	تخرب منابع خاک	۲	
۲	کاهش سطح منابع آب	۱۰	خشک شدن تمام چشمه‌ها و قنات‌های روستا
۳	توزيع نامتوازن منابع آب	۸	

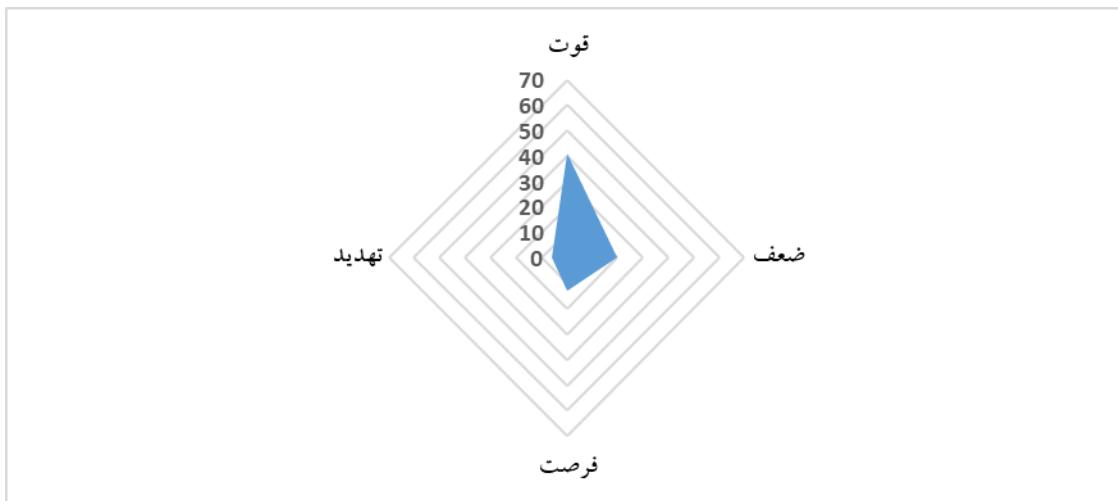
قوت

ضعف

	۵	نژدیکی به قیدار و ابهر	۱	
گسترش تولید پوشاک در روستاهای همچوar به مزیت این ناحیه تبدیل شده است.	۸	همچوarی با ناحیه تولید پوشاک و قابلیت توسعه خوش پوشش	۲	فرصت
در روستاهای مجاور برداشت منابع آبی گستردگی و با نظارت حداقلی است.	۶	افت منابع آبی منطقه	۱	تهدید

با توجه به امتیاز ماتریس SWOT روستا، نمودار جهت گیری راهبردی روستا در نمودار (۱۶) ترسیم شده است.

نمودار ۸- راهبرد توسعه روستا بر اساس تحلیل SWOT

جمع بندی راهبرد توسعه روستا

راهبرد (رقابتی) ST: در این استراتژی، روستا برای فرار از تهدیدهای وارد بر خود، از نقاط قوت موجود روستا استفاده می کند.

۳. شناسایی و اولویت بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تاکید بر برندهسازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی روستا

- ۱- مشارکت در توسعه خوش پوشش
- ۲- توسعه زنجیره ارزش دام سنگین
- ۳- توسعه آبزیان

۴. تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا

- ۱. توسعه کارگاه‌های خیاطی
- ۲. توسعه دام سبک و سنگین تا مقیاس متوسط
- ۳. توسعه پرورش ماهی در استخرهای دومان‌نظره

۵- تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا و تعیین اولویت آنها

نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا به صورت خلاصه در جدول (۳۱) آورده شده است.

جدول ۲۹- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	تعداد واحد	حداکثر اشتغال مستقیم (نفر)	تأثير در درآمد	ملاحظات	قلمرو عملکردی پروژه
۱	کارگاه های خیاطی	۲۰ واحد	۳۰ - ۴۵	ایجاد اشتغال و افزایش درآمد برای نیروی کار روستا	با توجه به خوش پذیری تولید پوشاک در ناحیه	خود روستا
۲	پرورش دام سنگین صنعتی	۱۰۰ راسی	۲۰-۳۰		امکان تامین نهاده ها در روستا وجود دارد.	خود روستا
۲	پرورش دام سبک صنعتی	۲۰۰ راسی	۹-۱۲		امکان تامین نهاده ها در روستا وجود دارد.	خود روستا
۳	توسعه پرورش ماهی در استخرهای دومناظوره	۲ واحد	۶	استخرهای ماهی، کود ملایمی را برای زمین های کشاورزی تامین می کنند و طبق برآورد انجام شده حدود ۱۵۰ کیلوگرم به ازای هر تن تولید ماهیان سردآبی در مصرف کودهای فسفاته و نیتراته صرفه جویی می شود.	با توجه به وجود چاه های عمیق متعدد، امکان ایجاد استخرهای ماهی واسط در استخرهای دو منظوره وجود دارد	خود روستا
مجموع اشتغال مورد انتظار					۶۵-۹۳	

علاوه بر نتایج کمی حاصل از برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا، در جدول (۳۲) به نتایج کیفی برنامه نیز اشاره شده است.

جدول ۳۰- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	پیامد	نیازمندی ها	قلمرو عملکردی پروژه
۱	ترویج دامداری سبک مدرن و اصلاح نژاد شده	افزایش درآمد کشاورزان		خود روستا

۶. تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیتهای اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستا (طرح های عمرانی مورد نیاز روستا)

۱- فرسودگی شبکه توزیع آب و نیازمندی به تعویض لوله های شبکه توزیع آب در خیابان های اصلی روستا

۷. ظرفیت شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار

۱- آموزش و ترویج توسعه پرورش ماهی در استخرهای دومناظوره

۲- آموزش و ترویج دامداری سبک مدرن و اصلاح نژاد شده

۴- روستای بیجقین

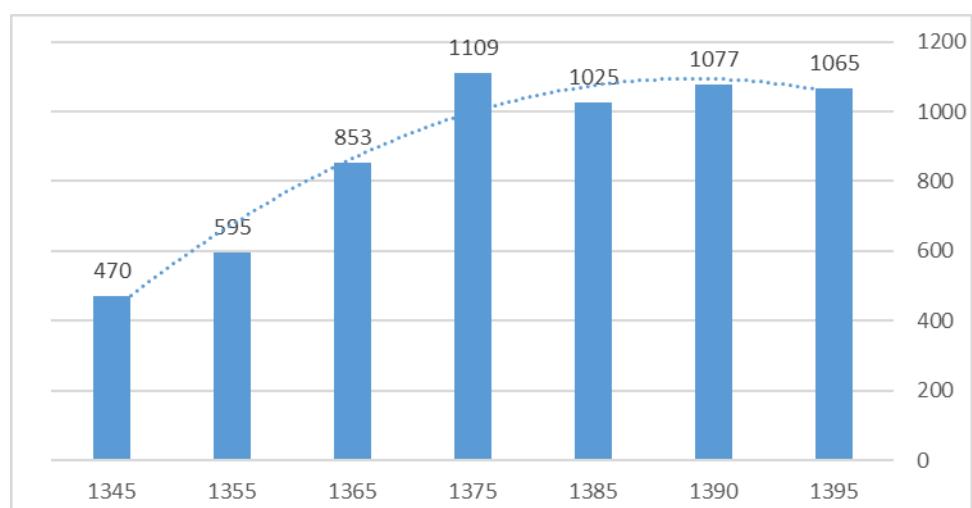
روستای بیجقین به لحاظ سیاسی، تابع دهستان حومه یکی از چهار دهستان بخش مرکزی شهرستان خدابند می‌باشد. روستای بیجقین از جنوب شرق به آهار مشکین، از شرق و شمال شرق به لاقوان و نعلبندان، از شمال به شیخ لر و از شمال شرق به توپقره محدود می‌شود. فاصله روستای بیجقین تا مرکز شهرستان و بخش (شهر خدابند) ۹ کیلومتر می‌باشد.

شکل ۱۶- تصویر هوایی روستای بیجقین

همانطور که از نمودار (۱) مشخص است، پس از سال ۱۳۷۵ تا آخرین سرشماری (۱۳۹۵) جمعیت روستا کاهشی معنی‌داری نداشته است. هر چند، در سال‌های اخیر با توجه به کم آبی و کاهش محصولات آبی مهاجرت در روستا گسترش یافته است.

نمودار ۹- روند تغییرات جمعیت روستای بیجقین در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵ (ماخذ: مرکز آمار ایران)

۱. برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی هدف- شناسایی و امکان‌سنجی ایجاد زنجیره‌های

ارزش، تولید و خوش‌های کسب و کار در روستای هدف

۱- توسعه خوش‌های پوشک و منسوجات خدابنده

۲. شناسایی، توصیف و اولویت بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی

منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

۲-۱. قابلیت‌های اصلی

جدول ۳۱- ساختار تولید و درآمد روستای بیجقین

ردیف	شاخص	موضوع	ملاحظه
۱	تولیدات اصلی	-	سیب‌زمینی (۱۴۰۰ تن)، گندم (۸۱۰ تن)، یونجه (۱۵۰ تن)
۲	اتکا درآمدی روستا در بخش کشاورزی	زراعت	بیش از نیمی از درآمدهای کشاورزی روستا از تولیدات زراعی است.
۳	اتکا درآمدی روستا در بخش غیرکشاورزی	خیاطی	حدود ۱۵۰-۱۰۰ نفر از اهالی روستا (۲۰-۲۵ درصد از جمعیت فعال روستا) به خیاطی اشتغال دارند.
۴	برآورد رتبه روستا در ارزش ستانده بخش کشاورزی در بخش	ضعیف	

جدول ۳۲- قابلیت‌ها و تنگناهای روستای بیجقین

ردیف.	شاخص‌های اصلی	ارزیابی (امتیاز از ۱۰)	توضیح
۱	منابع آب	۳	دارای ۳ حلقه چاه عمیق
۲	زمین‌های کشاورزی محدود و دیمی شده	۵	
۳	نیروی انسانی	۷	شکل گیری مهاجرت در جند سال اخیر
۴	مشارکت اجتماعی	۶	مشارکت اهالی روستا در زمینه تخصیص زمین برای امور اقتصادی و فرهنگی مناسب است.
۵	توانمندی سرمایه‌گذاری و تامین آورده مالی	۴	توان مالی ساکنین روستا نسبتاً ضعیف است.
۶	رشد خودرو گیاهان دارویی	۲	رشد خودرو گیاهان دارویی
۷	وجود تپه‌های باستانی	۱	وجود چندین تپه باستانی مربوط به دوره‌های ساسانی تا اسلامی
۸	ارزش ستانده کل روستا	۲	از نظر شاخص ارزش سرانه ستانده، این روستا در جایگاه بسیار ضعیفی قرار دارد.
۹	افت سطح آب‌های زیرزمینی	۸	به علت احداث چاه‌های عمیق در روستاهای مجاور، سطح آب زیرزمینی به شدت کاهش یافته است.
۱۰	نبود مراعط کافی برای چرای	۵	چمنزار استفاده شده توسط ساکنین نیز توسط منابع طبیعی

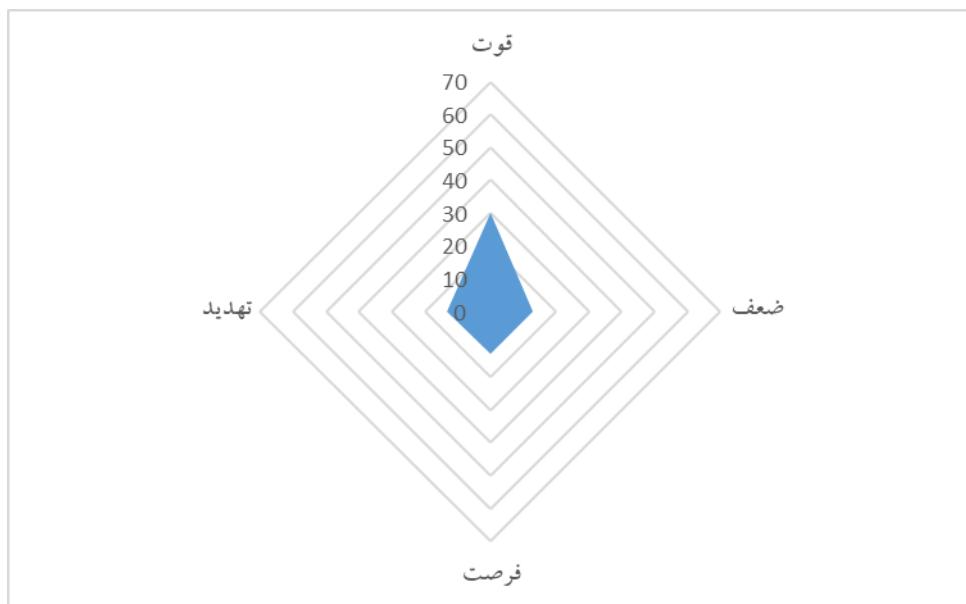
قوت

ضعف

توقیف شده است.		احشام		
با توسعه خوشه پوشک امکان بهره مندی اهالی از ظرفیت افزایش درآمد و اشتغال وجود دارد.	۸	قابلیت توسعه خوشه پوشک منطقه	۱	فرصت
چاههای روستا با کاهش قابل توجه سطح آب مواجه هستند.	۷	افت سریع سطح آب زیرزمینی منطقه	۱	تهدید
در روستاهای مجاور آب به وفور یافت می شود و در این روستا اجازه حفر چاه به هیچ قیمتی داده نمی شود.	۶	توزیع ناعادلانه منابع آب	۲	

با توجه به امتیاز ماتریس SWOT روستا، نمودار جهت گیری راهبردی روستا در نمودار (۴) ترسیم شده است.

نمودار ۱۰- راهبرد توسعه روستا

جمع بندی راهبرد توسعه روستا

راهبرد (تدافعی) WT: به استراتژی هایی اطلاق می شود که روستا را در برابر تهدیدها حفظ می کند و توانمندی روستا را برای کنترل و یا تبدیل تهدیدها به فرصت ها افزایش می دهد.

۳. شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تأکید بر برنده‌سازی فعالیت‌ها و خدمات

برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی روستا ۱. مشارکت در توسعه فعالیت‌های خیاطی و شکل دهی به خوشه پوشک خدابنده

۴. تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا و ایده‌های کارآفرینانه

- توسعه کارگاه‌های خیاطی

● کاشت و فراوری گیاهان دارویی

۵. تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا به صورت خلاصه در جدول (۳) آورده شده است.

جدول ۳۳- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	تعداد واحد	حداکثر اشتغال مستقیم (نفر)	تأثیر در درآمد	ملاحظات	قلمرو عملکردی پروژه
۱	توسعه کارگاه های خیاطی	۱۵ واحد	۴۵-۶۰	ایجاد و افزایش درآمد برای نیروی کار روستا	با سرمایه حدود ۳۰ تا ۵۰ میلیون تومان امکان راه اندازی یک کارگاه سه نفره کوچک در داخل منازل یا مغازه های روستا وجود دارد.	خود روستا
۲	توسعه زمین های زیرکشت گیاهان دارویی و عرق گیری	۱	۱	با فراوری این گیاهان امکان کسب درآمد وجود دارد	گیاهان دارویی در این روستا به شکل گسترده و به صورت خود رو می رویند.	خود روستا
مجموع اشتغال مورد انتظار				۴۶-۶۱		

علاوه بر نتایج کمی حاصل از برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا، در جدول (۴) به نتایج کیفی برنامه نیز اشاره شده است.

جدول ۳۴- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا

جهت	اولویت	پیامد	نیازمندی ها	قلمرو عملکردی

۶. تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیتهای اقتصادی و اشتغالزایی موجود روستا
(طرح های عمرانی مورد نیاز روستا)

- خریداری دستگاه های پمپاژ آب و نصب آن در مناطق بالادست روستا برای رفع مشکل کم فشاری آب
- دپوی نامناسب زباله و مشکلات زیست محیطی مرتبط با آن و مکان گزینی اشتباه تجمعی زباله که می تواند باعث نفوذ آلودگی به منابع آب شرب ساکنین روستایی گردد.
- اصلاح شبکه آبرسانی روستا به علت فرسودگی شبکه

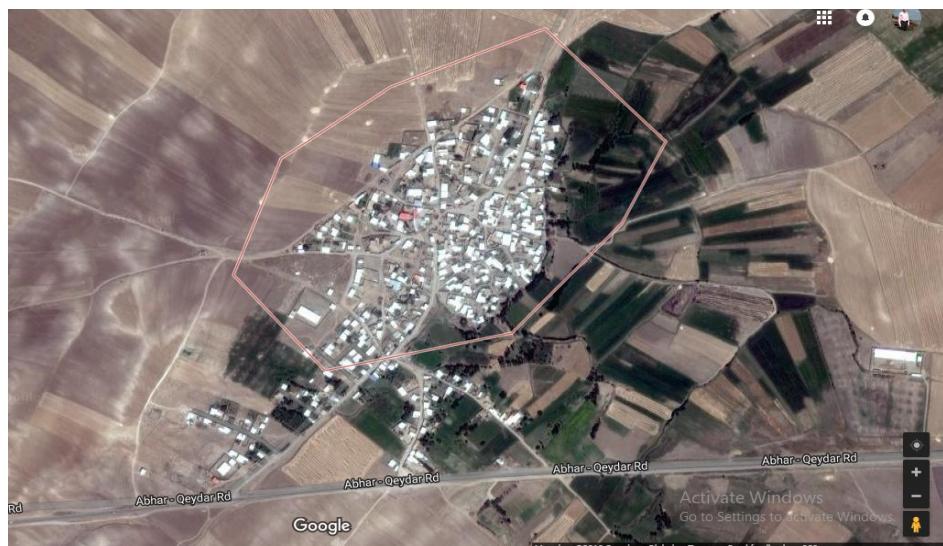
۷. ظرفیت شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار

- ترویج و آموزش اصول به نژادی و توسعه دام سبک

۵- روستای نعلبندان

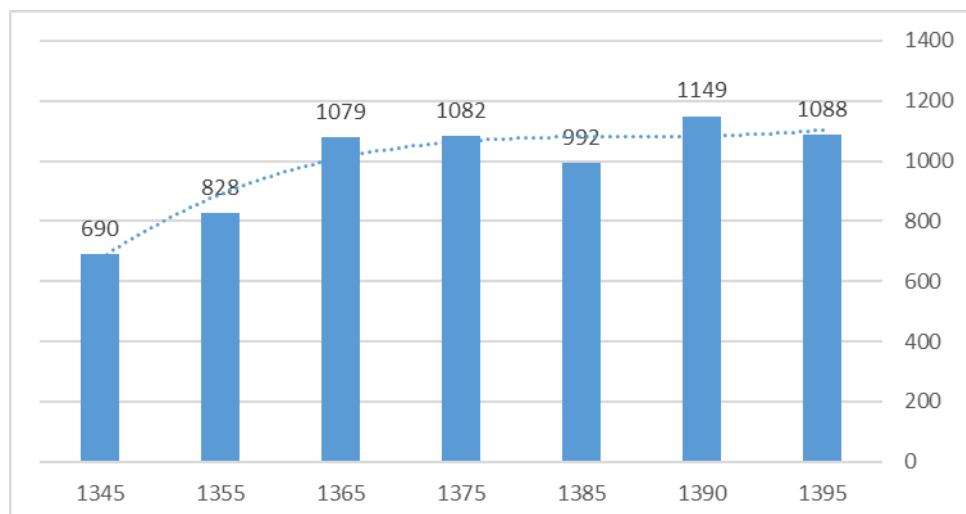
روستای نعلبندان در بخش مرکزی شهرستان خدابنده و در دهستان حومه قرار دارد. این روستا تا مرکز شهرستان ۵ کیلومتر فاصله دارد. روستای نعلبندان از شمال با روستای نظرقلی، از شمال غرب با روستای گوندره و از شرق با روستای شیخ الور ارتباط دارد. تصویر هوایی روستا در زیر نشان داده شده است (تصویر ۱).

شکل ۱۷- تصویر هوایی روستای نعلبندان

بررسی این آمارهای جمعیتی نشان می‌دهد که روستای نعلبندان در یک روند عمومی تا سال ۱۳۷۵، با افزایش جمعیت و پس از آن با حفظ نسبی جمعیت روبه رو بوده است.

نمودار ۱۱- روند تغییرات جمعیت روستای نعلبندان در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵

۱. برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستای هدف - شناسایی و امکان سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوش‌های کسب و کار در روستای هدف

- ۱- توسعه زنجیره ارزش و خوش‌پوشان
- ۲- مشارکت در توسعه زنجیره ارزش سیب زمینی
- ۳- توسعه دام سبک

۲. شناسایی، توصیف و اولویت بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی

منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

۱-۲. قابلیت‌های اصلی

جدول - ۳۴ - ساختار تولید و درآمد روستای نعلبندان

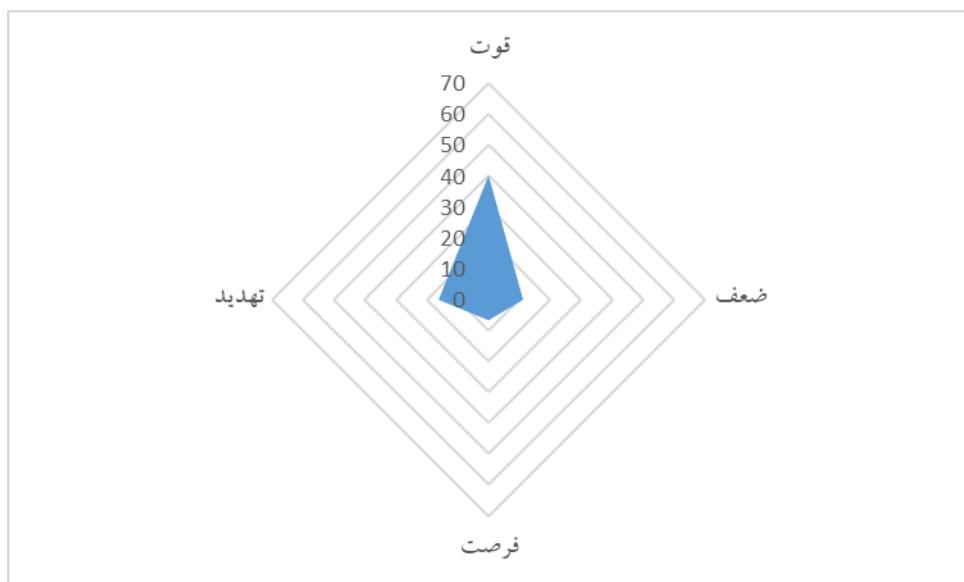
ردیف	شاخص	موضوع	ملاحظه
۱	تولیدات اصلی	-	گندم (۲۸۲۰ تن)، سیبزمینی (۴۹۷۰ تن)، یونجه (۳۰۰ تن)
۲	اتکا درآمدی روستا در بخش کشاورزی	زراعت	حدود ۶۰ درصد درآمدهای کشاورزی روستا از تولید محصول سیبزمینی است. دامداری (دام سبک) دومین محل املاع معاش روستاییان است.
۳	اتکا درآمدی روستا در بخش غیرکشاورزی	پوشاك	حدود ۱۵۰ تا ۲۰۰ نفر (۲۵ الی ۳۰ درصد از جمعیت فعال روستا) در قالب ۱۵ کارگاه مشغول خیاطی هستند.
۴	برآورد رتبه روستا در ارزش ستانده بخش کشاورزی در بخش		متوسط به پایین

جدول - ۳۵ - قابلیت‌ها و تنگناهای روستای نعلبندان

ردیف	شاخص‌های اصلی	ارزیابی (امتیاز از ۱۰)	توضیح
۱	منابع آب	۷	دارای ۹ چاه عمیق و ۲ قنات
۲	زمین‌های کشاورزی و مرتع	۷	خاک زراعی با درجه زراعی متوسط و وجود ۱۷۰۶ هکتار اراضی
۳	نیروی انسانی	۸	پایداری و حفظ جمعیت روستا و وجود مهاجرت معکوس
قوت	دسترسی و امکانات زیرساختی	۸	نژدیکی به مراکز و سکونتگاه‌های مهم شهرستان و دسترسی آسان به نقاط پرپارامون از طریق مجاورت با محور ارتباطی ابهر- قیدار
	مشارکت اجتماعی	۵	با توجه به توان درآمدی متوسط روستا مشارکت اهالی روستا در تأمین امکانات آموزشی و بهداشتی مناسب است.
۶	ارزش ستانده کل روستا	۵	از نظر شاخص ارزش سرانه ستانده، این روستا جایگاه متوسط در بخش را دارد.
۱	عدم لایروبی قنات‌ها	۵	
۲	مدیریت غیرصحیح منابع آبی	۶	به علت عدم مدیریت صحیح حدود ۶ ماه از سال منابع آبی (قنات) هرز می‌رود.
۱	همجواری با مرکز شهرستان	۵	فاصله تا قیدار حدود ۵ کیلومتر
۱	وقفی بودن زمین‌ها	۱۰	
۲	افت منابع آبی منطقه	۶	در روستاهای مجاور، برداشت منابع آبی گسترده است.

با توجه به امتیاز ماتریس SWOT روستا، نمودار جهت گیری راهبردی روستا در نمودار (۴) ترسیم شده است.

نمودار ۱۲- راهبرد توسعه روستا

جمع بندی راهبرد توسعه روستا

راهبرد در مرز مشترک (رقبتی) ST و (تدافعی): در این استراتژی، روستا برای فرار از تهدیدهای وارد بر خود، از نقاط قوت موجود روستا استفاده می کند و از طرفی استراتژی هایی وجود دارد که روستا را در برابر تهدیدها حفظ می کند و توانمندی روستا را برای کنترل و یا تبدیل تهدیدها به فرصت ها افزایش می دهد.

۳. شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تأکید بر برندهسازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی روستا

۱. مشارکت در توسعه زنجیره ارزش تولیدات پوشک
۲. توسعه زنجیره ارزش پرورش دام سبک

۴. تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا

۱. توسعه آبیاری مکانیزه برای فراهم آوردن زمینه کشت محصولاتی با ارزش افزوده بالا
۲. ایجاد کارگاه‌های تولید پوشک و بسته بندی و برندهسازی آنها

۵. تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا و تعیین اولویت آنها

نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا به صورت خلاصه در جدول (۳) آورده شده است.

جدول ۳۶- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

ردیف	اولویت	تعداد واحد	حداکثر اشتغال مستقیم (نفر)	تأثیر در درآمد	ملاحظات	قلمرو عملکرده بروزه
۱	کارگاه تولید پوشک	۲۰	۶۰-۷۵	ایجاد اشتغال و افزایش درآمد برای نیروی کار روستا	با سرمایه حدود ۳۰ تا ۵۰ میلیون تومان امکان راه اندازی یک کارگاه سه نفره کوچک در داخل منازل یا مغازه های روستا وجود دارد.	خود روستا
۲	پرورش دام های سبک اصلاح نژاد شده	۲۰۰ راسی	۱۸-۲۴	تأثیر قابل توجهی در بهبود سطح درآمد روستاییان دارد.	با توجه به امکان تامین نهادها از خود روستا	خود روستا
مجموع اشتغال مورد انتظار					۷۸-۹۹	

علاوه بر نتایج کمی حاصل از برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا، در جدول (۴) به نتایج کیفی برنامه نیز اشاره شده است.

جدول ۳۷- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

ردیف	اولویت	پیامد	نیازمندی ها	قلمرو عملکرده
۱	تفاهم با اداره اوقاف در خصوص نحوه مشارکت در منافع مشترک روستا	در شرایط موجود وقفی بودن زمین های روستا مانع توسعه برخی از فعالیت های مهم در روستا است		

۶. تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیتهای اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستا (طرح های عمرانی مورد نیاز روستا)

۱. جابجایی تیربرق ها در وسط معابر روستا

۲. ساماندهی وضعیت جمع آوری و دفع زباله

۳. زیرسازی، آسفالت و افزایش ارتقاء کیفی معابر روستا

۷. ظرفیت شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار

۱-آموزش بهره گیری از طرح های جدید پوشک و برندهسازی آن

۲-آموزش نحوه استفاده از دام های اصلاح نژاد شده

۶- روستای آهار مشکین

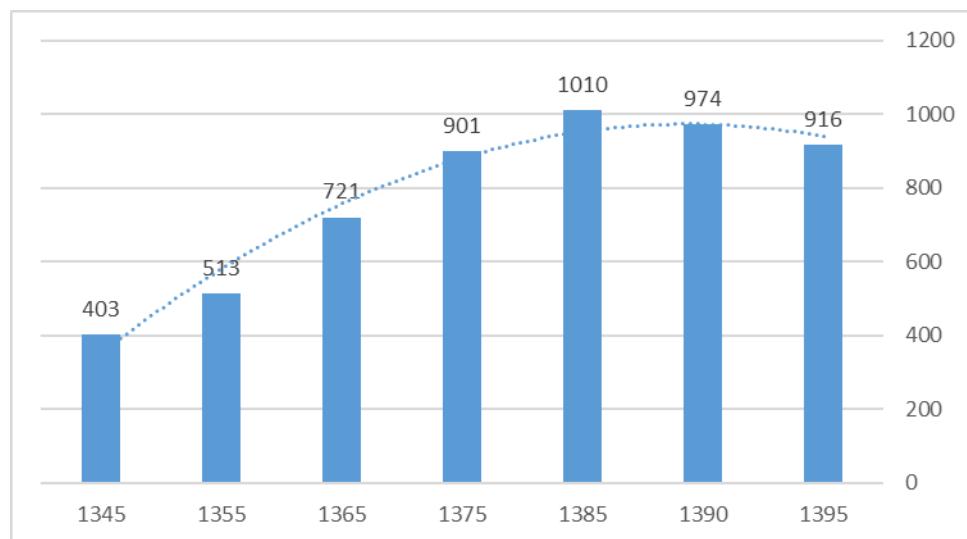
روستای آهار مشکین به لحاظ سیاسی، تابع بخش مرکزی شهرستان خدابنده می‌باشد. روستای آهار مشکین از جنوب به خالق آباد، از شرق به گلمکان، از شمال شرق به بلگه شیر و از شمال غرب به بیجقین محدود می‌شود. فاصله روستا تا مرکز شهرستان و بخش (شهر خدابنده) ۱۸ کیلومتر و فاصله روستا تا مرکز استان (شهر زنجان) ۱۰۸ کیلومتر است. تصویر هوایی روستا در زیر نشان داده شده است (تصویر ۱).

شکل ۱۸- تصویر هوایی روستای آهار مشکین

رونده تغییرات جمعیتی روستا در سه دهه اخیر نشان دهنده ثبات نسبی جمعیتی روستا است. با کاهش منابع آب روستا، مهاجرت در روستا در ده سال اخیر گسترده بوده، ولی با گسترش تولید پوشک از شدت آن کاسته شده است.

نمودار ۱۳- روند تغییرات جمعیت روستای آهار مشکین در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵

۱. برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی هدف- شناسایی و امکان سنجی ایجاد زنجیره های ارزش، تولید و خوشه های کسب و کار در روستای هدف

۱- توسعه زنجیره ارزش کارگاه های تولید پوشاک (خوشه پوشاک)

۲. شناسایی، توصیف و اولویت بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

۲-۱. قابلیت های اصلی

جدول ۳۸- ساختار تولید و درآمد روستای آهار مشگین

ردیف	شاخص	موضوع	ملحوظه
۱	تولیدات اصلی	-	گندم (۸۵۰ تن)، سیب زمینی (۷۰۰ تن)، گوجه فرنگی (۴۰۰ تن)
۲	اتکا درآمدی روستا در بخش کشاورزی	زراعت دیم	حدود ۶۵ درصد از درآمدهای کشاورزی روستا از تولید دو محصول گندم و سیب زمینی است.
۳	اتکا درآمدی روستا در بخش غیرکشاورزی	خیاطی	حدود ۲۰۰- ۱۵۰ نفر از اهالی روستا معاذل ۳۰ تا ۳۵ درصد جمعیت فعال روستا به خیاطی اشتغال دارند.
۴	برآورد رتبه روستا در ارزش ستانده بخش کشاورزی در بخش	-	خیلی ضعیف

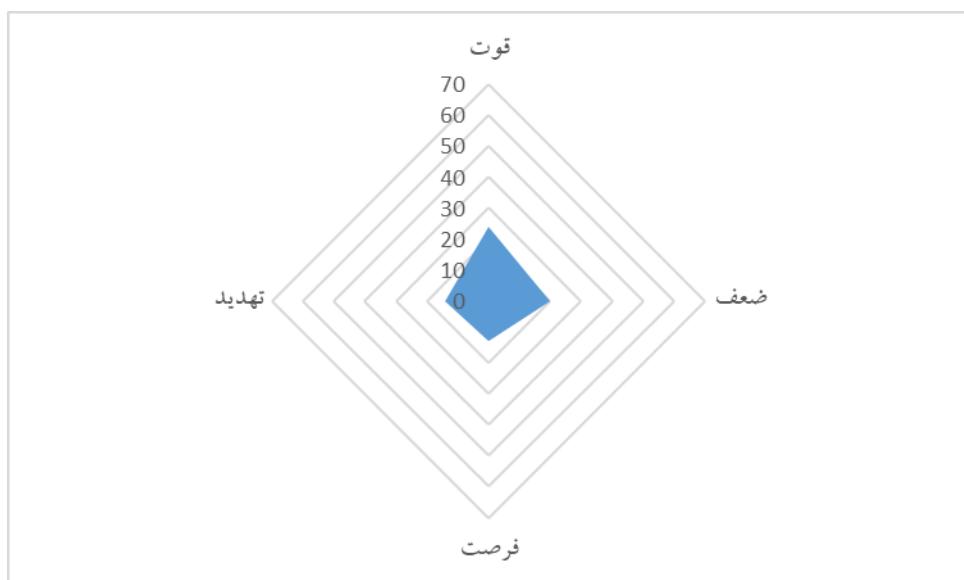
جدول ۳۹- قابلیت‌ها و تنگناهای روستای آهار مشگین

قوت	٪	شاخص‌های اصلی	ارزیابی (امتیاز از ۱۰)	توضیح
	۱	زمین های کشاورزی و مرتع	۴	زمین های کشاورزی محدود و دیمی شده
	۲	نیروی انسانی	۴	مهاجرت ۱۵۰ خانوار طی دهه اخیر به واسطه کاهش شدید منابع آبی
	۳	مشارکت اجتماعی	۶	مشارکت اهالی روستا در زمینه تخصیص زمین برای امور اقتصادی و فرهنگی مناسب است.
	۴	توانمندی سرمایه گذاری و تامین آورده مالی	۵	توان مالی ساکنین روستا نسبتاً ضعیف است.
	۵	وجود تپه های باستانی	۱	وجود چندین تپه باستانی مربوط به دوره های ساسانی تا اسلامی می تواند این روستا را به یک ظرفیت گردشگری تبدیل کند.
	۶	ارزش ستانده کل روستا	۲	از نظر شاخص ارزش سرانه ستانده، این روستا جایگاه ضعیفی در بخش را دارد.
ضعف	۱	افت سطح آب های زیرزمینی	۱۰	به علت احداث چاه های عمیق در روستاهای مجاور، سطح آب زیرزمینی به شدت کاهش یافته است.

چمنزار استفاده شده توسط ساکنین نیز توسط منابع طبیعی توفیف شده است.	۵	نیود مراتع کافی برای چرای احشام	۲	
عدم دسترسی به روستاهای مجاور و بن بست بودن روستا	۵	بن بست بودن روستا		
با توسعه خوش پوشک امکان بهره مندی اهالی از ظرفیت افزایش درآمد و اشتغال وجود دارد	۸	قابلیت توسعه خوش پوشک منطقه	۱	فرصت
	۵	دسترسی آسان و نزدیکی به مرکز شهرستان	۲	
چاه های روستا با کاهش قابل توجه سطح آب مواجه هستند.	۷	افت سریع سطح آب زیرزمینی منطقه	۱	تهدید
در روستاهای مجاور آب به وفور یافت می شود و در این روستا اجازه دایر کردن چاه به هیچ قیمتی داده نمی شود.	۷	توزیع نعادلانه منابع آب	۲	

با توجه به امتیاز ماتریس SWOT روستا، نمودار جهت گیری راهبردی روستا در نمودار (۴) ترسیم شده است.

نمودار ۱۴- راهبرد توسعه روستا

جمع بندی راهبرد توسعه روستا:

راهبرد (تدافعی) WT: به استراتژی هایی اطلاق می شود که روستا را در برابر تهدیدها حفظ می کند و توانمندی روستا را برای کنترل و یا تبدیل تهدیدها به فرصت ها افزایش می دهد.

۳. شناسایی و اولویت بندی مهمترین ظرفیت های روستا با تاکید بر برنده سازی فعالیت ها و خدمات برای تعیین محور های تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشran ها جهت تحرک اقتصادی روستا

۱. توسعه زنجیره ارزش پوشک از طریق گسترش کارگاه های خیاطی و ایجاد خوش پوشک

۴. تعیین و اولویت بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا

۱. توسعه کارگاه‌های تولیدی پوشاک

۵- تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا و تعیین اولویت آنها

نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا به صورت خلاصه در جدول (۳) آورده شده است.

جدول ۴۰- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا

رتبه	اولویت	تعداد واحد	حداکثر اشتغال مستقیم (نفر)	تأثیر در درآمد	ملاحظات	قلمره عملکردی پروژه
۱	توسعه فعالیت‌های خیاطی	۲۰	۶۰-۸۰	ایجاد و افزایش درآمد برای نیروی کار روستا	با سرمایه حدود ۳۰ تا ۵۰ میلیون تومان امکان راه اندازی یک کارگاه سه نفره کوچک در داخل منازل یا معازه‌های روستا وجود دارد.	خود روستا

علاوه بر نتایج کمی حاصل از برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا، در جدول (۴) به نتایج کیفی برنامه نیز اشاره شده است.

جدول ۴۱- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	پیامد	نیازمندی‌ها	قلمره عملکردی
۱	اتصال روستا به محور مواصلاتی اصلی	خروج روستا از بن بست		

۶. تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیتهای اقتصادی و اشتغالزای موجود روستا (طرح های عمرانی مورد نیاز روستا)

۱. احداث جاده روستای آهار مشکین و بلگه شیر به طول ۵ کیلومتر به منظور خروج روستا از بن بست.
۲. اصلاح طرح هادی روستایی: در طرح هادی نهرها ثبت نشده که این امر باعث تصرف آنها توسط برخی از افراد شده است. برای بازنگری طرح هادی نیز مبلغ ۴۵ میلیون تومان توسط بنیاد خواسته شده است.

۷. ظرفیت شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستای آهار مشکین در مقایسه با سایر روستاهای با توان تولید پوشاک، توان تولید بیشتر و متنوع تری دارد.

شکل ۱۹- کارگاه تولید پوشاک

۷- روستای محمودآباد

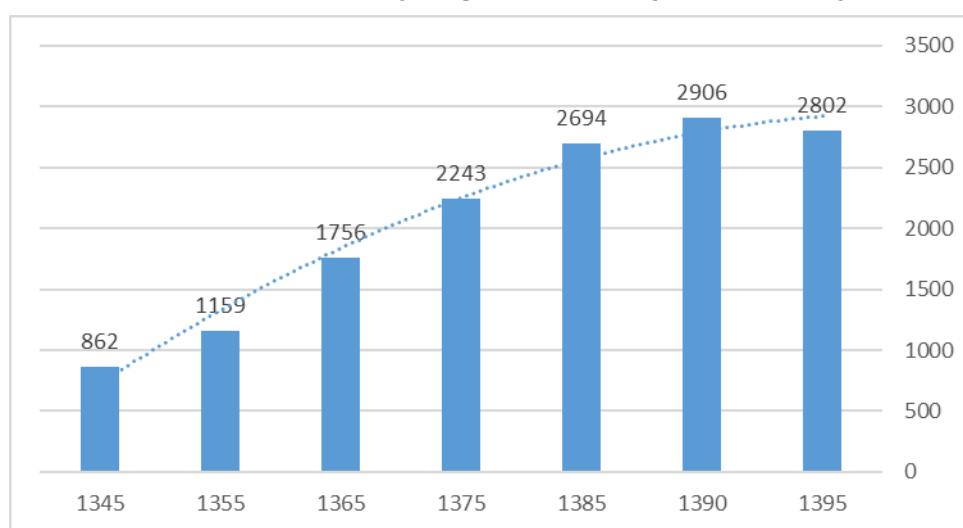
روستای محمودآباد، مرکز دهستان خرارود از بخش مرکزی شهرستان خدابنده است. این روستا تا مرکز شهرستان ۱۲ کیلومتر فاصله داشته و بررسی موقعیت روستای محمودآباد حاکی از آن است که این روستا از جهات مختلف با روستاهای اطراف رابطه دارد. روستای محمودآباد از جنوب شرق با روستای زرین گل، از جنوب غرب با روستای گیل و از شمال غرب با روستای اینچه خدابنده لو ارتباط دارد. تصویر هوایی روستا در زیر نشان داده شده است (تصویر ۱).

شکل ۲۰- تصویر هوایی روستای محمودآباد

بررسی آمارهای جمعیتی نشان می‌دهد که جمعیت روستای محمودآباد تا سال ۱۳۹۰ همواره افزایش داشته، هر چند، طی سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ با کاهش بسیار اندکی مواجه شده است. روستای محمودآباد از جهت حفظ توان جمعیت و استمرار رشد یکی از بهترین روستاهای خدابنده می‌باشد.

نمودار ۱۵- روند تغییرات جمعیت روستای محمودآباد در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵

۱. برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی هدف-شناസایی و امکان سنجی ایجاد زنجیره های ارزش، تولید و خوش‌های کسب و کار در روستای هدف

۱. توسعه زنجیره بخش خدمات
۲. توسعه پرورش ماهی
۳. شناسایی، توصیف و اولویت بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

۱-۱. قابلیت‌های اصلی

جدول ۴۲- ساختار تولید و درآمد روستای محمود آباد

ردیف	شاخص	موضوع	ملاحظه
۱	تولیدات اصلی	-	سیب‌زمینی (۴۸۰۰ تن)، گندم (۲۵۵۰ تن)، گوجه‌فرنگی (۷۰۰ تن)، یونجه (۵۰۰ تن)
۲	اتکا درآمدی روستا در بخش کشاورزی	زراعت	حدود ۵۵ درصد از درآمدهای کشاورزی روستا از زراعت سیب‌زمینی است. همچنین، در این روستا در حدود ۱۱۱ کندوی زنبور عسل وجود دارد که سالیانه در حدود ۸۵۰ کیلوگرم عسل تولید می‌کنند.
۳	اتکا درآمدی روستا در بخش غیرکشاورزی	خدمات	ارائه خدمات پستی و بانکی، خدمات آموزشی در مقطع دبیرستان، پاسگاه نیروی انتظامی، مرکز خدمات کشاورزی، پمپ بنزین یا جایگاه مواد سوختی، مرکز بهداشتی درمانی به ۳۴ روستایی مجاور
۴	برآورد رتبه روستا در ارزش ستانده بخش کشاورزی		بالاتر از متوسط

جدول ۴۳- قابلیت‌ها و تنگناهای روستای محمود آباد

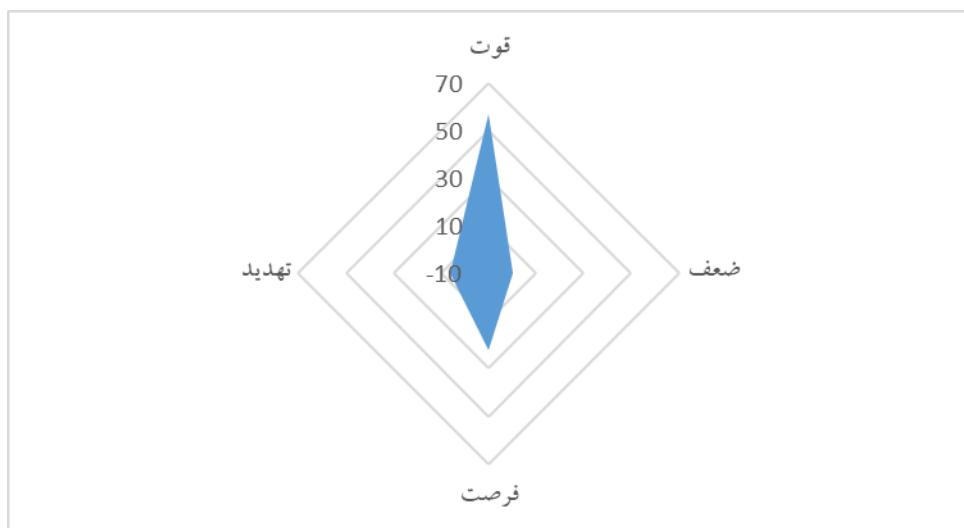
ردیف	شاخص‌های اصلی	امتیاز از (۱۰)	توضیح
۱	منابع آب	۹	دارای ۱۴ حلقه چاه و وجود سد خاکی
۲	زمین‌های کشاورزی و مرتع	۸	دارای ۲۳۰۰ هکتار زمین قابل کشت و حاصل خیز و مرتع
۳	نیروی انسانی	۹	پایداری و حفظ جمعیت روستا و افزایش جمعیت
۴	دسترسی و امکانات زیرساختی	۹	به دلیل نزدیکی به مرکز شهرستان دسترسی بسیار خوبی به امکانات دارد.
۵	مشارکت اجتماعی	۸	
۶	ارزش ستانده کل روستا	۷	از نظر شاخص ارزش سرانه ستانده، این روستا جایگاه متوسط در بخش را دارد
	توانمندی سرمایه گذاری و تامین آورده مالی	۷	

قوت

				ضعف
فرصت	۱۰	مرکزیت نسبت به ۳۴ روستاهای مجاور	۱	
	۵	نزدیکی به قیدار	۲	
	۷	امکان تبدیل روستا به بخش	۳	
تهدید	۶	افت منابع آبی منطقه	۱	

با توجه به امتیاز ماتریس SWOT روستا، نمودار جهت گیری راهبردی روستا در نمودار (۴) ترسیم شده است.

نمودار ۱۶- راهبرد توسعه روستا

جمع بندی راهبرد توسعه روستا

راهبرد (رقابتی) ST: در این استراتژی، روستا برای فرار از تهدیدهای وارد بر خود، از نقاط قوت موجود روستا استفاده می کند.

۳. شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تأکید بر برندهسازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی روستا

۱. توسعه زنجیره ارزش خدمات کشاورزی نظیر تامین بذر و کود و سردخانه
۲. توسعه خدمات بانکی و خدمات نیازمندی‌های مشاغل و خانگی
۳. توسعه زنجیره ارزش دام سنگین و سبک و خوارک دام و طیور
۴. توسعه واحدهای صنعتی طیور و کشتارگاه
۵. توسعه کارگاه‌های صنعتی کوچک مقیاس

۴. تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا

۱. ایجاد زیرساخت‌های خدماتی در بخش بانکی
۲. ایجاد پمپ بنزین و گاز
۳. کشتارگاه طیور
۴. پرورش آبزیان
۵. سرخانه میوه و سبزی زمینی
۶. ایجاد واحدهای درمانی و دامپزشکی
۷. گسترش واحدهای دامداری صنعتی
۸. ایجاد واحد کنسانتره جدید
۹. ایجاد واحدهای ارائه خدمات مکانیزاسیون و خدمات کشاورزی

۵. تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا و تعیین اولویت آنها نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا به صورت خلاصه در جدول (۳) آورده شده است.

جدول ۴۴- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

رتبه	اولویت	تعداد واحد	حداکثر اشتغال مستقیم (نفر)	تأثیر در درآمد	ملاحظات	قلمرو عملکردی پروژه
۲	خدمات دامپزشکی	۱	۴	باعث جلوگیری از تلف شدن داو و طیور می‌گردد	در روستای محمودآباد هیچ واحد دامپزشکی وجود ندارد.	خود روستا
۱	پرورش دام‌های سبک	۵ واحد ۲۰۰ راسی	۱۵-۲۰	افزایش اشتغال جوانان و سودآوری مناسب	۲۶ درصد از ۲۸۸۷ هکتار زمین های این روستا اختصاص به کشت جو، یونجه و چغندر قند دارد که برای خوارک دام مورد استفاده قرار می‌گیرد.	خود روستا
۲	پرورش دام‌سنگین صنعتی	۳ واحد ۳۰۰ راسی	۳۰-۴۵		امکان تامین نهاده‌ها در روستا وجود دارد	خود روستا
۲	واحد تولید کنسانتره	۱	۳	باعث خودکفایی روستا در زمینه تامین خوارک دام می‌گردد و در کنار آن می‌تواند نیاز روستاهای مجاور را نیز تامین نماید.	۲۶ درصد از زمین‌های روستا اختصاص به کشت محصولات مرتبط با خوارک دام می‌باشد.	خود روستا
۳	توسعه پرورش ماهی در استخراهای دو منظوره	۳ واحد	۶	استخرهای ماهی، کود ملایمی را برای زمین‌های کشاورزی تامین می‌کنند و طبق برآورد انجام شده حدود ۱۵۰ کیلوگرم به ازای هر تن تولید ماهیان سرداشی در مصرف کودهای فساتنه و نیتراته صرفه جویی می‌شود.	با دسترسی به منابع آبی و وجود تجربه در زمینه پرورش ماهی کپور و شاه میگو می‌توان اقدام به پرورش ماهی نمود.	خود روستا
۲	واحدهای پرورش	۱	۱۲	می‌تواند بخشی از نیاز غذایی روستای محمودآباد از ساقه	خود روستا	

	تاسیس مرغداری برخوردار بوده است. در حال حاضر، ۲ واحد مرغداری اکنون مشغول به کار هستند.	شهرستان را تامین نماید.			صنعتی طیور	
دهستان/بخش	این روستا از مرکزیت برای روستاهای مجاور برخوردار بوده و در حال تبدیل شدن به بخش می باشد.	می تواند نیاز روستاییان را به کود، بذر، قطعات ماشین آلات زراعی را تامین نماید.	۴	۱	ایجاد واحدهای ارائه خدمات کشاورزی از قبیل فروش قطعات، کود، بذر	۲
بخش	نیاز به کشتارگاه در منطقه با توجه به توسعه واحدهای مرغداری		۲۰	۱	کشتارگاه طیور	۲
بخش	مورد نیاز منطقه		۶	۱	سردخانه میوه و سبب زمینی	۲
بخش	روستای فوق نیاز روستاهای مجاور را تامین کرده و مانع از حرکت روزانه آنها به مرکز شهرستان می گردد.	وجود منبع تامین انرژی مانع از اتلاف وقت و هزینه روستاییان در تامین سود می گردد.	۸	۱ واحد	ایجاد پمپ بنزین و گاز	۳
دهستان/بخش			۴۰	۵	توسعه واحدهای خدماتی نظیر قالیشویی، خدمات فروش مصالح و غیره	۲
			۱۲۸-۱۴۸		مجموع اشتغال مورد انتظار	

علاوه بر نتایج کمی حاصل از برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا، در جدول (۴) به نتایج کیفی برنامه نیز اشاره شده است.

جدول ۴۵- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	پیامد	نیازمندی ها	قلمرو عملکردی
۱	تبديل روستا به بخشداری	مطلوبه اصلی روستا	وجود ظرفیت در روستا براساس مطالعات و اقدامات پیشین	

۶. تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیتهای اقتصادی و اشتغالزایی موجود روستا (طرح های عمرانی مورد نیاز روستا)

۱. نیاز به بازنگری در طرح هادی و عدم تناسب با توسعه روستا
۲. دایر کردن دستگاه های ATM: از روستاهای مجاور برای تراکنش مالی به این روستا مراجعه می شود.
۳. ایجاد ظرفیت برای بهره برداری از سد خاکی روستا

۷. ظرفیت شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار

۱. آموزش و توسعه مهارت های فنی حرفه ای در زمینه تعمیر قطعات ماشین آلات کشاورزی
۲. آموزش نحوه کشت زعفران
۳. آموزش توسعه دام های سبک اصلاح نژاد شده

۸- روستای آبی سفلی

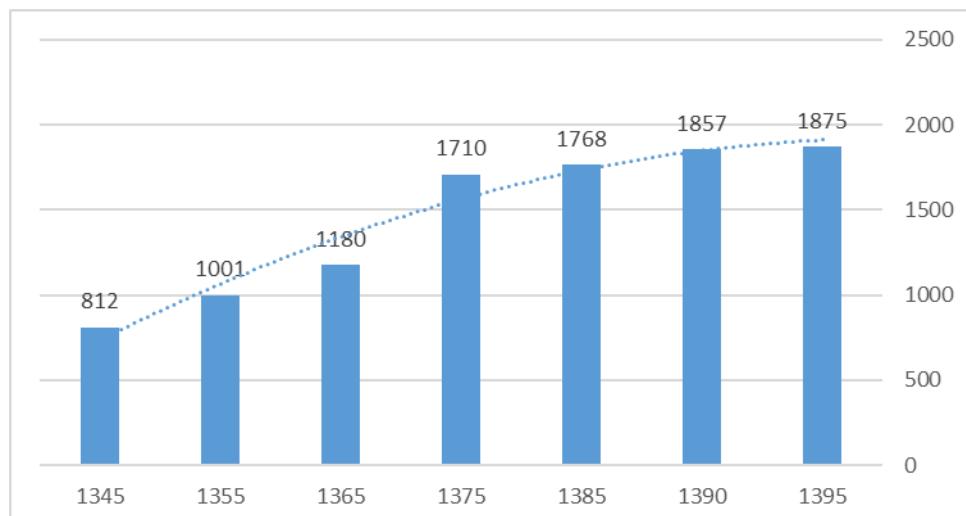
روستای آبی سفلی به لحاظ سیاسی، تابع دهستان خرارود بخش مرکزی خدابنده می‌باشد. فاصله روستای آبی سفلی تا مرکز بخش (قیدار) ۱۱ کیلومتر و فاصله کوتاه ترین مسیر به مرکز استان نیز ۹۸ کیلومتر است. تصویر هوایی روستا در زیر نمایش داشده شده است.

شکل ۲۱- تصویر هوایی روستای آبی سفلی

با توجه به اطلاعات مندرج در نمودار (۱)، روند تغییرات جمعیتی روستا در سه دهه اخیر نشان دهنده ثبات جمعیتی روستا است. همچنین، مهاجرت در روستا خیلی محدود بوده است.

نمودار ۱۷- روند تغییرات جمعیت روستای آبی سفلی در ۵ دهه ۱۳۹۵-۱۳۴۵

۱. برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زاوی روستای هدف- شناسایی و امکان‌سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوش‌های کسب و کار در روستای هدف

۱- توسعه زنجیره ارزش دام سبک (دارای اولویت)

۲- توسعه زنجیره ارزش تامین خوراک دام

۲. شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی

منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

۱-۲. قابلیت‌های اصلی

جدول -۴۶- ساخنار تولید و درآمد روستای آبی سفلی

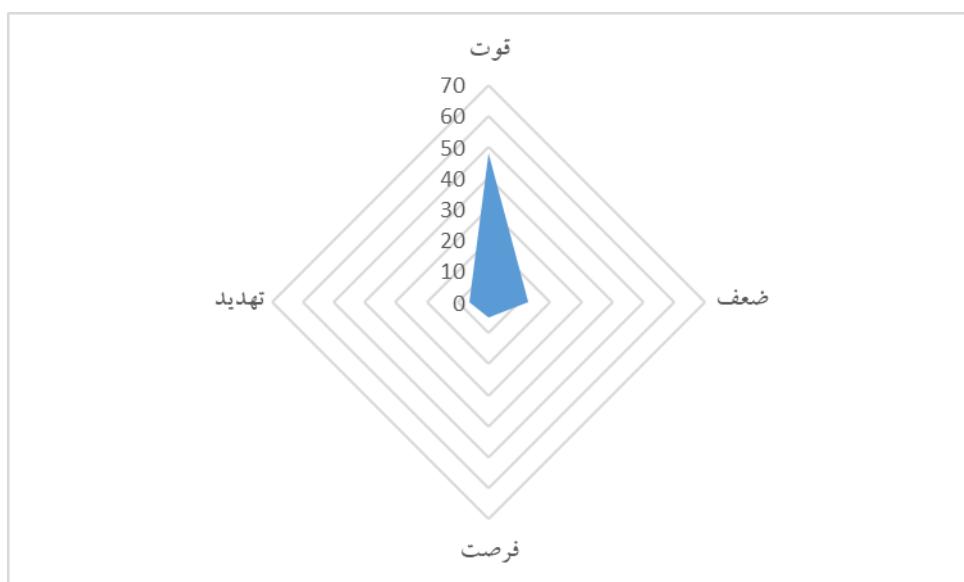
ردیف	شاخص	موضوع	ملاحظه
۱	تولیدات اصلی	-	گندم (۱۶۴۰ تن)، سیب زمینی (۶۰۰ تن)، یونجه (۲۰۰ تن)
۲	اتکا درآمدی روستا در بخش کشاورزی	زراعت	حدود ۵۷ درصد از درآمدهای کشاورزی روستا از زراعت گندم است. همچنین، در این روستا ۱۱۰ کندو با تولید ۸۶۰ کیلوگرم عسل وجود دارد.
۳	اتکا درآمدی روستا در بخش غیرکشاورزی		کار ساختمانی (کاشی کاری، درب و پنجره و آهن کشی و غیره) و پیمانکاری حرفه افراد فاقد امکانات کشاورزی در روستا است. حدود ۲۰۰ تا ۲۵۰ نفر در مشاغل ساختمانی اشتغال دارند.
۴	برآورد رتبه روستا در ارزش ستانده بخش کشاورزی در بخش	متوسط به پایین	

جدول -۴۷- قابلیت‌ها و تنگناهای روستای آبی سفلی

ردیف	شاخص های اصلی	ارزیابی (امتیاز از ۱۰)	توضیح
۱	منابع آب	۹	دارای ۱۶ حلقه چاه
۲	زمین های کشاورزی و مرتع	۷	دارای ۱۸۰۰ هکتار زمین قابل کشت و حاصل خیز
۳	نیروی انسانی	۸	پایداری و حفظ جمعیت روستا
۴	دسترسی و امکانات زیرساختی	۸	
۵	مشارکت اجتماعی	۶	
۶	ارزش ستانده کل روستا	۶	از نظر شاخص ارزش سرانه ستانده، این روستا جایگاه متوسط به پایین در بخش را دارد.
۷	توانمندی سرمایه گذاری و تأمین آورده مالی	۴	
ضعف	پراکندگی زمین ها	۴	
	مهارت تحصیل کردن	۳	
	توزیع نابرابر منابع ابی روستا	۶	
فرصت	نژدیکی به قیدار	۵	
	کاهش منابع آبی منطقه	۶	
تهدید		۱	

با توجه به امتیاز ماتریس SWOT روستا، نمودار جهت گیری راهبردی روستا در نمودار (۶) ترسیم شده است.

نمودار ۱۸- راهبرد توسعه روستا

جمع بندی راهبرد توسعه روستا

راهبرد (رقابتی) ST: در این استراتژی، روستا برای فرار از تهدیدهای وارد بر خود، از نقاط قوت موجود روستا استفاده می کند.

۳. شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تأکید بر برندهسازی فعالیت‌ها و خدمات

برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی روستا

۱. توسعه زنجیره ارزش دام سبک و سنگین

۴. تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با

مقیاس کارکردی در سطح روستا

۱. توسعه دام سبک اصلاح نزاد شده تا مقیاس متوسط

۲. توسعه پرورش ماهی در استخراج‌های دومان‌نظره

۳. ایجاد واحد کنسانتره و خوارک دام

۵. تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا و تعیین

اولویت آنها

نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا به صورت خلاصه در جدول (۳) آورده شده است.

جدول ۴۸- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

رتبه پنجم	اولویت	تعداد واحد	حداکثر اشتغال مستقیم (نفر)	تأثیر در درآمد	ملاحظات	قلمرو عملکردی پژوهش
۱	پرورش دام سبک اصلاح نژاد شده	۱۵ واحد ۲۰۰ راسی	۴۰ - ۶۰		با توجه به امکان تامین نهاده ها در روستا/ امکان جایگزینی با دام سنگین است.	خود روستا
۲	واحد کنسانتره و خوراک دام	۱	۴		با توجه به تولید کاه، امکان تولید کنجاله کلزا، تولید علوفه و امکان دامداری صنعتی، در تکمیل زنجیره ارزش تولیدات روستا مناسب می باشد.	در سطح بخش (مکان استقرار می تواند یکی از روستاهای مجاور هم باشد)
۳	کشت گلخانه ای در روستا	۲	۴		می تواند منبع خوبی برای تنوع سازی معیشت روستاییان باشد.	کشت گلخانه ای در روستا
مجموع اشتغال مورد انتظار						۴۸-۶۸

علاوه بر نتایج کمی حاصل از برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا، در جدول (۴) به نتایج کیفی برنامه نیز اشاره شده است.

جدول ۴۹- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	پیامد	نیازمندی ها	قلمرو عملکردی
۱	تبديل زمین های آبیاری سنتی به مدرن	۵۰ درصد زمین های موجود روستا به صورت سنتی آبیاری می شود.		
۲	ایجاد شبکه ارائه خدمات الگوی کشت در تأثیر از بازار بامدیریت سازمان جهاد کشاورزی/بخش خصوصی (کشت با تأکید بر ذرت)			

۶. تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستا

(طرح های عمرانی مورد نیاز روستا)

۱. لزوم بازنگری طرح هادی که توسعه کالبدی و اسکان های جدید را با مشکل مواجه نموده است
۲. فرسودگی شبکه توزیع اب روستا و ترکیدگی مکرر آن
۳. اختصاص محل مناسب برای دفع زباله

۷- ظرفیت شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار

۱. آموزش و تربیت دامداری سبک مدرن و اصلاح نژاد شده
۲. برگزاری کارگاه های آموزشی با هدف نوسازی در فعالیت های کشاورزی، دامی و سایر فعالیت ها و اجتناب از روش های سنتی از رهگذر ایجاد زمینه های تغییر و تحول فکری در روستاییان

۹- روستای اینچه

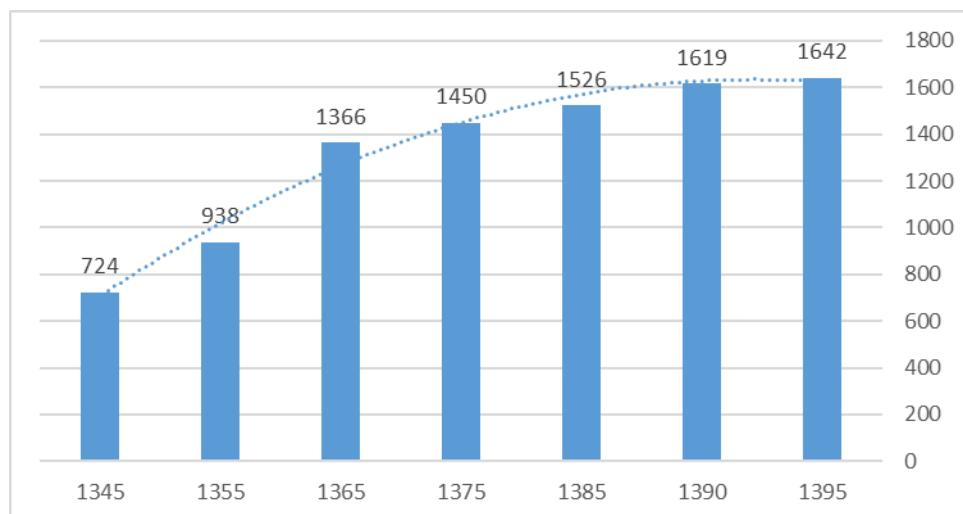
روستای اینچه به لحاظ سیاسی، تابع دهستان خرارود بخش مرکزی خدابنده است. فاصله روستای اینچه تا مرکز بخش (قیدار) ۱۵ کیلومتر و فاصله کوتاه‌ترین مسیر به مرکز استان نیز ۱۰۲ کیلومتر می‌باشد.

شکل ۲۱- تصویر هوایی روستای اینچه

بر اساس اطلاعات مندرج در نمودار (۱)، روند تغییرات جمعیتی روستا در سه دهه اخیر نشان دهنده ثبات جمعیتی روستا و حتی افزایش نسبی جمعیت است.

نمودار ۱۹- روند تغییرات جمعیت روستای اینچه در ۵ دهه ۱۳۴۵-۱۳۹۵

۱. برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستای هدف- شناسایی و امکان‌سنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای هدف

۱- توسعه زنجیره ارزش دام سبک و سنگین (دارای اولویت)

۲- توسعه زنجیره ارزش تامین خوراک دام

۲. شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

۲-۱. قابلیت‌های اصلی

جدول ۵۰- ساختار تولید و درآمد روستای اینچه

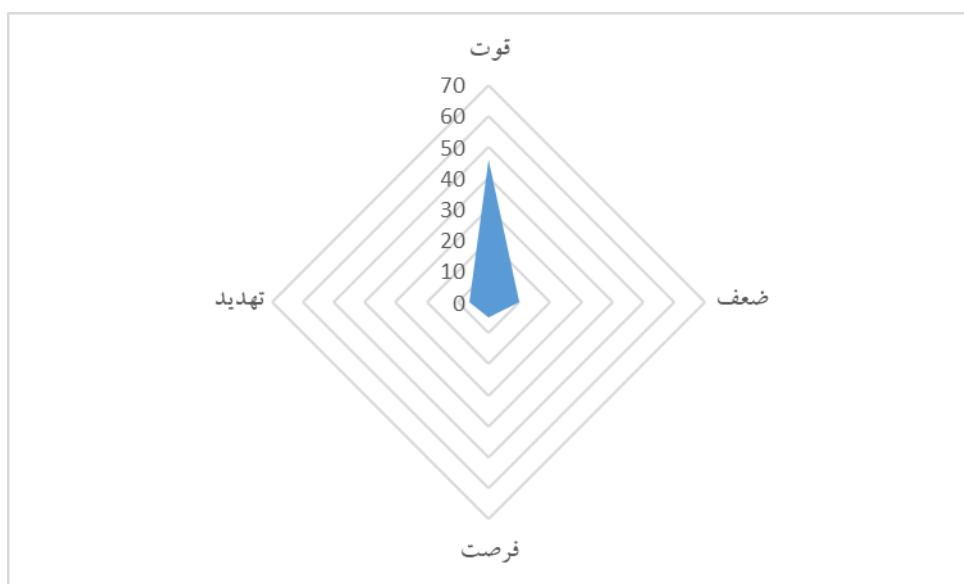
ردیف	شاخص	موضوع	ملاحظه
۱	تولیدات اصلی	-	سیب زمینی (۳۵۰۰ تن)، گندم (۲۳۵۰ تن)، یونجه (۶۰۰ تن)
۲	اتکا درآمدی روستا در بخش کشاورزی	زراعت	حدود ۵۲ درصد از درآمدهای کشاورزی روستا از زراعت سیب زمینی است. دامداری (دام سیک) دومین محل امرار معاش روستاییان است.
۳	اتکا درآمدی روستا در بخش غیرکشاورزی		وجود کامیون های سرویس دهنده به کارخانه سیمان (۱۵ مورد)
۴	برآورد رتبه روستا در ارزش ستانده بخش کشاورزی در بخش	متوسط	

جدول ۵۱- قابلیت‌ها و تنگناهای روستای اینچه

ردیف	شاخص های اصلی	ارزیابی (امتیاز از ۱۰)	توضیح
۱	منابع آب	۹	دارای ۲۰ حلقه چاه
۲	زمین های کشاورزی و مرتع	۷	دارای ۲۲۰۰ هکتار زمین قابل کشت و حاصل خیز
۳	نیروی انسانی	۷	عدم کاهش رشد جمعیت - تمایل کم به اشتغال در بخش کشاورزی
۴	دسترسی و امکانات زیرساختی	۸	مناسب
۵	مشارکت اجتماعی / فرهنگی	۵	
۶	ارزش ستانده کل روستا	۵	از نظر شاخص ارزش سرانه ستانده، این روستا جایگاه متوسط به پایین در بخش را دارد.
۷	توانمندی سرمایه گذاری و تامین آورده مالی	۵	
۱	دامداری کاملاً سنتی دام سیک	۵	
۲	پراکندگی زمین های کشاورزی	۵	
۳	نژدیکی به قیدار	۵	
۴	افت منابع آبی منطقه	۶	

با توجه به امتیاز ماتریس SWOT روستا، نمودار جهت گیری راهبردی روستا در نمودار (۶) ترسیم شده است.

نمودار ۲۰- راهبرد توسعه روستا

جمع بندی راهبرد توسعه روستا

راهبرد (رقابتی) ST: در این استراتژی، روستا برای فرار از تهدیدهای وارد بر خود، از نقاط قوت موجود روستا استفاده می‌کند.

۳. شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تأکید بر برندهسازی فعالیت‌ها و خدمات

برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی روستا

۱- توسعه زنجیره ارزش دام سبک

۲- توسعه آبزیان

۳- توسعه کشت گلخانه‌ای

۴. تعیین و اولویت‌بندی طرحها و پروژه‌های سرمایه گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با

مقیاس کارکردی در سطح روستا

۵. تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا و تعیین

اولویت آنها

نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا به صورت خلاصه در جدول (۷) آورده شده است.

جدول ۵۲- نتایج کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا

رتبه اولویت	تعداد واحد	حداکثر اشتغال مستقیم (نفر)	تأثیر در درآمد	ملاحظات	قلمرو عملکردی پژوهش
۱	۶ واحد ۲۰۰ راسی	۱۸-۲۴		با توجه به امکان تامین نهاده ها در روستا	خود روستا
۲	۲ واحد ۱۵۰ راسی	۲۰-۳۰		امکان تامین نهاده ها در روستا وجود دارد ولی یا بازار مصرف شیر فاصله زیادی دارد.	خود روستا
۳	۵ واحد	۸		استخرهای ماهی، کود ملایمی را برای زمین های کشاورزی تامین می کنند و طبق برآورد انجام شده حدود ۱۵۰ کیلوگرم به ازای هر تن تولید ماهیان سردا آبی در مصرف کودهای فسفاته و نیتراته صرفه جویی می شود.	خود روستا
	۲	۴		با توجه به نمونه گلخانه موجود، یادگیری و انگیزه برای واحدهای بعدی وجود دارد.	
		۵۰-۶۶			مجموع اشتغال مورد انتظار

علاوه بر نتایج کمی حاصل از برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا، در جدول (۸) به نتایج کیفی برنامه نیز اشاره شده است.

جدول ۵۳- نتایج کیفی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا

رتبه اولویت	اولویت	پیامد	نیازمندی ها	قلمرو عملکردی
۲	تدریس اصول کشاورزی در مدارس روستا	مهارت آموزی در روستاهای مناسب با استعداد و گرایش غالب فعالیت ها در روستاهای		
۲	تشکیل پایگاه اطلاعاتی در حوزه وظایف دهیار		ایجاد سامانه دهیارها	
۲	ارائه راه کارها در مورد مسئله اتصال به بازار و کاهش نقش واسطه ها	افزایش درآمد روستاییان و کاهش قیمت محصولات		
۱	ترویج توسعه کشت ذرت	تامین خوارک دام		

۶. تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیتهای اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستا
(طرح‌های عمرانی مورد نیاز روستا)

۷. ظرفیت شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار
- ۱-آموزش و ترویج توسعه پرورش ماهی در استخرهای دومنظوره
 - ۲-آموزش و ترویج دامداری سبک مدرن و اصلاح نژاد شده
 - ۳-آموزش پرور بندی دام سبک در طویله
 - ۴-راهنمایی در تغییر الگوی کشت

